

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Ülemnõukogu
välisleping
algtekst
18.07.1993
RT II 1999, 20, 120

Tsiviilisikute sõjaaegse kaitse 12. augusti 1949 Genfi (IV) konventsioon

Vastu võetud 12.08.1949

[Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus konventsiooniga ühinemise kohta](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Allakirjutanud, 21. aprillist 12. augustini 1949 Genfis toimunud diplomaatilisest konverentsist osavõtnud riikide täievolilised esindajad, eesmärgiga luua tsiviilisikute sõjaaegse kaitse konventsioon, on kokku leppinud järgnevas:

I osa ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Lepingupoole kohustuvad käesolevat konventsiooni järgima ja tagama selle järgimise igas olukorras.

Artikkel 2

Lisaks sätetele, mida kohaldatakse rahuajal, rakendatakse käesolevat konventsiooni ka kõigi kuulutatud sõdade või muude relvakonfliktide korral, mis võivad puhkeda kahe või enama lepingupoole vahel, ka juhul kui üks nendest sõjaseisukorda ei tunnusta.

Konventsiooni rakendatakse ka lepingupoole territooriumi osalise või täieliku okupeerimise korral, ka juhul kui okupatsioonile ei osutata relvastatud vastupanu.

Konventsiooniga ühinenud riigid järgivad oma vastastikustes suhetes konventsiooni ka juhul, kui mõni konfliktis osalev riik ei ole käesoleva konventsiooni pool. Nad järgivad konventsiooni ka suhetes nimetatud riigiga, kui too selles sätestatud tunnustab ja rakendab.

Artikkel 3

Kui lepingupoole territooriumil tekib relvakonflikt, mis ei ole rahvusvaheline, peab konfliktiosaline kohaldama vähemalt järgmisi sätteid:

(1) Sõjategevusest aktiivselt mitte osavõtvaid isikuid, sealhulgas relvajõudude liikmeid, kes on alistunud ja neid, kes on jäänud võitlusvõimetuks (*hors de combat*) haiguse, haavata saamise või kinnipidamise tagajärjel või muul põhjusel, tuleb igas olukorras kohelda humaanselt, ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta rassi, nahavärvi, religiooni või veendumuste, soo, sünnipära või varalise seisundi või muu sellise kriteeriumi alusel.

Seetõttu on eelpool nimetatud isikute suhtes alati ja kõikjal keelatud järgmised toimingud:

- (a) vägivald elu ja isiku vastu, esmajoones tapmine, vigastamine, julm kohtlemine ja piinamine;
- (b) pantvangide võtmine;
- (c) isikliku au haavamine, eriti alandav ja alavääristav kohtlemine;
- (d) karistuste mõistmine ja täideviimine ilma eelneva otsuseta, mille on teinud tavapäraselt moodustatud kohus, mis võimaldab kõiki tsiviliseeritud rahvaste tunnustatud asendamatuid õiguslikke tagatisi.

(2) Haavatud ja haiged tuleb kokku koguda ja nende eest hoolitseda.

Erapooletu humanitaarorganisatsioon, nagu Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, võib pakkuda konfliktiosalistele oma teeneid.

Konfliktiosalised peaksid püüdma erikokkulepetega jõustada ka kõik käesoleva konventsiooni ülejäänud sätted või osa nendest.

Eelnevate sätete kohaldamine ei muuda konfliktiosalise õiguslikku staatust.

Artikkel 4

Konventsiooniga kaitstakse isikuid, kes osutuvad konflikti või okupatsiooni korral olevat mingil ajal ja viisil selle konfliktiosalise või okupeeriva riigi võimu all, kelle kodanikud nad ei ole.

Konventsiooniga mitteseotud riigi kodanikke käesoleva konventsiooniga ei kaitsta. Neutraalse riigi kodanikke, kes viibivad sõdiva riigi territooriumil, samuti muu sõdiva riigi kodanikke ei loeta kaitstud isikuteks seni, kuni nende kodakondsuse riigil on tavapärane diplomaatiline esindatus riigis, kelle võimu all nad on.

II osa sätteid kohaldatakse siiski laiemalt, nagu on määratud artiklis 13.

Kaitstud isikuteks käesoleva konventsiooni tähenduses ei loeta isikuid, keda kaitstakse 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooniga haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal või 12. augusti 1949 Genfi (II) konventsiooniga haavatud, haigete ja merehädas sõjaväelaste olukorra parandamise kohta merel või sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi (III) konventsiooniga.

Artikkel 5

Kui konfliktiosaline on veendunud, et tema territooriumil viibivat kaitstud isikut on kindlalt alust kahtlustada riigi julgeoleku vastases tegevuses, või et selline isik osaleb nimetatud tegevuses, ei ole sellel isikul õigust nõuda käesoleva konventsiooni kohaseid õigusi ja privileege, mille kasutamine ohustaks riigi julgeolekut.

Kui kaitstud isikut peetakse okupeeritud territooriumil kinni kui spiooni või saboteerijat või kui isikut, keda on kindel alus kahtlustada okupeeriva riigi julgeoleku vastases tegevuses, kaotab see isik käesoleva konventsiooni kohased suhtlemisõigused, kui see on vältimatu sõjalise julgeoleku huvides.

Siiski tuleb selliseid isikuid alati kohelda inimlikult ja kohtu alla andmise korral on neil õigus õiglasele korralisele kohtupidamisele. Samuti tagatakse neile kõik käesoleva konventsiooni kohased kaitstud isiku õigused ja privileegid niipea, kui riigi või okupatsioonivõimu julgeolek seda võimaldab.

Artikkel 6

Käesolevat konventsiooni rakendatakse iga artiklis 2 nimetatud konflikti või okupatsiooni algusest alates.

Konfliktiosaliste territooriumil lõpetatakse käesoleva konventsiooni rakendamine sõjategevuse üldisel lõppemisel.

Okupeeritud territooriumil lõpetatakse käesoleva konventsiooni rakendamine ühe aasta möödumisel sõjategevuse üldisest lõppemisest. Siiski peab okupeeriv riik, niivõrd kui ta täidab sellel territooriumil valitsuse ülesandeid, okupatsiooni vältel järgima käesoleva konventsiooni artikleid 1 kuni 12, 27, 29 kuni 34, 47, 49, 51, 52, 53, 59, 61 kuni 77 ja 143.

Kaitstud isikute suhtes, kes vabastatakse, repatrieeritakse või asustatakse tagasi alles pärast nimetatud tähtpäevade möödumist, rakendatakse vahepealse aja jooksul käesolevat konventsiooni.

Artikkel 7

Lisaks artiklites 11, 14, 15, 17, 36, 108, 109, 132, 133 ja 149 ette nähtud kokkulepetele võivad lepingupooled sõlmida muid erikokkuleppeid kõigi küsimuste kohta, mille eraldi korraldamist peavad nad vajalikuks. Ükski erikokkulepe ei või kaitstud isikute olukorda muuta halvemaks, kui käesolevas konventsioonis sätestatud, ega piirata neile sellega antud õigusi.

Kaitstud isikud säilitavad selliste kokkulepete kohased privileegid niikaua, kuni konventsioon nende suhtes kehtib, välja arvatud, kui eelpool nimetatud või edaspidi nimetatavates kokkulepetes sätestatakse selgelt teisiti, või kui üks või teine konfliktiosaline kehtestab neile soodsamad tingimused.

Artikkel 8

Kaitstud isikud ei või mingil juhul ei osaliselt ega täielikult loobuda käesoleva konventsiooni või eelmises artiklis viidatud erikokkulepete kohastest õigustest.

Artikkel 9

Käesolevat konventsiooni rakendatakse koostöös kaitsvate riikidega, kelle ülesanne on kaitsta konfliktiosalise huve, ning kaitsvate riikide kontrolli all. Selleks võivad kaitsvad riigid määrata oma diplomaatilise või konsulaarpersonali hulgast delegaate oma kodanike või teiste neutraalsete riikide kodanike hulgast. Nimetatud delegaadid peab heaks kiitma riik, kus nad oma kohustusi täidavad.

Võimaluste piires hõlbustavad konfliktiosalised kaitsvate riikide esindajate või delegaatide tööd.

Kaitsvate riikide esindajad või delegaadid ei tohi mingil juhul ületada käesoleva konventsiooniga määratud tegevuspiire. Esmajoones arvestavad nad selle riigi julgeolekut, kus nad oma kohustusi täidavad. Nende tegevust piiratakse ainult erandjuhtudel ja ajutiselt sõjaliste vajaduste tõttu.

Artikkel 10

Käesolev konventsioon ei takista Rahvusvahelise Punase Risti Komiteel või muul erapooletul humanitaarorganisatsioonil konfliktiosalise nõusoleku korral abistada tsiviilisikuid, et neid kaitsta ja nende olukorda kergendada.

Artikkel 11

Lepingupoolel võivad alati kokku leppida, et kaitsvate riikide käesoleva konventsiooni järgsed kohustuste täitmine usaldatakse organisatsioonile, kes tagab erapooletuse ja tõhususe.

Kui kaitstud isikud ei olnud või mis tahes põhjusel enam ei ole kaitsva riigi või käesoleva artikli esimeses lõigus ette nähtud organisatsiooni kaitse all, palub neid kinnipidav riik neutraalsel riigil või sellisel organisatsioonil täita konfliktiosaliste määratud kaitsva riigi ülesanded, mida see täidab käesoleva konventsiooni alusel.

Kui kaitset ei saa korraldada sel moel, palub kinnipidav riik abi või võtab vastu abipakkumise mõnelt humanitaarorganisatsioonilt, nagu Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, asuda täitma kaitsvate riikide käesoleva konventsiooni kohaseid humanitaarfunktsioone.

Neutraalne riik või organisatsioon, keda asjaosaline riik kutsub või kes ise pakub end täitma neid ülesandeid, peab käituma vastutustundega konfliktiosalise suhtes, kellest sõltuvad käesoleva konventsiooniga kaitstavad isikud, ja andma piisavad tagatised selle kohta, et ta on valmis asjaomased ülesanded enda peale võtma ja neid erapooletult täitma.

Eelnevaid sätteid ei kitsendata erikokkulepetega poolte vahel, kellest üks ei saa pidada vabalt läbirääkimisi teise poole või tema liitlastega sõjaliste sündmuste tõttu, eriti kui tema territoorium on täielikult või suures osas okupeeritud.

Kui käesolevas konventsioonis nimetatakse kaitsvat riiki, tähendab see ka seda asendavat organisatsiooni käesoleva artikli tähenduses.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka neutraalsete riikide kodanike suhtes, kes asuvad okupeeritud territooriumil või sellise sõdiva riigi territooriumil, kus nende kodakondsuse riigil ei ole tavapäraselt diplomaatilist esindatust.

Artikkel 12

Kaitsvad riigid pakuvad oma teeneid erimeelsuste lahendamiseks, kui nad peavad seda soovitavaks kaitstavate isikute huvides, eriti konfliktiosaliste erimeelsuste korral käesoleva konventsiooni rakendamise või tõlgendamise suhtes.

Selleks võib iga kaitsev riik ühe konfliktiosalise kutsel või omal algatusel teha konfliktiosalistele ettepaneku nende esindajate, esmajoones kaitstud isikute eest vastutavate võimude esindajate kohtumiseks, võimaluse korral sobival neutraalsel territooriumil. Konfliktiosalised peavad sellised ettepanekud ellu viima. Kaitsvad riigid võivad vajaduse korral esitada konfliktiosaliste heakskiidu saamiseks isiku mõnest neutraalsest riigist või Rahvusvahelise Punase Risti Komitee delegeeritud isiku, keda kutsutakse sellisel kohtumisel osalema.

II osa ELANIKKONNA ÜLDINE KAITSE SÕJA MÕNINGATE TAGAJÄRGEDE EEST

Artikkel 13

Leevendamiseks sõjast põhjustatud kannatusi, kohaldatakse II osas sätestatud kõigi konfliktis osalevate maade elanike suhtes, ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta rassi, kodakondsuse, religiooni või poliitiliste vaadete alusel.

Artikkel 14

Lepingupoolel võivad rahuajal ja konfliktiosalised pärast sõjategevuse algust luua oma territooriumil ning vajaduse korral ka okupeeritud aladel hospitaalsoone ja -punkte eesmärgiga kaitsta sõja mõjude eest haavatuid, haigeid ja vanureid, alla viieteistkümnepäevaseid lapsi, rasedaid naisi ja alla seitsme aastaste laste emasid.

Sõjategevuse puhkemisel ja selle ajal võivad konfliktiosalised sõlmida kokkuleppeid nende loodud hospitaaltsoonide ja -punktide vastastikuse tunnustamise kohta. Selleks võivad nad kasutada käesolevale konventsioonile lisatud kokkuleppe projekti, seda vajaduse korral muutes.

Kaitsvaid riike ja Rahvusvahelise Punase Risti Komiteed kutsutakse pakkuma oma teeneid, soodustamaks nende hospitaaltsoonide ja -punktide loomist ja tunnustamist.

Artikkel 15

Konfliktiosaline võib kas ise või neutraalse riigi või mõne humanitaarorganisatsiooni kaudu teha vastaspoolele ettepaneku luua sõjategevuse piirkonnas neutraliseeritud tsoone, mille eesmärk on vahetagemiseta kaitsta sõja mõjude eest järgmisi isikuid:

(a) haavatud ja haiged võitlejad ja mittevõitlejad;

(b) tsiviilisikud, kes ei osale sõjategevuses ja kes tsoonides asumise ajal ei tee sõjalist laadi tööd.

Kui asjaosalised pooled on kokku leppinud kavandatava neutraliseeritud tsooni geograafilise asukoha, haldamise, toiduga varustamise ja järelevalvega seotud küsimused, sõlmitakse sellekohane kirjalik leping, millele kirjutavad alla konfliktiosaliste esindajad. Lepinguga määratakse tsooni neutraliseerituse algus ja kestus.

Artikkel 16

Eriti tuleb kaitsta ja austada haavatuid ja haigeid ning põduraid inimesi ja rasedaid naisi.

Niivõrd, kui see on sõjalistel kaalutlustel võimalik, peab iga konfliktiosaline soodustama langenute ja haavatute otsimist, merehädaliste ja teiste tõsisesse ohtu sattunud isikute abistamist ning nende kaitsmist rõõvimise ja halva kohtlemise eest.

Artikkel 17

Konfliktiosalised püüavad sõlmida kohalikke kokkuleppeid piiravatelt või ümberpiiratud aladelt haavatute, haigete, põdurate ja vanurite ning laste ja sünnitajate äraviimise kohta, samuti kõigi religioonide vaimulike, meditsiini personali ja -vahendite nendele aladele läbipääsu kohta.

Artikkel 18

Konfliktiosalised peavad alati austama ja kaitsma ning ei tohi ühelgi tingimusel rünnata tsiviilhaiglaid, kus hooldatakse vaid haavatuid ja haigeid, põduraid ja sünnitajaid.

Konfliktiosalisteks olevad riigid väljastavad kõigile tsiviilhaiglatele tunnistuse selle kohta, et need on tsiviilhaiglad ja et nende hooneid ei kasutata ühelgi sellisel eesmärgil, mille tõttu haigla kaotaks kaitse vastavalt artiklile 19.

Tsiviilhaiglaid märgistatakse 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal artiklis 38 sätestatud tunnusmärgiga, kuid üksnes riigi loal.

Niivõrd kui seda lubavad sõjalised kaalutlused, võtavad konfliktiosalised kõik vajalikud meetmed, et teha tsiviilhaiglaid tähistavad tunnusmärgid selgesti nähtavaks vaenlase maa-, õhu- ja merejõududele, vältimaks mis tahes vaenulikku tegevust.

Haiglate ohutust silmas pidades on soovitav, et haiglad asuksid sõjalistest sihtmärkidest võimalikult kaugel.

Artikkel 19

Tsiviilhaiglate kaitse ei lõpe, välja arvatud juhul, kui neid kasutatakse vaenlase kahjustamiseks nende humanitaarkohustustest väljaspool. Kaitse võib lõppeda pärast nõuetekohase hoiatuse esitamist, milles on määratud piisav tähtaeg, kuid seda hoiatust ei arvestata.

Vaenlast kahjustavateks aktideks ei tohi lugeda asjaolu, et neis haiglates põetatakse haigeid ja haavatuid, kes on relvajõudude liikmeid või et seal leitakse neilt võetud käsirelvi ja laskemoona, mida ei ole veel üle antud asjaomasele teenistusele.

Artikkel 20

Regulaarselt ja ainuüksi tsiviilhaiglate tööga või haldamisega tegelevaid isikuid, sealhulgas haavatud ja haigete, põdurate ja sünnitajatest tsiviilisikute otsimise, äraviimise ja transpordi ning nende hooldamisega tegelevat personali ja relvajõudusid saatvaid sõjaväevaimulikke, tuleb austada ja kaitsta.

Okupeeritud territooriumil ja sõjategevuse piirkonnas peab eelpool nimetatud personal olema äratuntav nende staatust kinnitava isikukaardi järgi, millel on omaniku foto ja vastutava asutuse reljeefne pitser, ning samamoodi pitseeritud veekindla käesideme järgi, mida nad oma kohustuste täitmise ajal kannavad vasakul käel. Käesideme peab väljastama riik ja sellel peab olema 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal artiklis 38 sätestatud embleem.

Muud personali, kes tegelevad tsiviilhaiglate töö või haldamisega, austatakse ja kaitstakse ning neil on õigus oma ülesannete täitmise ajal kanda käesidet käesolevas artiklis sätestatud korras ja tingimustel. Isikukaardile peavad olema märgitud ülesanded, mida nad täidavad.

Iga haigla juhtkond peab alati andma asjaomaste riigiasutuste või okupatsioonivõimu asutuste käsutusse sellise personali nimekirja.

Artikkel 21

Haavatud ja haigeid tsiviilelanikke, põduraid isikuid ja sünditajaid transportivaid maasõidukikonvoisid, haiglaronge või erivarustusega merelaevu austatakse ja kaitstakse samamoodi nagu artiklis 18 nimetatud haiglaid, ning riigi loal märgistatakse need 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal artiklis 38 sätestatud embleemiga.

Artikkel 22

Lennuvahendeid, mida kasutatakse ainuüksi haavatud ja haigete tsiviilisikute, põdurate isikute ja sünditajate veoks või meditsiinipersonali ja -vahendite veoks, ei tohi rünnata. Neid tuleb austada, kui nad lendavad kõigi asjaomaste konfliktiosaliste erikokkulepetega määratud kõrgustel, aegadel ja marsruutidel.

Neid võib tähistada 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta artiklis 38 sätestatud embleemiga.

Lennud üle vaenlase territooriumi või tema okupeeritud territooriumi on keelatud, kui ei ole kokku lepitud teisiti.

Sellised lennuvahendid peavad täitma iga maandumiskäsu. Nimetatud kohustusliku maandumise korral võib lennuvahend koos pardalolijatega jätkata lendu pärast läbivaatust, kui see aset leiab.

Artikkel 23

Lepingupool peab lubama kõigi ravimite ja meditsiinivahendite ning usukultuseks vajalike vahendite vaba läbipääsu, kui need saadetised on mõeldud ainuüksi teise lepingupoole, ka juhul kui see on vaenlane, tsiviilelanikele. Samuti peab lepingupool lubama kõigi põhiliste toiduainete, riietusesemete ja toonikumide vaba läbipääsu, kui need saadetised on mõeldud alla viieteistkümnepäevastele lastele, rasedatele naistele ning sünditajatele.

Lepingupool on kohustatud lubama eelmises lõigus nimetatud saadetiste vaba läbipääsu tingimusel, et see lepingupool on veendunud, et ei ole põhjust karta, et:

- (a) saadetised võiksid sihtkoha asemel jõuda mujale, või
- (b) järelevalve ei ole efektiivne, või
- (c) vaenlase sõjalistele eesmärkidele või majandusele võiks olla kasulik oma eelpool nimetatud saadetiste vahetamine kauba vastu, mida vaenlane oleks muidu pidanud hankima või tootma muul moel, või sellise kauba tootmiseks vaja läinud ainete, toodete või teenuste vabanemine.

Riik, kes lubab käesoleva artikli esimeses lõigus nimetatud saadetiste läbipääsu, võib seada loa andmise tingimuseks, et saadetiste jagamise järele neist kasu saavatele isikutele valvavad koha peal kaitsvad riigid.

Sellised saadetised tuleb edastada viivitamatult ning riigil, kes lubab nende vaba läbipääsu, on õigus seada tehnilised tingimused, mille täitmise korral läbipääsu lubatakse.

Artikkel 24

Konfliktiosalised peavad võtma tarvilikke meetmeid, tagamaks, et alla viieteistkümnepäevaste lapsi, kes on sõja tõttu jäänud orvuks või oma perekonnast eraldatud, ei jäetaks hooletusse ning et kõigis olukordades soodustataks nende ülalpidamist, usukultust ja haridust. Nende kasvatamine usaldatakse võimaluse korral samade kultuuritraditsioonidega isikutele.

Konfliktiosalised soodustavad konflikti ajaks selliste laste neutraalsele maale viimist kaitsva riigi nõusolekul ning eeldusel, et seal on tagatud esimeses lõikes nimetatud põhimõtete järgimine.

Peale selle peavad konfliktiosalised püüdma korraldada kõigi alla kaheteistkümnepäevaste laste isiku tuvastamise isikuplaatide kandmise abil või muul viisil.

Artikkel 25

Konfliktiosalise territooriumil või tema poolt okupeeritud territooriumil asuvatel isikutel lubatakse edastada rangelt isiklikke teateid oma perekonnaliikmetele, kus nad ka ei viibiks, ning neilt teateid saada. Selline kirjavahetus edastatakse kiiresti ja asjatute viivitusteta.

Kui perekondlik kirjavahetus tavalise postiteenistuse kaudu muutub mis tahes põhjusel keeruliseks või võimatuks, peavad asjaomased konfliktiosalised kasutama neutraalset vahendajat, näiteks artiklis 140 nimetatud keskagentuuri, ning sellega nõu pidades otsustama, kuidas tagada nende kohustuste parim täitmine, esmajoones koostöös Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) rahvuslike seltsidega.

Kui konfliktiosalised peavad vajalikuks perekondlikku kirjavahetust piirata, võivad nad nõuda, et kasutataks kohustuslikku standardkirjavormi, mis sisaldab kahtkümmend viit vabalt valitud sõna, ning piirata nende edastamist ühe kirjani kuus.

Artikkel 26

Iga konfliktiosaline peab soodsalt suhtuma sõja tõttu lahutatud perekonnaliikmete järelepärimistesse eesmärgiga taastada perekonnaliikmete side ning võimaluse korral kohtuda. Esmajoones soodustab konfliktiosaline sellega tegelevate organisatsioonide tööd, eeldusel et need on talle vastuvõetavad ja järgivad tema julgeolekueeskirju.

III osa KAITSTUD ISIKUTE STAATUS JA KOHTLEMINE

I jagu ÜHISED SÄTTED KONFLIKTIOSSALISTE TERRITOORIUMIDE NING OKUPEERITUD TERRITOORIUMIDE KOHTA

Artikkel 27

Kaitstud isikutel on alati õigus lugupidamisele oma isiku vastu, aule, perekondlikele õigustele, usulistele veendumustele ja kultusele ning oma harjumustele ja tavadele. Neid tuleb alati kohelda inimlikult ning kaitsta esmajoones vägivallaaktide või nendega ähvardamise eest ning solvangute ja avaliku uudishimu eest.

Eriti tuleb kaitsta naisi nende au vastu suunatud rünnakute eest, eriti vägistamise, sundprostitutsiooni ning kõigi muude kõlblusvastaste kallaletungide eest.

Arvestades kaitstud isikute tervisliku seisundi, vanuse ja soo kohta sätestatud, peab konfliktiosaline, kelle võimu all on kaitstud isikuid, kõiki neid kohtlema võrdse tähelepanelikkusega, ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta eriti rassi, religiooni või poliitiliste vaadete tõttu.

Konfliktiosalised võivad siiski kaitstud isikute suhtes kasutada sõja tõttu vajalikke kontrolli- ja julgeolekumeetmeid.

Artikkel 28

Kaitstud isiku juuresolekut ei või kasutada selleks, et välistada sõjalised operatsioonid teatavates kohtades või piirkondades.

Artikkel 29

Sõltumata võimalikust isiklikust vastutusest, vastutab konfliktiosaline, kelle võimu all võib olla kaitstud isikuid, selle eest, kuidas tema esindajad viimaseid kohtlevad.

Artikkel 30

Kaitstud isikutel peavad olema kõik võimalused pöörduda kaitsvate riikide, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee, oma asukohamaa Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) rahvuslike seltside ning muude organisatsioonide poole, kes võivad neid aidata.

Selleks tagavad võimud kõigile neile organisatsioonidele vajalikud tingimused sõjalistest ja julgeolekukaalutlustest tulenevates piirides.

Lisaks artiklis 143 ette nähtud kaitsvate riikide ja Rahvusvahelise Punase Risti Komitee delegaatide külastustele peavad kinnipidavad või okupeerivad riigid võimalikult palju soodustama teiste organisatsioonide, kelle eesmärk on osutada kaitstud isikutele hingelist või materiaalset abi, esindajate külastusi nende isikute juurde.

Artikkel 31

Kaitstud isikute suhtes ei või rakendada mingisugust füüsilist ega moraalset sundi, eriti et saada neilt või kolmandatelt isikutelt informatsiooni.

Artikkel 32

Lepingupoolel lepivad ennekõike kokku, et mitte keegi neist ei või võtta mis tahes laadi meetmeid, mis põhjustaksid nende võimu all olevate inimeste füüsilisi kannatusi või massilist hukkumist. Keelatud on mitte ainult tapmine, piinamine, kehaline karistamine, vigastamine ja meditsiinilised või teaduslikud katsed, mille vajadust ei tingi kaitstud isiku ravi, vaid ka kõiki muud julmad võtted, olenemata sellest, kas neid kasutavad tsiviilisikud või sõjaväelased.

Artikkel 33

Kaitstud isikut ei või karistada kuriteo eest, mida ta ei ole isiklikult toime pannud. Kollektiivsed karistused, nagu ka igasugune hirmutamine ja terroriseerimine, on keelatud.

Röövimine on keelatud.

Surveabinõud kaitstud isikute ja nende vara suhtes on keelatud.

Artikkel 34

Pantvangide võtmine on keelatud.

II jagu KONFLIKTIOSSALISE TERRITOORIUMIL VIIBIVAD VÄLISMAALASED

Artikkel 35

Kõigil kaitstud isikutel, kes soovivad konflikti puhkemisel või selle kestel maalt lahkuda, on selleks õigus, välja arvatud juhul, kui nende lahkumine on vastuolus riiklike huvidega. Selliste isikute lahkumistaotluste üle otsustamise protseduur kehtestatakse tavalises korras ja otsus tehakse viivitamata. Lahkumisloa saanud isikud võivad end varustada reisiks vajalike rahasummadega ja võtta kaasa vajaliku hulga oma asju ja isiklikke tarbeesemeid.

Kui kaitstud isikul keelatakse territooriumilt lahkuda, on tal õigus nõuda, et pädev kohus või kinnipidava riigi selleks otstarbeks määratud halduskogu kaaluks keeldumise tühistamist esimesel võimalusel.

Kaitsva riigi esindajate nõudmise korral ning kui julgeolekukaalutlused seda ei takista, tuleb neile teatada iga lahkumistaotluse mitterahuldamise põhjused ja esimesel võimalusel nende isikute nimed, kellele ei antud luba lahkuda.

Artikkel 36

Eelmise artikli järgi lubatud lahkumised peavad toimuma rahuldavates ohutus-, hügieeni-, sanitaar- ja toitlustustingimustes. Alates kinnipidava riigi territooriumilt lahkumisest kannab sellega seonduvad kulutused sihtkohariik või neutraalse riigi territooriumile paigutamise korral riik, kelle kodanikud sinna paigutatakse. Selliste liikumiste üksikasju võib vajaduse korral reguleerida asjaomaste riikide kokkulepetega.

Eelnev ei või kahjustada konfliktiosaliste võimalikke erikokkuleppeid vaenlase käes olevate kodanike vahetamise ja repatrieerimise kohta.

Artikkel 37

Kaitstud isikuid, kes on eeluurimisvangistuses või kannavad vabadusekaotuslikku karistust, tuleb kinnipidamise ajal kohelda inimlikult.

Nende vabastamise korral võivad nad kohe taotleda luba maalt lahkuda vastavalt eelnevatele artiklitele.

Artikkel 38

Kaitstud isikute olukorda reguleeritakse välismaalaste rahuaegset kohtlemist käsitlevate sätetega, erandiks on üksnes käesoleva konventsiooniga, esmajoonel selle artiklitega 27 ja 41 lubatud erimeetmed. Igal juhul tuleb neile tagada järgmised õigused:

- (1) neil on õigus vastu võtta isiklikku ja ühist abi, mida neile saadetakse;
- (2) kui nende tervislik seisund seda nõuab, on neil õigus samasugusele arstiabile ja haiglaravile nagu asjaomase riigi kodanikel;
- (3) neil tuleb lubada tegeleda oma usukultusega ning saada hingelist abi oma usu vaimulikelt;

(4) kui nad elavad sõja ohtudele eriti avatud piirkonnas, on neil samasugune õigus sellest piirkonnast lahkuda kui asjaomase riigi kodanikel;

(5) alla viieteistkümneaastastel lastel, rasedatel naistel ja alla seitsmeaastaste laste emadel on õigus saada samasuguseid soodustusi nagu on asjaomase riigi kodanikel.

Artikkel 39

Kaitstud isikutele, kes on sõja tagajärjel kaotanud oma sissetulekuallikaks oleva töö, tuleb võimaldada leida palgatööd. Arvestades julgeolekukaalutlusi ja artiklis 40 sätestatud, peavad neil olema võrdsed võimalused selle riigi kodanikega, mille territooriumil nad asuvad.

Kui konfliktiosaline rakendab kaitstud isiku suhtes järelevalvemeetmeid, mille tagajärjel see isik ei ole võimeline ise toime tulema, ning eriti kui selline isik ei saa julgeolekukaalutluste tõttu leida tavalistel tingimustel palgatööd, peab nimetatud konfliktiosaline tagama tema ja tema ülalpeetavate isikute toimetuleku.

Kaitstud isikud võivad igal juhul saada abiraha oma kodumaalt, kaitsvalt riigilt või artiklis 30 nimetatud abistamisorganisatsioonidelt.

Artikkel 40

Kaitstud isikuid võib tööle sundida üksnes samadel tingimustel nagu selle konfliktiosalise kodanikke, mille territooriumil nad on.

Kui kaitstud isikutel on vaenuliku riigi kodakondsus, võib neid sundida tegema üksnes sellist tavalist tööd, mida on vaja inimeste toitlustamise, majutamise, riietuse, transpordi ja tervise tagamiseks ja mis ei ole otseselt seotud sõjaliste operatsioonide läbiviimisega.

Kahes eelnevas lõigus nimetatud juhtudel tööle sunnitud kaitstud isikutel on õigus samasuguste töötingimustele ja tagatistele nagu asjassepuutuva riigi kodanikel, esmajoones töötasu, tööaja, riietuse ja töövahendite, väljaõppe ning tööõnnetuste ja -haiguste hüvituse osas.

Kui eelnevaid sätteid rikutakse, peavad kaitstud isikud saama vastavalt artiklile 30 kasutada oma kaebeõigust.

Artikkel 41

Kui riik, kelle võimu all kaitstud isikud on, peab käesolevas konventsioonis nimetatud järelevalvemeetmeid ebapiisavateks, ei või ta võtta rangemaid järelevalvemeetmeid kui kohustusliku elukohta määramine või interneerimine vastavalt artiklitele 42 ja 43.

Kohaldades artikli 39 teise lõigu sätteid isikute suhtes, kes peavad oma tavalisest elukohast lahkuma, kuna on otsustatud asustada nad kohustuslikku elukohta mujal, peab kinnipidav riik võimalikult täpselt järgima käesoleva konventsiooni III osa IV jaos sätestatud kohtlemisnõudeid.

Artikkel 42

Kaitstud isikud võib otsustada interneerida või neile kohustusliku elukohta määrata üksnes siis, kui see on kinnipidava riigi julgeoleku huvides vältimatu.

Kui mõni isik nõuab kaitsva riigi esindajate kaudu vabatahtlikult interneerimist ja kui tema olukorra tõttu on see vajalik, peab riik, kelle võimu all ta on, ta interneerima.

Artikkel 43

Igal kaitstud isikul, kes on interneeritud või asustatud kohustuslikku elukohta, on õigus see toiming esimesel võimalusel vaidlustada pädevas kohtus või halduskogus, mille kinnipidav riik on selleks määranud. Kui otsus interneerimise või kohustuslikku elukohta asustamise kohta jäetakse jõusse, peab kohus või halduskogu perioodiliselt ja vähemalt kaks korda aastas tema asja üle vaatama, eesmärgiga algset otsust soodsamaks muuta, kui asjaolud seda võimaldavad.

Kinnipidav riik peab viivitamata esitama kaitsvale riigile nende kaitstud isikute nimed, kes on interneeritud või asustatud kohustuslikku elukohta või kelle interneerimine on lõpetatud või kelle suhtes tühistatakse kohustuslik elukoht, välja arvatud juhul, kui kaitstud isikud on selle vastu. Samadel tingimustel peab kaitsvat riiki võimalikult kiiresti teavitama käesoleva artikli esimeses lõigus nimetatud kohtute ja halduskogude otsustest.

Artikkel 44

Kui kinnipidav riik kasutab käesolevas konventsioonis nimetatud järelevalvemeetmeid, ei või ta kohelda põgenikke, keda tegelikult ei kaitse ükski valitsus, vaenuliku riigi kodanikest välismaalastena, ainuüksi seetõttu, et *de jure* on neil vaenuliku riigi kodakondsus.

Artikkel 45

Kaitstud isikuid ei või üle anda riigile, kes ei ole käesoleva konventsiooni osaline.

Mingil juhul ei takista see säte kaitstud isikute repatrieerimist või kodumaale tagasipöördumist pärast sõjategevuse lõppu.

Kinnipidav riik võib kaitstud isikuid üle anda üksnes käesoleva konventsiooni osalisriigile, kui kinnipidav riik on veendunud selle riigi tahtes ja valmisolekus käesolevat konventsiooni rakendada. Kui kaitstud isikuid sellistel tingimustel üle antakse, vastutab vastuvõttev riik käesoleva konventsiooni rakendamise eest ajal, mil need isikud on tema hoole all. Kui aga see riik ei täida käesoleva konventsiooni olulisi sätteid, peab kaitstud isikud üle andnud riik kaitsva riigi sellekohase teate peale võtma tõhusaid meetmeid olukorra parandamiseks või nõudma kaitstud isikute tagasisaatmist. Sellist nõudmist tuleb täita.

Mingil juhul ei või kaitstud isikut anda üle riigile, kus tal on põhjust karta tagakiusamist oma poliitiliste vaadete või usuliste veendumuste tõttu.

Käesoleva artikli sätteid ei takista enne sõjategevuse algust sõlmitud väljaandmise lepingute alusel välja anda neid kaitstud isikuid, keda süüdistatakse kuritegudes tavaliste kriminaalseaduste järgi.

Artikkel 46

Kaitstud isikute suhtes võetud piiravad meetmed, mida pole eelnevalt lõpetatud, tuleb tühistada esimesel võimalusel pärast sõjategevuse lõppu.

Kaitstud isikute vara suhtes võetud piiravad meetmed tuleb kinnipidava riigi seaduste kohaselt tühistada esimesel võimalusel pärast sõjategevuse lõppu.

III jagu OKUPEERITUD TERRITOORIUMID

Artikkel 47

Okupeeritud territooriumil asuvatelt kaitstud isikutelt ei või mingil juhul ega viisil võtta õigust käesoleva konventsiooniga ettenähtud soodustustele okupeerimisest tingitud muudatuste tõttu selle territooriumi võimuorganites või valitsuses, samuti mitte okupeeritud territooriumi võimuorganite ja okupeeriva riigi vahel sõlmitud lepingutega ega kogu territooriumi või selle osa annekteerimisega okupeeriva riigi poolt.

Artikkel 48

Kaitstud isikud, kes ei ole okupeeritava riigi kodanikud, võivad vastavalt artiklile 35 kasutada õigust sellelt territooriumilt lahkuda. Sellekohaseid otsuseid tehakse vastavalt protseduurile, mille okupeeriv riik nimetatud artikli kohaselt on kehtestanud.

Artikkel 49

Kaitstud isikute üksikud või massilised ümberasustamised, samuti nende deporteerimine okupeeritud territooriumilt okupeeriva riigi või mõne muu riigi territooriumile, olgu see okupeeritud või mitte, on mis tahes põhjusel keelatud.

Okupeeriv riik võib siiski teatava maa-ala täielikult või osaliselt evakueerida, kui see on vältimatu elanikkonna julgeoleku või tungiva sõjalise vajaduse tõttu. Selliste evakuatsioonide korral ei või kaitstud isikuid paigutada väljapoole okupeeritud territooriumi piire, välja arvatud juhul, kui tegeliku olukorra tõttu on selline ümberpaigutamine vältimatu. Nõnda evakueeritud isikud toimetatakse tagasi nende kodusesse kohe, kui sõjategevus on selles piirkonnas lõppenud.

Selliselt ümber asustades või evakueerides peab okupeeriv riik võimaluste piires tagama, et kaitstud isikud majutatakse korralikult ning et ümberasustamisel on hügieeni-, tervise-, ohutus- ja toitlustamistingimused rahuldavad ning et ühe perekonna liikmeid ei lahutata.

Kõigist ümberasustamistest ja evakuatsioonidest tuleb kohe pärast nende toimumist informeerida kaitsvat riiki.

Okupeeriv riik ei või kaitstud isikuid hoida eriti sõjaohhtlikel aladel, välja arvatud juhul, kui see on vältimatu elanikkonna julgeoleku või tungiva sõjalise vajaduse tõttu.

Okupeeriv riik ei või okupeeritud territooriumile deporteerida või ümber asustada oma tsiviilelanikkonda.

Artikkel 50

Okupeeriv riik peab koos riiklike ja kohalike võimuorganitega soodustama laste kasvatus- ja haridusasutuste normaalset tööd.

Okupeeriv riik peab astuma samme, soodustamaks laste isiku tuvastamist ja nende päritolu kindlakstegemist. Okupeeriv riik ei või mingil juhul muuta nende isiklikku seisundit ega arvata neid talle alluvate rühmituste või organisatsioonide koosseisu.

Kui kohalikud asutused seda teha ei suuda, peab okupeeriv riik korraldama nende sõja tõttu orvuks jäänud või vanematest eraldatud laste ülalpidamise ja kasvatamise, kelle eest ei suuda piisavalt hoolt kanda lähedased sugulased või sõbrad. Võimaluse korral peaksid seda tegema nendega samast kodakondsusest, sama keelt kõnelevad ja sama usku isikud.

Artikli 136 kohaselt loodud büroo eriosakond peab tegema kõik võimaliku, et identifitseerida lapsed, kelle isik pole kindlaks tehtud. Alati tuleb talletada teadaolevad andmed nende vanemate või lähisugulaste kohta.

Okupeeriv riik ei või takistada abinõude rakendamist, mida on võetud enne okupatsiooni selleks, et toilitustada, võimaldada arstiabi või kaitsta sõja mõjude eest alla viieteistkümneaastaseid lapsi, rasedaid naisi ja alla seitsmeaastaste laste emasid.

Artikkel 51

Okupeeriv riik ei või sundida kaitstud isikuid teenima oma relvajõududes või nende abiteenistustes. Mis tahes surve ja propaganda vabatahtlikuks värbamiseks on keelatud.

Okupeeriv riik ei või sundida tööle alla kaheksateistkümneaastaseid kaitstud isikuid. Töö võib olla üksnes seotud okupatsiooniar mee teenindamisega või avaliku heaolu huvides või okupeeritud maa elanikkonna toilitustamise, majutamise, riietega varustamise, transpordi või tervishoiuga. Kaitstud isikuid ei või sundida tegema tööd, mille tõttu nad peaksid osalema sõjategevuses. Okupeeriv riik ei või sundida kaitstud isikuid kasutama jõumeetmeid, selleks et tagada julgeolek ehitistes, kus nad kohustuslikku tööd teevad.

Töö tegemist võib nõuda üksnes sellel okupeeritud territooriumil, kus asuvad isikud, kelle sundtööd kasutatakse. Igale sellisele isikule tuleb võimaluste piires säilitada tema tavaline töökoht. Tööliste tuleb maksta õiglast töötasu ja töö peab vastama nende füüsilistele ja intellektuaalsetele võimetele. Käesolevas artiklis nimetatud tööd tegevate kaitstud isikute suhtes rakendatakse okupeeritud maa õigusakte töötingimuste kohta, eriti mis käsitlevad töötasu, tööaega, töövahendeid, väljaõpet ning hüvitust tööõnnetuste ja -haiguste eest.

Mingil juhul ei või kohustusliku töö tõttu töölisi mobiliseerida sõjalistesse või poolsõjalistesse organisatsioonidesse.

Artikkel 52

Ühegi lepingu, kokkuleppe ega eeskirjaga ei või tööliselt mitte kuskil, olenemata sellest, kas ta töötab vabatahtlikult või mitte, võtta õigust pöörduda kaitsva riigi esindajate poole palvega, et see riik sekkuks.

Kõik meetmed, mille eesmärk on tekitada töötust või piirata okupeeritud territooriumi tööliste pakutavaid võimalusi, et sundida neid töötama okupeeriva riigi heaks, on keelatud.

Artikkel 53

Okupeeriv riik ei või hävitada kinnis- või vallasvara, mis kuulub kaitstud isikutele kas isikliku või ühisomandina või riigile või muudele avalik-õiguslikele institutsioonidele või sotsiaal- või ühistegevusorganisatsioonidele, välja arvatud juhul, kui selline hävitamine on sõjaliste operatsioonide tõttu vältimatu.

Artikkel 54

Okupeeriv riik ei või muuta okupeeritud territooriumi avalike teenistujate või kohtunike seisundit ega mis tahes viisil rakendada nende vastu sanktsioone, sunnimeetmeid või diskrimineerivaid meetmeid, kui nad südametunnistuse tõttu keelduvad täitmast oma ülesandeid.

See keeld ei välista artikli 51 teise lõigu kohaldamist. See ei mõjuta okupeeriva riigi õigust kõrvaldada avalikke teenistujaid ametikohtadelt.

Artikkel 55

Okupeeriv riik on kohustatud tema käsutuses olevate vahendite piires võimalikult suures ulatuses tagama elanikkonna varustamise toidu ja ravimitega. Esmajoones peab okupeeriv riik vajalikke toiduaineid, ravimeid ja muid vahendeid sisse tooma, kui okupeeritud territooriumi varud ei ole piisavad.

Okupeeriv riik ei või rekvireerida okupeeritud territooriumil olevaid toiduaineid, muid vahendeid ega ravimeid, välja arvatud okupatsioonivägede ja halduspersonali kasutusse, ja ka siis üksnes juhul, kui on arvestatud tsiviilelanikkonna vajadusi. Muudes rahvusvahelistes konventsioonides sätestatud arvestades peab okupeeriv riik tagama, et kõigi rekvireeritud asjade eest makstakse kohast hüvitust.

Kaitsval riigil on igal ajal õigus kontrollida toidu- ja ravimivarusid okupeeritud territooriumidel, välja arvatud juhul, kui tungiva sõjalise vajaduse tõttu on seda võimalust ajutiselt piiratud.

Artikkel 56

Okupeeriv riik koostöös riiklike ja kohalike võimuorganitega on kohustatud tema käsutuses olevate vahendite piires võimalikult suures ulatuses tagama ja säilitama ravi- ja haiglaasutuste ja asjaomaste teenistuste töö ning tervishoiu ja hügieeni okupeeritud territooriumil, pöörates erilist tähelepanu nakkushaiguste ning epideemiade vältimise meetmete võtmisele. Kõigi kategooriate meditsiinipersonalil lubatakse oma ülesandeid täita.

Kui okupeeritud territooriumil, kus okupeeritud riigi pädevad asutused ei toimi, rajatakse uusi haiglaid, peavad okupatsioonivõimud vajaduse korral tagama nende tunnustamise vastavalt artiklile 18. Samasugustel asjaoludel peavad okupatsioonivõimud tunnustama ka haiglapersonali ja transpordivahendeid vastavalt artiklitele 20 ja 21.

Tervise ja hügieeniga seotud meetmete võtmisel peab okupeeriv riik arvestama okupeeritud territooriumi elanikkonna moraalseid ja eetilisi nõudmisi.

Artikkel 57

Okupeeriv riik võib tsiviilhaiglaid rekvireerida üksnes ajutiselt sõjaväelastest haavatute ja haigete hooldamiseks ja ainult tungiva vajaduse korral, ja ka siis tingimusel, et aegsasti korraldatakse patsientide hooldamine ja ravimine ning tagatakse tsiviilelanikkonna vajadus haiglakohtade järele.

Tsiviilhaiglate vahendeid ja varusid ei või rekvireerida seni, kuni neid on vajab tsiviilelanikkond.

Artikkel 58

Okupeeriv riik peab lubama vaimulikel anda hingelist abi oma koguduse liikmetele.

Okupeeriv riik peab samuti vastu võtma usulisteks vajadusteks mõeldud raamatute ja esemete saadetised ning soodustama nende jagamist okupeeritud territooriumil.

Artikkel 59

Kui okupeeritud territooriumi kogu elanikkond või osa sellest ei ole varustatud piisavalt, peab okupeeriv riik nõustuma elanikkonna abistamise kavadega ning soodustama nende elluviimist kõigi oma käsutuses olevate vahenditega.

Sellised abistamiskavad, millega võivad tegeleda riigid või erapooletud humanitaarorganisatsioonid, nagu Rahvusvaheline Punase Risti Komitee, seisnevad esmajoones toiduainete, ravimite ja riiete saatmises.

Kõik lepingupooled peavad lubama selliste saadetiste vaba läbipääsu ning tagavad nende kaitse.

Riigil, kes lubab saadetiste vaba läbipääsu nende teel vastaspoole okupeeritud territooriumile, on siiski õigus saadetisi läbi otsida, määrata nende liikumiseks kindlaid aegu ja marsruute ning nõuda kaitsvalt riigilt piisavaid tagatisi selle kohta, et neid saadetisi kasutatakse abivajava elanikkonna abistamiseks, mitte okupeeriva riigi heaks.

Artikkel 60

Abisaadetised ei vabasta okupeerivat riiki ühestki artiklites 55, 56 ja 59 ette nähtud kohustusest. Okupeeriv riik võib kasutada abisaadetisi selleks määratud otstarbel, välja arvatud äärmise vajaduse korral, kui see on okupeeritud territooriumi elanikkonna huvides ja sellega nõustub kaitsev riik.

Artikkel 61

Eelmistes artiklites nimetatud abisaadetised jagatakse koostöös kaitsva riigiga ja tema järelevalve all. Okupeeriv riik ja kaitsev riik võivad kokkuleppel selle kohustuse delegeerida neutraalsele riigile, Rahvusvahelisele Punase Risti Komiteele või mõnele muule erapooletule humanitaarorganisatsioonile.

Sellised saadetised vabastatakse okupeeritud territooriumil kõigist maksudest, tasudest ja tollilõivudest, välja arvatud juhul, kui need on vajalikud territooriumi majanduse huvides. Okupeeriv riik peab soodustama nende saadetiste kiiret jagamist.

Kõik lepingupooled püüavad lubada selliste saadetiste maksuvaba transiiti ja transporti nende teel okupeeritud territooriumidele.

Artikkel 62

Kui seda ei takista tungivad julgeolekukaalutlused, tuleb kaitstud isikutel okupeeritud territooriumidel lubada vastu võtta neile saadetud isiklikke abisaadetisi.

Artikkel 63

Välja arvatud juhul, kui okupeeriv riik rakendab tungivate julgeolekukaalutluste tõttu ajutisi ja erandlikke piiranguid, tuleb järgida järgmisi sätteid:

- (a) tunnustatud rahvuslikel Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) seltsidel on õigus tegutseda kooskõlas Punase Risti põhimõtetega, mille on määratlenud Rahvusvahelised Punase Risti konverentsid. Muudel abistamisorganisatsioonidel lubatakse jätkata nende humanitaartegevust samadel tingimustel;
- (b) okupeeriv riik ei või nõuda nende seltside personali või struktuuri muutmist, mis kahjustaks eelpool nimetatud tegevust.

Samad põhimõtted kehtivad ka mittesõjaliste eriorganisatsioonide tegevuse ja personali suhtes, mis juba eksisteerivad või mis võidakse luua eesmärgiga tagada tsiviilelanikkonna elutingimused hädavajalike kommunaalteenuste osutamise, abi jagamise ning päästetööde korraldamisega.

Artikkel 64

Okupeeritud territooriumi kriminaalseadused jäävad kehtima, välja arvatud erandjuhtudel, mil okupeeriv riik võib need tühistada või nende kehtivuse peatada, kuna nad ohustavad tema julgeolekut või takistavad käesoleva konventsiooni rakendamist. Kui seda ei takista eelpool nimetatud kaalutlused või vajadus tagada tõhus õigusemõistmine, peavad okupeeritud territooriumi kohtud jätkama oma tegevust seoses eelpool mainitud seadustes nimetatud kuritegudega.

Okupeeriv riik võib siiski nõuda, et okupeeritud territooriumi elanikkond järgiks norme, mis on hädavajalikud, et okupeeriv riik saaks täita oma käesoleva konventsiooni järgseid kohustusi, tagada territooriumi korrapärase valitsemise ning okupeeriva riigi, okupatsioonijõudude ja -administratsiooni liikmete ja nende vara, samuti nende kasutatavate hoonete ja sideliinide julgeoleku.

Artikkel 65

Okupeeriva riigi kehtestatud kriminaalseadused ei jõustu enne, kui need on avaldatud ja neist on teavitatud okupeeritud territooriumi elanikke nende emakeeles. Nimetatud kriminaalseadused ei tohi olla tagasiulatava jõuga.

Artikkel 66

Kui artikli 64 teise lõigu alusel kehtestatud kriminaalseadust on rikutud, võib okupeeriv riik anda süüdistatava üle oma õiguspäraselt loodud ja mittepoliitilistele sõjaväekohtutele tingimusel, et nimetatud kohtud peavad istungeid okupeeritud territooriumil. Apellatsioonikohtud peavad eelistatavalt pidama istungeid okupeeritud territooriumil.

Artikkel 67

Kohtud kohaldavad üksnes neid seadusesätteid, mis kehtisid enne kuriteo toimepanemist ja mis on kooskõlas õiguse üldpõhimõtetega, eriti põhimõttega, et karistuse raskus peab vastama kuriteo raskusele. Kohtud peavad arvestama asjaolu, et süüdistatav ei ole okupeeriva riigi kodanik.

Artikkel 68

Kui kaitstud isik paneb toime kuriteo, mille ainus eesmärk oli okupeerivale riigile kahju tekitada, kuid mis ei kujuta endast rünnet okupatsioonijõudude või -administratsiooni liikme elu või tervise vastu ega põhjusta ühiskonnale suurt ohtu ega kahjusta raskelt okupatsioonijõudude või -administratsiooni vara või nende kasutatavaid ehitisi, võib sellist isikut karistada interneerimise või tavalise vangistusega, eeldusel et interneerimise või vanglakaristuse kestus vastab toimepandud kuriteo raskusele. Selliste kuritegude eest ei või kaitstud isikutele mõista muid vabadusekaotuslikke karistusi peale interneerimise ja vangistuse. Käesoleva konventsiooni artiklis 66 nimetatud kohtud võivad omal valikul muuta vanglakaristuse sama kestusega interneerimiseks.

Kriminaalseadused, mille okupeeriva riik on kehtestanud vastavalt artiklitele 64 ja 65, võivad kaitstud isikutele mõistetava karistusena ette näha surmanuhtluse ainult juhul, kui isikud on süüdi spionaažis, okupeeriva riigi sõjaliste rajatiste vastu suunatud rasketes sabotaažiaktides või tahtlikes kuritegudes, mis on põhjustanud ühe või mitme isiku surma, eeldusel et need kuriteod on karistatavad surmanuhtlusega seaduse alusel, mis kehtis okupeeritud territooriumil enne okupatsiooni.

Kaitstud isikutele ei või mõista surmanuhtlust, kui kohus ei ole eriliselt arvestanud asjaolu, et kuna süüdistatav ei ole okupeeriva riigi kodanik, ei ole ta kohustatud olema riigitruu.

Ühelgi juhul ei või surmanuhtlust mõista kaitstud isikule, kes oli kuriteo toimepanemise ajal noorem kui kaheksateistkümnepäevane.

Artikkel 69

Kõigil juhtudel tuleb kaitstud isikule mõistetud vanglakaristusest maha arvata aeg, mil kuriteos süüdistatav kaitstud isik oli vahi all enne kohut või karistuse kandmise algust.

Artikkel 70

Okupeeriv riik ei või kaitstud isikuid arreteerida, kohtu alla anda ega süüdi mõista enne okupatsiooni või selle ajutisel vaheajal toimepandud tegude või väljendatud seisukohtade eest, välja arvatud sõjaseaduste ja -tavade rikkumised.

Okupeeriva riigi kodanikke, kes enne sõjategevuse algust otsisid põgenikena varjupaika okupeeritud riigi territooriumil, ei või arreteerida, kohtu alla anda, süüdi mõista ega okupeeritud territooriumilt välja saata, välja arvatud pärast sõjategevuse algust toimepandud kuritegude eest või enne sõjategevuse algust toimepandud üldiste kriminaalseaduste rikkumiste eest, mis okupeeritud riigi seaduste kohaselt oleksid andnud aluse isiku väljaandmiseks rahu ajal.

Artikkel 71

Okupeeriva riigi pädevad kohtud ei või mõista ühtegi karistust, millele ei ole eelnenud tavapärasel korras toimunud kohtupidamist.

Süüdistatavaid isikuid, kelle okupeeriv riik on andnud kohtu alla, tuleb koheselt kirjalikult ja neile arusaadavas keeles teavitada neile esitatava süüdistuse üksikasjadest ning nende asi esitatakse kohtule võimalikult kiiresti. Kõigist okupeeriva riigi algatatud kriminaalasjadest kaitstud isikute vastu, milles esitatakse süüdistus võib kaasa tuua surmanuhtluse või kaheaastase või pikema vanglakaristuse, tuleb teavitada kaitsvat riiki. Kaitsval riigil on igal ajal õigus saada informatsiooni nende kriminaalasjade seisu kohta. Peale selle tuleb kaitsva riigi nõudmise korral talle esitada kõik üksikasjad nende kriminaalasjade ja ka teiste menetluste kohta, mille okupeeriv riik on algatanud kaitstud isikute vastu.

Käesoleva artikli teises lõigus nimetatud teade kaitsvale riigile tuleb saata viivitamatult ja peab igal juhul jõudma kaitsva riigini kolm nädalat enne kohtuasja esmakordse arutamise päeva. Kui asja arutamise algul esitatakse tõendid, et käesoleva artikli sätteid ei ole täielikult täidetud, ei või asja arutamist jätkata. Teade peab sisaldama järgmisi andmeid:

- (a) süüdistava isikukirjeldus;
- (b) elu- või kinnipidamiskoht;
- (c) süüdistuse või süüdistuste üksikasjad (koos viitega kriminaalseaduste sätetele, mille alusel süüdistus esitatakse);
- (d) asja arutava kohtu nimi;
- (e) esimese kohtuistungi toimumise koht ja kuupäev.

Artikkel 72

Süüdistatavatel isikutel on õigus esitada oma kaitseks vajalikke tõendeid, esmajoones kutsuda tunnistajaid. Neil on õigus kasutada enda valitud kvalifitseeritud advokaadi või õigusnõuniku abi, kes peab saama neid vabalt külastada ning kasutada kaitse ettevalmistamiseks vajalikke vahendeid.

Kui süüdistatav ei ole endale kaitsjat valinud, võib kaitsja määrata kaitsev riik. Kui süüdistatavale on esitatud raske süüdistus ning kaitsev riik ei toimi, peab süüdistatava nõusolekul leidma kaitsja okupeeriv riik.

Süüdistatavaid isikuid peab nii kohtueelse uurimise kui ka kohtuliku arutamise ajal abistama tõlk, välja arvatud juhul, kui süüdistatavad tõlgi teenetest vabatahtlikult loobuvad. Neil on alati õigus nõuda tõlgi taandamist ning tema asendamist.

Artikkel 73

Süüdimõistetud isik võib kasutada kohtu rakendatavate seadustega ettenähtud apellatsiooniõigust. Teda tuleb täielikult teavitada apellatsiooni või kaebuse esitamise õigusest ning selle teostamise tähtaegadest.

Käesoleva jao kriminaalmenetlust käsitlevaid sätteid tuleb kohaldada ka apellatsiooni puhul, niivõrd kui seda saab teha. Kui seadused, mida kohus rakendab, ei näe apellatsiooni ette, on süüdimõistetul õigus esitada kohtuotsuse ja mõistetud karistuse peale kaebus okupeeriva riigi pädevale organile.

Artikkel 74

Kaitsva riigi esindajatel on õigus viibida iga kaitstud isiku kohtuistungil, välja arvatud juhul, kui kohtuistung on erandlikult kuulutatud kinniseks okupeeriva riigi julgeoleku huvides. Sellest teatatakse kaitsvale riigile. Kaitsvale riigile tuleb saata teade kohtuistungi toimumise kuupäeva ja koha kohta.

Kohtuotsus, millega on määratud surmanuhtlus või kaheaastane või pikem vanglakaristus, tuleb koos põhjendustega viivitamata saata kaitsvale riigile. Teade peab sisaldama viidet artikli 71 kohaselt esitatud teatele ning vanglakaristuse mõistmise korral näitama ära ka kinnipidamiskoha, kus karistust kantakse. Kohus peab pidama ka nende kohtuotsuste registrit, mida pole eelpool nimetatud, ning kaitsva riigi esindajad võivad sellega tutvuda. Surmanuhtluse või kaheaastase või pikema vanglakaristuse mõistmise otsuse apellatsiooni esitamise tähtaega hakatakse arvestama päevast, mil kaitsev riik on saanud teate kohtuotsuse kohta.

Artikkel 75

Mingil juhul ei või surma mõistetud isikutelt võtta õigust paluda armu või paluda asendada surmanuhtlus muu karistusega.

Surmanuhtlust ei või täide viia enne kuue kuu möödumist päevast, mil kaitsev riik on saanud teate surmanuhtlust kinnitava lõpliku kohtuotsuse kohta või otsuse kohta keelduda armuandmisest või surmanuhtluse asendamisest.

Surmanuhtluse täideviimise peatamise kuuekuulist tähtaega võib üksikjuhtudel lühendada äärmise vajaduse korral, kui ilmneb organiseeritud oht okupeeriva riigi või tema vägede julgeolekule, kuid alati eeldusel, et kaitsvat riiki on tähtaja lühendamisest informeeritud ning talle on antud küllaldaselt aega ja võimalus esitada asjaomastele okupatsioonivõimudele protest surmanuhtluse täideviimiste kohta.

Artikkel 76

Kuriteo toimepanemises süüdistatavaid kaitstud isikuid hoitakse vahi all okupeeritud territooriumil ning süüdimõistmise korral kannavad nad seal ka karistust. Võimaluse korral peavad nad olema teistest kinnipeetutest eraldatud ning nende toitlustamis- ja hügieenitingimused peavad olema piisavad, et säiliks nende hea tervis ning vähemalt võrdsed okupeeritud riigi vanglate tingimustega.

Nad peavad saama nende tervislikule seisundile kohast arstiabi.

Neil on õigus saada ka hingelist abi, mida nad vajavad.

Naisi tuleb hoida eraldi ruumides, kus nende järele otseselt valvavad naised.

Alaalistele erikohtlemisele tuleb osutada piisavat tähelepanu.

Kinnipeetavaid kaitstud isikuid võivad vastavalt artiklile 143 külastada kaitsva riigi ning Rahvusvahelise Punase Risti Komitee delegaadid.

Neil isikutel on õigus saada vähemalt üks abipakk kuus.

Artikkel 77

Kaitstud isikud, keda on kuritegude toimepanemises süüdistatud või kelle on okupeeritud territooriumi kohtud süüdi mõistnud, antakse okupatsiooni lõppedes koos asjaomaste dokumentidega üle vabastatud territooriumi võimudele.

Artikkel 78

Kui okupeeriv riik peab tungivate julgeolekukaalutluste tõttu vajalikuks võtta kaitstud isikute suhtes ohutusmeetmeid, võib ta kõige rohkem määrata neile kohustusliku elukoha või nad interneerida.

Sellist kohustuslikku elukohta või interneerimist käsitlevad otsused tehakse vastavalt käesolevas konventsioonis sätestatud okupeeriva riigi kehtestatud korras. Selles korras tuleb ette näha asjaomaste poolte apellatsioonioõigus. Apellatsioonid tuleb lahendada võimalikult lühikese aja jooksul. Kui otsus jäetakse jõusse, peab okupeeriva riigi määratud pädev asutus selle perioodiliselt, võimaluse korral iga kuue kuu järel, üle vaatama.

Kaitstud isikute suhtes, kellele on määratud kohustuslik elukoht ja kes peavad seega oma kodust lahkuma, kohaldatakse täiel määral käesoleva konventsiooni artiklit 39.

IV jagu INTERNEERITUTE KÕHTLEMISE REEGLID

I peatükk. Üldsätted

Artikkel 79

Konfliktialised ei või kaitstud isikuid interneerida, välja arvatud artiklites 41, 42, 43, 68 ja 78 ette nähtud juhtudel.

Artikkel 80

Interneeritutele jäävad alles kõik tsiviilõigused ning võimalus neid õigusi teostada niivõrd, kui see on nende olukorras võimalik.

Artikkel 81

Konfliktiosalised, kes kaitstud isikuid interneerivad, peavad tagama neile tasuta ülalpidamise ning nende tervislikule seisundile kohase arstiabi.

Neid kulutusi ei või maha arvata interneeritutele makstavatest elatusrahadest, töötasudest ega krediitidest.

Kinnipidav riik peab hoolt kandma interneeritute ülalpeetavate toetamise eest, kui neil ülalpeetavail puuduvad elatusvahendid või kui nad pole võimelised ise endale elatist teenima.

Artikkel 82

Võimaluse korral peab kinnipidav riik majutama interneeritud nende kodakondsuse, keele ja tavade järgi. Samast kodakondsusest interneeritud ei või eraldada üksnes seetõttu, et nad kõnelevad eri keeli.

Interneerimise ajal tuleb ühe perekonna liikmed, esmajoones vanemad ja lapsed, paigutada samasse interneerimiskohta, välja arvatud juhul, kui nende ajutine eraldamine on vajalik töötamise või tervise tõttu või käesoleva jao IX peatüki kohaldamiseks. Interneeritudel on õigus nõuda, et nende lapsed, kes jääksid vabaduses ilma vanemlikust hoolitsusest, interneeritaks koos nendega.

Kui vähegi võimalik, tuleb ühe perekonna interneeritud majutada samasse hoonesse eraldi teistest interneeritudest ning anda neile võimalused normaalseks perekonnaeluks.

II peatükk. Interneerimiskohad

Artikkel 83

Kinnipidav riik ei või rajada interneerimiskohti aladele, mis on eriti sõjaohhtlikud.

Kinnipidav riik esitab vaenulikele riikidele kaitsvate riikide vahendusel kogu vajaliku informatsiooni interneerimiskohtade geograafilise paiknemise kohta.

Kui sõjalised kaalutlused seda võimaldavad, tähistatakse interneerimislaagrid tähtedega *IC*, mis on paigutatud nii, et need on päeva ajal õhust selgesti nähtavad. Asjaomased riigid võivad kokku leppida ka muu tähistamissüsteemi kasutamises. Sellisel viisil võib tähistada ainult interneerimislaagreid.

Artikkel 84

Interneeritud tuleb majutada eraldi sõjavangidest ja teistest isikutest, kellelt on võetud vabadus mingil muul põhjusel.

Artikkel 85

Kinnipidav riik peab võtma kõik vajalikud ja võimalikud meetmed tagamaks, et kaitstud isikud paigutatakse nende interneerimise algusest saadik hoonetesse või ruumidesse, kus on parimad võimalikud hügieeni- ja tervishoiu- tingimused ning mis kaitsevad küllaldaselt ilmastiku ja sõja mõjude eest. Mingil juhul ei või alalised interneerimiskohad asuda ebatervislikel aladel või piirkondades, mille kliima on interneerituile kahjulik. Kui kaitstud isik on interneeritud ajutiselt piirkonnas, mis on ebatervislik või mille kliima on talle kahjulik, tuleb kaitstud isik üle viia sobivasse interneerimiskohta esimesel võimalusel.

Hooned peavad olema täielikult kaitstud niiskuse eest ning neid tuleb küllaldaselt kütta ja valgustada, eriti ajavahemikus päikeseloojangust pimendamiseni. Magamisruumid peavad olema piisavalt ruumikad ja hästi õhutatud. Interneeritud peavad olema sobivad voodirided ning piisavalt tekke, arvestades kliimat ning interneeritute vanust, sugu ja tervislikku seisundit.

Interneeritute kasutuses peavad olema nii päeval kui ka öösel hügieeninõuetele vastavad käimlad, mida hoitakse pidevalt puhtana. Neile tuleb võimaldada piisavalt vett ja seepi igapäevaseks isiklikuks hügieeniks ning isikliku pesu pesemiseks; samuti selleks vajalikud seadmed ja vahendid. Samuti peab olema võimalik kasutada duširuume või vanne. Pesemiseks ja riiete puhastamiseks tuleb anda vajalik aeg.

Kõigil juhtudel, mil erandliku ja ajutise meetmena osutub vajalikuks majutada naissoost interneerituid samas interneerimiskohas koos meestega, kui nad ei ole ühe perekonna liikmed, tuleb naissoost interneerituile ette näha eraldi magamisruumid ja käimlad.

Artikkel 86

Kinnipidav riik peab mis tahes usku interneeritute käsutusse andma nende usuteenistuseks sobilikud hooned.

Artikkel 87

Interneerimiskohtades peavad olema müügipunktid, välja arvatud neis, kus on olemas muud sellekohased võimalused. Nende eesmärk on võimaldada interneerituil osta kohalikust turuhinnast mitte kõrgemate hindadega toiduaineid ja igapäevaseid tarbeesemeid, nagu seepi ja tubakat, mis suurendaksid interneeritute isiklikku heaolu ja mugavust.

Müügipunktide kasum tuleb anda heolufondi, mis luuakse igas interneerimiskohas ning kasutada selles interneerimiskohas viibivate interneeritute heaks. Artiklis 102 ette nähtud interneeritute komiteel on õigus kontrollida müügipunkti ja nimetatud fondi majandamist.

Interneerimiskoha sulgemise korral tuleb heolufondi konto jääk üle kanda samast kodakondsusest interneeritute interneerimiskoha heolufondile või, kui selline koht puudub, siis keskheaolufondile, mida kasutatakse kõigi veel kinnipidava riigi valvataivate interneeritute huvides. Üldise vabastamise korral jäävad need tulud kinnipidavale riigile, kui asjaomased riigid ei lepi kokku teisiti.

Artikkel 88

Kõigis interneerimiskohtades, mis võivad jääda õhurünnaku alla või muude sõjaohutude kätte, tuleb kaitseks rajada küllalt palju sobiliku konstruktsiooniga varjendeid. Häire korral võivad interneeritud kohe vabalt minna neisse varjenditesse, välja arvatud isikud, kes kaitsevad nimetatud ohtude eest oma majutuspaiku. Samuti kohaldatakse interneeritute suhtes kõiki muid elanikkonna kaitseks võetud meetmeid.

Interneerimiskohtades tuleb võtta kõik kohased tuleohutusmeetmeid.

III peatükk. Toit ja riietus

Artikkel 89

Interneeritute päevane toidunorm peab koguselt, kvaliteedilt ja mitmekesisuselt olema piisav, et hoida interneerituid hea tervise juures ja vältida alatoitumust. Arvestada tuleb ka interneeritute toitumisharjumusi.

Interneerituile tuleb anda olemasoleva lisatoidu valmistamise vahendid.

Interneerituile tuleb anda piisavalt joogivett. Tubaka kasutamist tuleb lubada.

Töötavad interneeritud peavad saama lisatoitu, mis vastab nende töö laadile.

Rasedad ning rinnaga toitvad naised ning alla viieteistkümnepäevased lapsed peavad saama lisatoitu, mis vastab nende füsioloogilistele vajadustele.

Artikkel 90

Kinnipidamisel tuleb interneerituile võimaldada end varustada vajalike riiete, jalatsite ning aluspesukomplektidega ning hiljem ka oma varustust täiendada. Kui mõnel interneeritul ei ole küllaldaselt ilmastikuoludele vastavaid riietusesemeid ja ta ei suuda neid hankida, peab kinnipidav riik talle need tasuta andma.

Riided, mille kinnipidav riik interneerituile annab, ning välistunnused, mis on kinnitatud nende oma riiete, ei või olla häbistavad ega teha interneerituid naeruväärseks.

Töötajad peavad saama sobiva tööriietuse, sealhulgas kaitseriietuse, kui seda on vaja nende töö laadi tõttu.

IV peatükk. Hügieen ja arstiabi

Artikkel 91

Igas interneerimiskohas peab olema vajadustele vastav ja kvalifitseeritud arsti juhitud haigla, kus interneeritute eest vajalikul määral hooldatakse ja neid kohaselt toidlustatakse. Nakkus- ja vaimuhaigetele luuakse isolatsioonipalatiid.

Sünnitajad ja raskelt haiged interneeritud, või need, kelle seisund nõuab eriravi, operatsiooni või haiglaravi, tuleb paigutada asutusse, kus nende eest saab vajalikul määral hoolitseda ning ravida mitte halvemini kui elanikkonda üldiselt.

Interneeritute eest peaks eelistatavalt hoolitsema nendega samast rahvusest meditsiinipersonal.

Interneeritudel tuleb lubada pöörduda läbivaatuse eesmärgil meditsiinasutuste poole. Kinnipidava riigi meditsiinasutused peavad nõudmise korral väljastama igale ravitud interneeritudle tõendi tema haiguse või vigastuse laadi ning ravi kestuse ja laadi kohta. Nimetatud tõendi dublikaat tuleb edastada artiklis 140 sätestatud keskagenduurile.

Ravi, sealhulgas seadmed, mis on soetatud interneeritute hea tervise hoidmiseks, esmajoones hamba- ja muud proteesid ning prillid, antakse interneeritudile tasuta.

Artikkel 92

Interneeritute arstlikke läbivaatusi korraldatakse vähemalt kord kuus. Esmajoones on nende eesmärk kontrollida interneeritute üldist tervislikku seisundit, toitumust ja puhtust ning avastada nakkushaigusi, eriti tuberkuloosi, malaariat ja suguhaigusi. Muuhulgas kaalutakse läbivaatuse käigus iga interneeritud ja vähemalt üks kord aastas tehakse röntgenuuriting.

V peatükk. Usuline, vaimne ja kehaline tegevus

Artikkel 93

Interneeritud võivad vabalt täita oma religiooside kohustusi, sealhulgas osaleda usutalitustel, tingimusel et nad täidavad kinnipidavate võimude kehtestatud sisekorraeeskirju.

Interneeritud vaimulikel lubatakse oma kogukonna liikmetele vabalt jutlustada. Selleks peab kinnipidav riik tagama, et vaimulikud on paigutatud võrdselt interneerimiskohtadesse, kus on sama keelt kõnelevaid ja sama usku interneeritud. Kui selliseid vaimulikke on liiga vähe, peab kinnipidav riik andma neile ühest kohast teise liikumiseks vajalikud vahendid, sealhulgas transpordivahendid. Samuti lubatakse neil külastada kõiki haiglas viibivaid interneeritud. Vaimulikel on õigus oma vaimuliku tegevust kajastavates küsimustes pidada kirjavahetust kinnipidamiskoha riigi kirikuvõimude ning võimaluse korral oma usu rahvusvaheliste organisatsioonidega. Viimastest kirjavahetust ei arvestata artiklis 107 nimetatud piinormi hulka. Siiski kohaldatakse artiklis 112 sätestatud.

Kui interneeritud ei saa pöörduda oma usu vaimuliku poole või kui viimaseid on liiga vähe, siis võivad kohalikud sama usu kirikuvõimud kokkuleppel kinnipidava riigiga määrata ametisse interneeritud usku vaimuliku või, kui see on usutunnistusega kooskõlas, sarnase usu vaimuliku või kvalifitseeritud mittevaimuliku. Viimastele antakse samasugused soodustused nagu vaimulikele, kelle ülesandeid nad täidavad. Ametissenimetatud isikud peavad järgima kõiki kinnipidava riigi korra- ja julgeolekueeskirju.

Artikkel 94

Kinnipidav riik peab soodustama interneeritudel intellektuaalset, õppe-, meelelahutuslikku ning sportlikku tegevust, jättes neile siiski vabaduse otsustada, kas sellises tegevuses osaleda või mitte. Kinnipidav riik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et võimaldada sellise tegevuse harrastamine, andes esmajoones interneeritudel kasutusse selleks vajalikud hooned.

Interneeritudel tuleb võimaldada õpinguid jätkata või alustada. Laste ja noorukite haridus peab olema tagatud; neil tuleb lubada käia koolis kas interneerimiskohas või väljaspool seda.

Interneeritudel tuleb anda võimalus kehaliseks tegevuseks ning sportimiseks ja sportmängudeks värskes õhus. Selleks peab kõigis interneerimiskohtades olema piisavalt vaba ruumi. Lastele ja noorukitele tuleb anda eraldi mänguväljakud.

Artikkel 95

Kinnipidav riik ei või sundida interneeritudel tööle, kui need seda ei soovi. Keelatud on sundida kaitstud isikut, kes ei ole interneeritud, tööle, mis oleks vastuolus käesoleva konventsiooni artiklitega 40 või 51. Samuti on keelatud alandava või häbistava iseloomuga töö.

Pärast kuuenädalast tööperioodi on interneeritudel õigus töötamisest loobuda, teatades sellest kaheksa päeva ette.

Need sätted ei piira kinnipidava riigi õigust rakendada kaasinterneeritute heaks erialasele tööle interneeritud arste, hambaarste ja muud meditsiinipersonali, samuti kasutada interneerituid haldus- ja korrastustöödel interneerimiskohtades ning saata neid kõõgi- või muudele majapidamistöödele või panna neile kohustusi, mis on seotud interneeritute kaitsmisega õhurünnakute või muude sõjaohutude eest. Siiski ei või interneeritut sundida täitma ülesandeid, milleks ta meditsiiniametniku hinnangu kohaselt ei ole füüsiliselt võimeline.

Kinnipidav riik vastutab täielikult töötingimuste loomise, arstiabi korraldamise ja töötasu maksmise eest ning ta peab tagama kõigile töötavatele interneeritutele hüvitise tööõnnetuste ja -haiguste korral. Nimetatud töötingimuste ja hüvitiste standardid peavad olema kooskõlas riigi seaduste ja määrustega ning väljakujunenud praktikaga ning ei või mingil juhul olla halvemad, kui on samas piirkonnas sama tööd tegevatel teistel isikutel. Tasu tehtud töö eest tuleb määrata võrdsel alusel erikokkuleppega interneeritute, kinnipidava riigi ja vajaduse korral muude tööandjate vahel, arvestades kinnipidava riigi kohustust tagada interneeritute tasuta ülalpidamine ning nende tervisliku seisundi kohane arstiabi. Interneeritutele, kes on alaliselt määratud käesoleva artikli kolmandas lõigus nimetatud töödele, peab kinnipidav riik maksma õiglast töötasu. Nendele töödele määratud interneeritute töötingimused ei või olla halvemad ega hüvitus tööõnnetuste ja -haiguste eest väiksem kui need, mida rakendatakse samas piirkonnas tehtava sarnase töö korral.

Artikkel 96

Kõik tööüksused jäävad interneerimiskoha osaks ja sellest sõltuvaks. Kinnipidava riigi pädevad asutused ja interneerimiskoha ülem vastutavad käesolevas konventsioonis sätestatu järgimise eest tööüksustes. Ülem peab pidama talle alluvate tööüksuste täpset nimekirja ning edastama selle kaitsva riigi, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee ja muude humanitaarorganisatsioonide esindajatele, kes interneerimiskohti külastavad.

VI peatükk. Isiklik vara ja raha

Artikkel 97

Interneeritud võivad endale jätta isiklikuks kasutamiseks mõeldud esemed. Sularaha, tšekke, väärtpabereid jms ning nende valduses olevaid väärisesemeid ei või neilt ära võtta, välja arvatud selleks kehtestatud menetluse korras. Äravõtmise korral tuleb interneerituile anda üksikasjalised kviitungid.

Rahasummad kantakse iga interneeritu hoiuarvele vastavalt artiklile 98. Selliseid summasid ei või ümber vahetada muusse vääringusse, välja arvatud juhul, kui sellel territooriumil, kus omanik on interneeritud, kehtivad õigusaktid seda nõuavad või kui interneeritu sellega nõustub.

Esemeid, millel on eelkõige isiklik või sentimentaalne väärtus, ei või ära võtta.

Naissoost interneeritut võib läbi otsida üksnes naissoost isik.

Vabastamisel või repatrieerimisel tuleb interneerituile tagastada kõik neilt interneerimise ajal ära võetud esemed, rahasummad ja väärisesemed ning nad peavad sularahas kätte saama kontojäägi, mis on nende artikli 98 kohaselt peetavatel hoiuarvetel, välja arvatud esemed ja summad, mille kinnipidav riik on kinni pidanud vastavalt oma seadustele. Kui interneeritu vara niiviisi kinni peetakse, peab omanik saama üksikasjalise kviitungi.

Interneeritute perekondlike või isikuid tõendavaid dokumente ei või ära võtta kviitungit vastu andmata. Interneerituid ei või kunagi jätta ilma isikut tõendava dokumendita. Kui interneerituil pole sellist dokumenti, antakse neile kinnipidavate võimuorganite väljatöötatud eridokumendid, mida kasutatakse nende isikut tõendava dokumendina kuni interneerimise lõpuni.

Interneeritul võib olla kindlaksmääratud summa sularahas või ostukupongidena, et võimaldada neil teha oste.

Artikkel 98

Kõik interneeritud peavad saama regulaarselt piisavat elatusraha, et osta kaupu ja esemeid, näiteks tubakat, hügieenitarbeid jne. Elatusraha võib olla krediidi või ostukupongide vormis.

Peale selle võivad interneeritud saada elatusraha riigilt, kelle alamad nad on, kaitsvalt riigilt, neid abistavatelt organisatsioonidelt või nende perekondadelt, samuti oma varast saadavat tulu vastavalt kinnipidava riigi seadustele. Elatusraha riigilt, kelle alamad nad on, peab olema võrdne kõigi interneeritute kategooriate jaoks (põdurad, haiged, rasedad naised jne) ning see riik ei või seda määrata ega kinnipidav riik seda interneeritute vahel jagada diskrimineerivalt, nagu on keelatud käesoleva konventsiooni artiklis 27.

Kinnipidav riik peab vastavalt interneeritu kinnipidamise territooriumil kehtivatele õigusaktidele avama igale interneeritule tavalise hoiuarve, millele kantakse käesolevas artiklis nimetatud elatusrahad, teenitud palk ja saadud rahasaadetised ning summad, mis on temalt ära võetud. Kooskõlas sellel territooriumi kehtiva õigusega võimaldatakse interneerituil saata raha oma perekondadele ja teistele ülalpeetavatele. Interneeritud võivad oma arvetelt välja võtta isiklikeks kulutusteks vajalikke summasid kinnipidava riigi poolt määratud piirides. Nad

võivad alati oma arvega tutvuda ja saada sellest väljavõtteid. Nõudmise korral tuleb andmed hoiuarvete kohta edastada kaitsvale riigile ning interneeritu üleviimise korral kantakse üle ka andmed.

VII peatükk. *Haldamine ja kord*

Artikkel 99

Iga interneerimiskoht peab alluma vastutavale ohvitserile, kes valitakse kinnipidava riigi regulaarmee personali või tsiviilhaldusametnike hulgast. Interneerimiskoha eest vastutaval ohvitseril peab olema käesoleva konventsiooni tekst oma riigi ametlikus keeles või ühes ametlikest keeltest, ning ta vastutab selle rakendamise eest. Interneeritute järelevalvega tegelevat personali peab teavitama käesolevas konventsioonis sätestatud ning selle rakendamise tagamiseks võetud haldusmeetmetest.

Käesoleva konventsiooni tekst ning selle alusel sõlmitud erikokkulepete tekstid peavad olema interneerimiskohtades interneerituile arusaadavas keeles üles pandud või siis olema interneeritute komitee valduses.

Kõik määrused, korraldused, teated ja avaldused tuleb interneerituile teatavaks teha ning interneerimiskohas üles panna interneerituile arusaadavas keeles.

Ka interneerituile individuaalselt antud korraldus või käsk peab olema keeles, millest nad aru saavad.

Artikkel 100

Interneerimiskohtade sisekorrareeglid peavad olema kooskõlas humanitaarsete põhimõtetega ning ei või sisaldada midagi niisugust, millega interneerituid kohustatakse nende tervist ohustavateks kehalisteks pingutusteks või mis tooks kaasa kehalisi või moraalseid kannatusi. Keha tätoveerimine või märgistamine identifitseerimise eesmärgil on keelatud.

Esmajoones on keelatud pikaajalised püstiseismised ja loendused, karistada kehaliste harjutustega, korraldada sõjalisi harjutusi ja manöövreid või vähendada toidunorme.

Artikkel 101

Interneerituil on õigus teavitada asutust, kelle võimuses nad on, oma nõudmistest interneerimistingimuste kohta.

Samuti on neil piiramatult õigus pöörduda interneeritute komitee või, kui nad seda vajalikuks peavad, otse kaitsva riigi esindajate poole, et juhtida nende tähelepanu asjaoludele, mille kohta neil on kaebusi seoses interneerimistingimustega.

Sellised palved ja kaebused tuleb edastada otsekohe ja muudatusteta ja kui need ka tunnistatakse alusetuiks, ei või need anda põhjust karistada.

Interneeritute komitee võib kaitsvate riikide esindajatele saata perioodilisi ettekandeid interneerimiskohtade olukorra ja interneeritute vajaduste kohta.

Artikkel 102

Igas interneerimiskohas valivad interneeritud vabalt iga kuue kuu järel salajase hääletuse teel liikmed komiteesse, kes on volitatud esindama interneerituid suhetes kinnipidava riigi ja kaitsvate riikidega, Rahvusvahelise Punase Risti Komiteega ja teiste neid abistavate organisatsioonidega. Komitee liikmeid võib tagasi valida.

Nii valitud interneeritud asuvad oma kohustusi täitma pärast seda, kui valimise on heaks kiitnud kinnipidava riigi pädevad asutused. Keeldumiste ja ametist vabastamiste põhjused teatatakse asjaomastele kaitsvatele riikidele.

Artikkel 103

Interneeritute komitee edendab interneeritute kehalist, hingelist ja vaimset heaolu.

Kui interneeritud otsustavad luua endi seas vastastikuse abistamise süsteemi, on selle organiseerimine komitee pädevuses lisaks käesolevas konventsioonis sätestatud eriülesannetele.

Artikkel 104

Interneeritute komitee liikmetelt ei nõuta muu töö tegemist, kui selega raskendataks nende kohustuste täitmist.

Interneeritute komitee liikmed võivad interneeritute hulgast määrata endale vajalikke abilisi. Neile antakse kõik materiaalsed võimalused ning teatav liikumisvabadus, mida on vaja nende ülesannete täitmiseks (tööüksuste külastamiseks, saatetiste vastuvõtmiseks jne).

Interneeritute komitee liikmetel tuleb ka võimaldada pidada posti ja telegraafi teel sidet kinnipidavate võimudega, kaitsvate riikidega, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee ja nende esindajatega ning teiste interneeritud abistavate organisatsioonidega. Tööüksustes olevatel komitee liikmetel peavad olema samad sidepidamisvõimalused interneeritute komiteega peamises interneerimiskohas. Sellist sidepidamist ei või piirata ning seda ei arvestata artiklis 107 nimetatud piinormi hulka.

Üleviidavatele interneeritute komitee liikmetele tuleb anda piisavalt aega oma järeltulijatele olukorra tutvustamiseks.

VIII peatükk. *Suhted välismaailmaga*

Artikkel 105

Kaitstud isikute interneerimisel informeerib vangishoidev riik viivitamatult neid, riiki, mille alamad nad on ning nende kaitsvat riiki meetmetest, mida on võetud käesoleva peatüki rakendamiseks. Samuti informeerib kinnipidav riik asjaosalisi isikuid ja riike nende meetmete hilisemast muutmisest.

Artikkel 106

Kohe interneerimisel või hiljemalt ühe nädala möödumisel interneerimiskohta saabumisest, samuti haiguse korral või teise interneerimiskohta või haiglasse paigutamise korral, tuleb igal interneeritud võimaldada saata otse oma perekonnale ja teiseks artiklis 140 nimetatud keskagentuurile interneerimiskaart, mis võimaluse korral vastab käesolevale konventsioonile lisatud näidisele, ning teavitada sellega sugulasi enda kinnipidamisest, aadressist ja ter- vislikust seisundist. Nimetatud kaardid tuleb edastada viivitamata.

Artikkel 107

Interneerituil lubatakse saata ning saada kirju ja kaarte. Kinnipidav riik võib vajaduse korral piirata interneeritu saatetavate kirjade ja kaartide arvu kahe kirja ja nelja kaardini kuus. Need tuleb koostada võimalikult käesolevale konventsioonile lisatud näidiseid järgides. Interneerituile saatetavate kirjade hulka võib kinnipidava riigi palve korral piirata üksnes riik, kelle alamad interneeritud on. Selliste kirjade ja kaartide saatmisega ei või viivitada ega neid kinni pidada distsiplinaarsetel põhjustel.

Interneerituile lubatakse saata telegramme, kui nad pole pikka aega teateid saanud või kui neil ei ole võimalik saada teateid oma lähedastelt või saata neile teateid tavalise posti teel. Seda lubatakse teha ka interneerituil, kes on kodust väga kaugel. Tasu selle eest võetakse nende käsutuses olevast rahast. Samuti võivad nad telegramme saata edasilükkamatutel juhtudel.

Üldiselt peab interneeritute kirjavahetus olema nende emakeeles. Konfliktiosalised võivad lubada kirjavahetust ka muus keeles.

Artikkel 108

Interneeritud võivad saada posti teel või muul viisil saatetud isiklike pakke või ühiseid saatetisi, esmajoones neid, mis sisaldavad toiduaineid, riideid, ravimeid, samuti raamatuid ning usu- ja õppeotstarbelisi esemeid ja vaba aja veetmiseks kasutatavaid esemeid. Sellised saatetised ei vabasta kinnipidavat riiki mingil viisil käesoleva konventsiooni järgsetest kohustustest.

Kui sõjaliste vajaduste tõttu tuleb selliste saatetiste hulka piirata, tuleb sellest teavitada kaitsvat riiki, Rahvusvahelist Punase Risti Komiteed ning muid interneeritud abistavaid organisatsioone, kes vastutavad selliste saatetiste edastamise eest.

Isiklike pakside ja ühiste abisaadetiste saatmise tingimused määratakse vajaduse korral asjaomaste riikide erikokkulepetega, mis ei või mingil juhul viivitada abisaadetiste jõudmist interneeritute kätte. Riide- ja toidupakid ei või sisaldada raamatuid. Ravimeid tuleb üldjuhul saata ühispakides.

Artikkel 109

Kui puuduvad asjaomaste riikide erikokkulepped, mis reguleerivad ühiste abisaadetiste vastuvõtmist ja jagamist, rakendatakse käesolevale konventsioonile lisatud juhiseid ühiste abisaadetiste kohta.

Eelpool nimetatud erikokkulepped ei või mingil juhul piirata interneeritute komitee õigust võtta vastu interneerituile mõeldud ühiseid abisaadetisi, samuti neid jagada või kasutada interneeritute huvides.

Sellised kokkulepped ei või ka piirata kaitsva riigi, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee või teiste interneeritud abistavate ja ühiste abisaadetiste edastamise eest vastutavate organisatsioonide esindajate õigust kontrollida nende saadetiste jagamist saajate vahel.

Artikkel 110

Kõik abisaadetised interneerituile vabastatakse impordi-, tolli- ja muudest maksudest.

Kõik postisaadetised, sealhulgas postipakkidega saadetud abipakid ning rahasaadetised, mis on interneerituile saadetud teistest riikidest või mida interneeritud ise postiasutuste kaudu saadavad vahetult või artiklis 136 ettenähtud informatsioonibüroode ja artiklis 140 ettenähtud keskagentuuri kaudu, vabastatakse kõigist postimaksudest nii saatmise kui ka sihtriigi ning vahepealsetes maades. Selleks kohaldatakse esmajoones laagrites või tsiviilvanglates kinnipeetavate vaenlasriigi kodanikele 1947. a ülemaailmse postikonventsiooniga ning Ülemaailmse Postiliidu kokkulepetega ettenähtud maksuvabastusi ka teistele interneeritud isikutele, keda kaitstakse käesoleva konventsiooniga. Riigid, kes ei ole eelpool nimetatud kokkulepete osalised, peavad maksuvabastused tagama samadel tingimustel.

Kinnipidav riik kannab interneerituile mõeldud abisaadetiste, mida ei saa kaalu tõttu või muul põhjusel saata postiasutuse kaudu, transpordikulud oma kontrolli all oleval territooriumil. Teised käesoleva konventsiooniga ühinenud riigid kannavad transpordikulud oma territooriumidel.

Selliste saadetiste transpordiga seotud kulud, mida eelmiste lõikude järgi ei kaeta, kannavad saatjad.

Lepingupoolel püüavad võimaluste piires vähendada interneeritud saadetavatelt või neile adresseeritud telegrammidelt võetavat tasu.

Artikkel 111

Kui sõjategevus takistab asjaomastel riikidel täita kohustust tagada artiklites 106, 107, 108 ja 113 nimetatud posti- ja abisaadetiste transport, võivad asjaomased kaitsvad riigid, Rahvusvaheline Punase Risti Komitee või muu orga- nisatsioon, mille tegevuse on konfliktiosalised ametlikult heaks kiitnud, võtta kohustuse tagada selliste saadetiste edastamine sobivate vahenditega (raudteevagunid, mootorsõidukid, laevad või lennuvahendid jne). Selleks püüavad lepingupoolel neid varustada transpordivahenditega ning lubavad viimastel liikuda, andes neile esmajoones vajalikud kaitsekirjad.

Selliste transpordivahenditega võib ka toimetada edasi:

- (a) kirjavahetust, nimekirju ja ettekandeid, mida vahetatakse artiklis 140 ettenähtud keskinformatsiooniagentuuri ja artiklis 136 nimetatud riiklike büroode vahel;
- (b) kaitsva riigi, Rahvusvaheline Punase Risti Komitee või muu interneeritud abistava organisatsiooni ning nende delegaatide või konfliktiosaliste kirjavahetust ja ettekandeid interneeritud kohta.

Need sätted ei piira mingil viisil konfliktiosaliste õigust kasutada muid transpordivahendeid, kui ta seda eelistab, ega takista sellistele transpordivahenditele kaitsekirjade andmist vastastikku kokkulepitud tingimustel.

Selliste transpordivahendite kasutamise kulud kannavad proportsionaalselt saadetiste tähtsusega konfliktiosalised, kelle kodanike huvides vedu toimus.

Artikkel 112

Interneerituile adresseeritud või nende saadetud kirjavahetus tsenseeritakse võimalikult kiiresti.

Interneerituile määratud saadetiste läbivaatamisega ei või põhjustada neis olevate kaupade riknemist. Läbivaatus peab toimuma saaja või tema nõuetekohaselt volitatud kaasinterneeritu juuresolekul. Isiklike või ühiste saadetiste interneerituile väljajagamisega ei või tsensuuriraskuste ettekäändel viivitada.

Konfliktiosaliste sõjalistel või poliitilistel põhjustel kehtestatud kirjavahetuse keeld võib olla üksnes ajutine ja võimalikult lühiajaline.

Artikkel 113

Kinnipidavad riigid peavad võimaldama interneerituile määratud või nende poolt saadetavate testamentide, volikirjade või muude dokumentide edastamist kaitsva riigi või artiklis 140 ettenähtud keskagentuuri kaudu või muul nõutaval viisil.

Igal juhul peavad kinnipidavad riigid võimaldama selliste dokumentide täitmist ja nõuetekohases juriidilises vormis tõestamist interneeritud nimel, esmajoones lubama neil konsulteerida advokaadiga.

Artikkel 114

Kinnipidav riik peab andma interneerituile kõik võimalused nende vara hallata, eeldusel et see ei ole vastuolus interneerimistingimuste ja rakendatavate õigusaktidega. Selleks võib nimetatud riik edasilükkamatutel juhtudel anda interneerituile loa interneerimiskohast lahkuda, kui asjaolud seda lubavad.

Artikkel 115

Kui interneeritu on mis tahes kohtus protsessiosaline, peab kinnipidav riik tema nõudmise korral informeerima kohut tema kinnipidamisest ning tagama õiguslikes piirides selle, et interneerimise tõttu ei kahjustataks tema õigusi tema asja ettevalmistamisel ja kohtus arutamisel või kohtuotsuse täitmisel.

Artikkel 116

Kõik interneeritud võivad regulaarselt ja nii tihti kui võimalik vastu võtta külalisi, eriti lähedasi sugulasi.

Võimaluste piires lubatakse interneerituil edasilükkamatutel juhtudel külastada oma kodusid, eriti sugulaste surma või raske haiguse korral.

IX peatükk. Kriminaal- ja distsiplinaarkaristused

Artikkel 117

Kui käesolevas peatükis ei sätestata teisiti, rakendatakse interneeritute suhtes, kes panevad interneerimise ajal toime õiguserikkumisi, seadusi, mis kehtivad territooriumil, kus isikuid kinni peetakse.

Kui üldiste seaduste, määruste või korralduste järgi on interneeritute teatavad teod karistatavad, kuid samal ajal ei karistata selliste tegude eest muid isikud, võib nimetatud tegude eest ette näha üksnes distsiplinaarkaristuse.

Ühtegi interneeritut ei või sama teo eest või sama süüdistuse alusel karistada rohkem kui üks kord.

Artikkel 118

Kohtud või pädevad asutused arvestavad karistuse määramisel võimalikult palju asjaolu, et süüdistatav ei ole kinnipidava riigi kodanik. Neil on õigus vabalt vähendada karistust, mis on ette nähtud õiguserikkumise eest, milles interneeritut süüdistatakse ning nad pole seotud ettenähtud miinimumkaristusega.

Täielikult on keelatud vangistus päevavalguseta ruumides ning igasugune julmus.

Distsiplinaar- või kohtulik karistusi kandnud interneeritud ei või kohelda teistest interneeritutest erinevalt.

Eelvangistuse aeg tuleb maha arvata interneerituile mõistetud vabadusekaotuslikust distsiplinaar- või kohtulikust karistusest.

Interneeritute komiteed tuleb teavitada kõigist kohtumenetlustest interneeritute vastu, keda komitee esindab, ning nende tulemustest.

Artikkel 119

Interneerituile võib määrata järgmisi distsiplinaarkaristusi:

- (1) trahv, mis ei ületa 50 protsenti töötasu summast, mida interneeritu saaks artikli 95 kohaselt perioodi jooksul, mis ei ole pikem kui kolmkümmend päeva;
- (2) lisaks käesoleva konventsiooniga sätestatud kohtlemisele antud soodustuste katkestamine;
- (3) interneerimiskoha korrashoiuga seotud teenindavad tööd kuni kaks tundi päevas;
- (4) arest.

Mingil juhul ei või distsiplinaarkaristused olla ebanimilikud, julmad või interneeritute tervisele ohtlikud. Karistamisel tuleb arvestada interneeritu vanust, sugu ja tervislikku seisundit.

Üks karistus ei või kesta kauem kui kolmkümmend päeva, ka juhul kui interneeritu vastutab karistuse mõistmise ajal mitme distsipliinirikumise eest, sõltumata sellest, kas need rikkumised on omavahel seotud või mitte.

Artikkel 120

Interneeritud, kes on kinni võetud pärast põgenemist või põgenemiskatsel, võib selle teo eest karistada üksnes distsiplinaarkorras, ka juhul, kui see on korduv rikkumine.

Artikli 118 kolmandat lõiku arvestamata võib põgenemise või põgenemiskatse eest karistatud interneeritud valvata eraldi, tingimusel et selline järelevalve ei kahjusta nende tervist, see toimub interneerimiskohas ja neilt ei võeta ära käesoleva konventsiooniga antud tagatisi.

Interneeritud, kes aitavad kaasa põgenemisele või põgenemiskatsele või seda õhutavad, võib selle eest karistada üksnes distsiplinaarkorras.

Artikkel 121

Kui interneeritu on kohtu all põgenemise ajal toime pandud õiguserikkumise eest, ei loeta põgenemist või põgenemiskatset raskendavaks asjaoluks, ka juhul, kui see on korduv rikkumine.

Konfliktiosalised peavad tagama, et asjaomased pädevad asutused otsustavad võimalikult leebelt, kas õiguserikkumise eest määrata distsiplinaar- või õiguslik karistus, eriti seoses põgenemisega toime pandud tegude eest, olenemata sellest, kas põgenemine õnnestus.

Artikkel 122

Distsipliinirikumisi uuritakse viivitamata. Kindlasti tehakse seda juhul, kui on tegemist põgenemise või põgenemiskatsega. Taas kinni peetud interneeritud antakse asjaomastele võimudele üle esimesel võimalusel.

Distsiplinaarsüütegude korral lühendatakse interneeritute eelvangistust miinimumini ning see võib olla kuni neliteist päeva. Selle kestus tuleb igal juhul maha arvata vabaduskaotuslikust karistusest.

Artikleid 124 ja 125 kohaldatakse interneeritute suhtes, kes ootavad vahi all otsust distsiplinirikumise kohta.

Artikkel 123

Vähendamata kohtute ja kõrgemate võimuorganite pädevust, võib distsiplinaarkaristuse määrata vaid interneerimiskoha komandant või teda asendav vastutav ohvitser või ametnik, kellele ta on oma distsiplinaarvõimu delegeerinud.

Enne distsiplinaarkaristuse kuulutamist tuleb süüdistatavat interneeritud täpselt informeerida õiguserikkumistest, milles teda süüdistatakse, samuti võimalusest anda seletusi oma käitumise kohta ning end kaitsta. Esmajoones tuleb tal lubada kutsuda tunnistajaid ning kasutada vajaduse korral kvalifitseeritud tõlgi teenuseid. Otsus tuleb teha teatavaks süüdistatava ning interneeritute komitee liikme juuresolekul.

Distsiplinaarkaristuse mõistmise otsuse tegemise ja karistuse täideviimise vahele ei või jääda rohkem kui üks kuu.

Kui interneeritule mõistetakse uus distsiplinaarkaristus, peab kahe karistuse täideviimise vahel olema vähemalt kolm päeva, kui üks nendest karistustest kestab kümme päeva või kauem.

Interneerimiskoha komandant peab pidama distsiplinaarkaristuste registrit, millega võivad tutvuda kaitsva riigi esindajad.

Artikkel 124

Interneeritud ei või distsiplinaarkaristuse kandmiseks mingil juhul üle viia kinnipidamisasutustesse (vanglad, parandusmajad, sunnitöövanglad jne).

Kõik ruumid, kus kantakse distsiplinaarkaristust, peavad vastama sanitaar nõuetele. Ennekõike peab seal olema küllaldaselt voodiriideid. Karistust kandval interneeritud tuleb võimaldada end hoida puhtana.

Distsiplinaarkaristust kandvad naissoost interneeritud tuleb paigutada meesinterneeritust eraldi ruumidesse ja nende järele peavad valvama naised.

Artikkel 125

Interneerituil, kellele on mõistetud distsiplinaarkaristus, tuleb lubada kehaliselt liikuda ja väljas viibida vähemalt kaks tundi päevas.

Interneeritute nõudmise korral tuleb neil lubada osaleda igapäevastel arstlikel läbivaatustel. Nad peavad saama oma tervisliku seisundi kohast ravi ning vajaduse korral tuleb nad üle viia interneerimiskoha isolaatorisse või haiglasse.

Neil lubatakse lugeda ja kirjutada, samuti saata ja saada kirju. Seevastu pakke ja rahasaadetisi võib kuni karistuse ärakandmiseni neile mitte kätte anda; vahepeal tuleb need anda interneeritute komiteele, kes annab niisugustes pakkides sisalduvad kergesti riknevad kaubad üle haiglale.

Üheltki interneeritud, kellele on mõistetud distsiplinaarkaristus, ei või võtta käesoleva konventsiooni artiklites 107 ja 143 nimetatud õigusi.

Artikkel 126

Artikleid 71–76 (kaasa arvatud) rakendatakse analoogia alusel ka menetluste puhul interneeritute suhtes, kes asuvad kinnipidava riigi territooriumil.

X peatükk. *Interneeritute üleviimine*

Artikkel 127

Interneeritute üleviimine peab alati toimuma inimlikult. Üldiselt peab see toimuma rongide või muude transpordivahenditega ning tingimustes, mis on vähemalt võrdsed nendega, milles toimub kinnipidava riigi relvajõudude ümberpaigutamine. Erandkorras võivad sellised liikumised toimuda jalgsi ainult siis, kui interneeritute tervislik seisund seda lubab ning mingil juhul ei või need kaasa tuua liigväsimumust.

Üleviimise ajal peab kinnipidav riik tagama interneerituile piisava hulga toitu ja joogivett, et hoida nad hea tervise juures, samuti vajaliku riietuse, peavarju ja arstiabi. Üleviimisel peab kinnipidav riik võtma tarvilikke meetmeid interneeritute ohutuse tagamiseks ning koostama kõigi üleviidavate interneeritute nimekirja enne nende lahkumist interneerimiskohast.

Kui lahingutsoon läheneb interneerimiskohale, siis seal asuvaid interneerituid üle ei viida, kui nende liikumise tingimused pole piisavalt ohutud või kui nende jäämine sellesse kohta ei sea neid suuremasse ohtu kui üleviimine.

Kinnipidav riik peab interneeritute üleviimise otsustamisel arvestama interneeritute huve ning ei või teha midagi, mis raskendaks nende repatrieerimist või kodudesse tagasi saatmist.

Artikkel 128

Üleviimise korral informeeritakse interneerituid lahkumisest ametlikult ja teatakse nende uus postiaadress. Teatada tuleb aegsasti, et interneerituil jääks aega pakkida oma asjad ja teavitada sugulasi.

Nad võivad kaasa võtta isiklikud asjad, samuti neile saadetud kirjad ja pakid. Üleviimise huvides võib sellise pagasi kaalu piirata, kuid see ei või mingil juhul olla vähem kui kakskümmend viis kilogrammi interneeritu kohta.

Eelmisesse interneerimiskohta saadetud kirjad ja pakid edastatakse interneerituile viivitamatult.

Interneerimiskoha komandant võtab kokkuleppel interneeritute komiteega meetmeid, et transportida interneeritute vara ja pagasit, mida nad ei saa käesoleva artikli teises lõikes sätestatud piirangute tõttu kaasa võtta.

XI peatükk. *Surm*

Artikkel 129

Interneeritute testamendid antakse hoiule vastutavatesse asutustesse ning interneeritu surma korral edastatakse testament viivitamatult isikule, kelle ta on eelnevalt määranud.

Interneeritute surma peab igal juhul tuvastama arst ning koostada tuleb surmatunnistus, milles näidatakse surma põhjused ja tingimused, milles see toimus.

Interneerimiskoha territooriumil kehtiva menetluse kohaselt koostatud ning nõuetekohaselt registreeritud surmatunnistus ning selle tõendatud koopia saadetakse viivitamatult kaitsvale riigile ning artiklis 140 nimetatud keskagenduurile.

Artikkel 130

Kinnipidavad võimud peavad tagama, et surnud interneeritud maetakse auväärset ja sealjuures järgitakse võimaluse korral nende religiooni tseremooniaid, ja et nende haudu austatakse, et neid nõuetekohaselt säilitatakse ja tähistatakse, nii et neid on alati võimalik leida.

Surnud interneeritud tuleb matta üksikhaudadesse, välja arvatud juhul, kui on vältimatu kasutada ühishaudu. Surnukehi võib põletada üksnes tungivatel hügieenilistel põhjustel, surnu religiooni silmas pidades või tema väljendatud soovi kohaselt. Põletamise korral kantakse see fakt ja selle põhjused surmatunnistusele. Kinnipidavad võimud peavad sellise põrnu säilitama ning edastama lahkunu sugulaste nõudmise korral neile esimesel võimalusel.

Esimesel võimalusel ja hiljemalt sõjategevuse lõppemisel edastab kinnipidav riik surnud interneeritute haudade nimekirjad artiklis 136 nimetatud informatsioonibüroode kaudu riigile, kellest interneeritud sõltusid. Sellised nimekirjad peavad sisaldama kõik vajalikud üksikasjad surnud interneeritute isikute tuvastamiseks ning nende haudade täpse asukohta.

Artikkel 131

Interneeritu surma või raske kehavigastuse korral, mille on põhjustanud valvur, teine interneeritu või muu isik või mille põhjustamises neid kahtlustatakse, samuti surma korral, mille põhjus on teadmata, peab viivitamatult järgnema kinnipidava riigi poolt toimetatud ametlik juurdlus.

Sellekohane informatsioon edastatakse viivitamatult kaitsvale riigile. Kõigilt tunnistajatelt tuleb võtta ütlused ja asjakohane ettekanne koos nende tõenditega edastatakse kaitsvale riigile.

Kui juurdluse käigus tuvastatakse ühe või mitme isiku süü, peab kinnipidav riik võtma kõik vajalikud meetmed süüdlase või süüdlaste vastutusele võtmiseks.

XII peatükk. Vabastamine, repatrieerimine ja neutraalsete riikide territooriumile paigutamine

Artikkel 132

Kinnipidav riik vabastab interneeritud isiku kohe, kui on lakanud eksisteerimast põhjused, mille tõttu oli ta vaja interneerida.

Peale selle peavad konfliktiosalised sõjategevuse ajal püüdma sõlmida kokkuleppeid teatud kategooria interneeritute, eriti laste, rasedate naiste, imikute ja väikelaste emade, haavatute ja haigete ning pikka aega kinni peetud interneeritute vabastamiseks, repatrieerimiseks, kodukohta tagasisaatmiseks või neutraalsete riikide territooriumile paigutamiseks.

Artikkel 133

Interneerimine lõpetatakse esimesel võimalusel pärast sõjategevuse lõppemist.

Konfliktiosalise territooriumil asuvaid interneeritud, kelle suhtes toimub kriminaalmenetlus seoses õiguserikkumistega, mis ei ole karistatavad üksnes distsiplinaarkorras, võib kinni pidada kuni selle menetluse lõpuni ja vajaduse korral kuni karistuse ärakandmiseni. Sama kehtib interneeritute puhul, kellele on eelnevalt mõistetud vabadusekaotuslik karistus.

Kinnipidava riigi ja asjaomaste riikide kokkuleppega võib pärast sõjategevuse või territooriumi okupeerimise lõppu luua komisjone kadunud interneeritute otsimiseks.

Artikkel 134

Lepingupooled peavad sõjategevuse või okupatsiooni lõppemisel püüdma võimaldada kõigil interneeritudel pöörduda tagasi nende viimasesse elukohta või soodustada nende repatrieerimist.

Artikkel 135

Kinnipidav riik peab kandma vabastatud interneeritute tagasipöördumise kulud kohta, kus nad elasid enne interneerimist, või kui nad peeti kinni reisil olles või avamerel, siis nende reisi lõpetamise või lähtepunkti tagasipöördumise kulud.

Kui kinnipidav riik ei anna elamisluba oma territooriumil interneeritule, kellel varem oli seal alaline elukoht, peab kinnipidav riik kandma selle interneeritu repatrieerimise kulud. Kui interneeritu siiski otsustab kodumaale tagasi pöörduda omal vastutusel või selle riigi valitsuse korraldusel, kellele ta on truudust vandunud, ei pea kinnipidav riik kandma tema reisikulusid väljaspool oma territooriumi. Kinnipidav riik ei pea kandma interneeritu repatrieerimise kulusid, kui too interneeritu tema enda nõudmisel.

Kui interneeritud viiakse üle vastavalt artiklile 45, lepivad üleviiv ja vastuvõttev riik kokku, kuidas nad kannavad eelpool nimetatud kulutused.

Eeltoodu ei mõjuta erikokkuleppeid, mille konfliktiosalised on sõlminud vaenlase võimuses olevate oma kodanike vahetamiseks ja repatrieerimiseks.

Artikkel 136

Konflikti puhkemisel ja okupatsiooni korral peab iga konfliktiosaline looma ametliku informatsioonibüroo, mis vastutab informatsiooni kogumise ja edastamise eest tema võimu all olevate kaitstud isikute kohta.

Iga konfliktiosaline peab võimalikult lühikese aja jooksul esitama büroole informatsiooni meetmete kohta, mida ta on võtnud kaitstud isikute suhtes, keda peetakse kinni kauem kui kaks nädalat, või kellele on määratud kohustuslik elukoht või kes on interneeritud. Konfliktiosalised peavad oma asjaomastelt ametiasutustelt nõudma, et need informeeriksid nimetatud bürood kohe kõigist muudatustest kaitstud isikute olukorras, nagu üleviimistest, vabastamistest, repatrieerimistest, põgenemistest, haiglasse paigutamistest, sündidest ja surmadest.

Artikkel 137

Riiklik büroo peab informatsiooni kaitstud isikute kohta edastama viivitamatult kaitsvate riikide ja artiklis 140 nimetatud keskagentuuri kaudu kõige kiiremal viisil riikidele, kelle kodanikud need on või kelle territooriumil nad elasid. Samuti peavad bürood vastama kõigile saadud järelepärimistele kaitstud isikute kohta.

Informatsioonibürood peavad informatsiooni kaitstud isiku kohta edastama, välja arvatud juhul, kui see võib olla asjaomasele isikule või tema sugulastele kahjulik. Isegi sellisel juhul ei või informatsiooni varjata keskagentuuri eest, kes, olles olukorrast informeeritud, rakendab vajalikke artiklis 140 nimetatud ettevaatusabinõusid.

Büroo kirjalikud teatised tõendatakse allkirja või pitsseriga.

Artikkel 138

Riikliku büroo kogutud ja edastatud informatsioon peab võimaldama kaitstud isikuid täpselt identifitseerida ja lähisugulasi kiiresti teavitada. Iga isiku kohta käiv informatsioon peab sisaldama vähemalt perekonnanime, eesnimed, sünniaega ja -kohta, kodakondsust, viimast elukohta ja eritunnuseid, isa eesnime ja ema neiupõlvenime, isiku suhtes meetmete võtmise kuupäeva, kohta ja iseloomu, aadressi, millele võib talle kirju saata, ning selle isiku aadressi, keda tuleb informeerida.

Samuti tuleb regulaarselt, võimaluse korral igal nädalal, anda informatsiooni raskelt haigete või raskelt haavatud interneeritute tervisliku seisundi kohta.

Artikkel 139

Peale selle peab riiklik informatsioonibüroo koguma kokku kõik isiklikud väärisesemed, mille on maha jätnud artiklis 136 nimetatud kaitstud isikud, esmajoones need, kes on repatrieeritud või vabastatud või kes on põgenenud või surnud. Informatsioonibüroo peab edastama nimetatud väärisesemed asjaomastele isikutele kas vahetult või vajaduse korral keskagentuuri kaudu. Büroo peab need esemed saatma suletud kottides, millele lisatakse kirjalikult selged ja täielikud üksikasjad isiku kohta, kellele need esemed kuulusid, ning paki sisu täielik nimekiri. Kõigi selliste väärisesemete vastuvõtmise ja edasisaatmise kohta tuleb pidada üksikasjalikku arvestust.

Artikkel 140

Neutraalses riigis tuleb luua kaitstud isikuid, esmajoones interneerituid käsitleva informatsiooni keskagentuur. Vajaduse korral teeb Rahvusvaheline Punase Risti Komitee asjaomastele riikidele ettepaneku selline agentuur luua. See võib olla sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi (III) konventsiooni artiklis 123 nimetatud agentuur.

Agentuuri ülesanne on koguda nii ametlike kui ka erakanalite kaudu kõikvõimalikku artiklis 136 nimetatud informatsiooni ning edastada see võimalikult kiiresti asjaomaste isikute päritoluriigile või elukohariigile, välja arvatud juhul, kui informatsiooni edastamine võib olla nimetatud isikule või tema sugulastele kahjulik. Konfliktiosalised peavad agentuurile võimaldama kõik tingimused niisuguse informatsiooni edastamiseks.

Lepingupooltel, eriti nendel, kelle kodanike huvides keskagentuur tegutseb, palutakse anda nimetatud agentuurile vajalikku rahalist abi.

Eelnevaid sätteid ei või mingil viisil tõlgendada nii, et need piiraksid Rahvusvahelise Punase Risti Komitee või artiklis 142 kirjeldatud abistamisorganisatsioonide humanitaartegevust.

Artikkel 141

Riiklikud informatsioonibürood ja keskne informatsiooniagentuur kasutavad tasuta postiteenuseid, samuti on neil kõik artiklis 110 sätestatud maksuvabastused, ning peale selle vabastatakse nad võimaluste piires telegraafimaksudest või vähemalt alandatakse tunduvalt maksumäärasid.

IV osa KONVENTSIOONI TÄITMINE

I jagu ÜLDSÄTTED

Artikkel 142

Arvestades meetmeid, mille võtmist kinnipidavad riigid peavad hädavajalikuks oma julgeoleku tagamiseks või muu õigustatud vajaduse tõttu, peavad usuorganisatsioonide, abistamisühingute või muude sõjavangide abistamisega tegelevate organisatsioonide esindajad ja nende akrediteeritud volinikud saama nimetatud riikidelt kõik soodustused interneeritute külastamiseks, samuti kõigist allikatest pärinevate abisaadetiste ja usulise, õppetstarbelise või vaba aja veetmiseks mõeldud abimaterjali jagamiseks ning interneeritute abistamiseks nende vaba aja veetmise korraldamisel interneerimiskohtades. Sellised ühingud või organisatsioonid võivad olla loodud kinnipidava riigi või mõne muu riigi territooriumil või olla rahvusvahelised.

Kinnipidav riik võib piirata ühingute ja organisatsioonide arvu, mille esindajatel lubatakse tegutseda selle riigi territooriumil ja selle riigi järelevalve all, kuid selline piiramine ei või takistada tõhusa ja piisava abi andmist kõigile kaitstud isikutele.

Rahvusvahelise Punase Risti Komitee eristaatust sellel alal tuleb alati tunnustada ja austada.

Artikkel 143

Kaitsvate riikide esindajad või delegaadid lubatakse kõikidesse kohtadesse, kus võib olla kaitstud isikuid, esmajoones nende interneerimis-, kinnipidamis- ja töökohtadesse.

Nad peavad pääseda kõigisse hoonetesse, kus viibib kaitstud isikuid ning neil on õigus viimaseid küsitleda ilma tunnistajate juuresolekuta kas isiklikult või tõlgi vahendusel.

Selliseid külastusi ei või keelata, välja arvatud äärmise sõjalise vajaduse tõttu ja seda üksnes erakorralise ja ajutise abinõuna. Külastuste kestust ja sagedust ei või piirata.

Kaitsvate riikide esindajad või delegaadid võivad vabalt valida kohti, mida nad soovivad külastada. Kinnipidav või okupeeriv riik, kaitsev riik ja vajaduse korral riik, kust on pärit külastatavad isikud, võivad kokku leppida, et külastustel lubatakse osaleda nende interneeritute kaasmaalastel.

Ka Rahvusvahelise Punase Risti Komitee delegaatidel on eelpool nimetatud privileegid. Nende delegaatide nimetamine esitatakse heakskiitmiseks riigile, kes valitseb territooriumi, kus nad hakkavad oma kohustusi täitma.

Artikkel 144

Lepingupoole kohustuvad nii rahu- kui ka sõjaajal levitama käesoleva konventsiooni teksti oma riikides võimalikult ulatuslikult, esmajoones nägema selle õpetamise ette sõjaväelistes ja võimaluse korral ka tsiviilõppeprogrammides, nii et selle põhimõtteid teaksid kõik selle riigi relvajõud ja kogu elanikkond.

Kõigil tsiviil-, sõjaväe-, politsei- või muudel institutsioonidel, kes sõjaajal vastutavad kaitstud isikute eest, peab olema käesoleva konventsiooni tekst ja selles sätestatu kohta instrueeritakse neid spetsiaalselt.

Artikkel 145

Lepingupoole edastavad üksteisele Šveitsi Föderaalnõukogu ja sõjaajal kaitsvate riikide kaudu käesoleva konventsiooni ja selle rakendamiseks mõeldud seaduste ja määruste ametlikud tõlked.

Artikkel 146

Lepingupoole kohustuvad vastu võtma õigusakte, mille alusel saab kriminaalkorras karistada isikuid, kes panevad toime või käsivad toime panna käesoleva konventsiooni raskeid rikkumisi, mida kirjeldatakse järgmises artiklis.

Lepingupool on kohustatud otsima isikuid, kes on arvatavasti toime pannud või käskinud toime panna selliseid raskeid rikkumisi ja tooma need isikud nende rahvusest olenemata oma kohtu ette. Kooskõlas oma siseriikliku õigusega võib ta ka, kui ta seda eelistab, anda need isikud kohtupidamiseks üle teisele asjaomasele lepingupoolele, eeldusel et see lepingupool on tõendanud *prima facie* asjaolud.

Iga lepingupool astub vajalikke samme, et lõpetada ka kõik muud käesoleva konventsiooniga vastuolus olevad toimingud, mis ei kujuta endast järgmises artiklis toodud raskeid rikkumisi.

Süüdistatavatel isikutel on alati õigus nõuetekohasele kohtupidamisele ja kaitsele, mis ei või olla ebasoodsamad, kui ette nähtud sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi (III) konventsiooni artiklis 105 ja sellele järgnevatel artiklites.

Artikkel 147

Eelmises artiklis nimetatud rasked rikkumised on järgnevalt loetletud teod konventsiooniga kaitstud isikute või vara vastu: tahtlik tapmine, piinamine või ebainimlik kohtlemine, sealhulgas bioloogilised katsed, suurte kannatuste või raskete kehavigastuste või tervisekahjustuste tahtlik tekitamine, kaitstud isiku ebaseaduslik väljasaatmine või üleviimine või arreteerimine, kaitstud isiku sundimine teenima vaenuliku riigi relvajõududes, samuti tahtlik tegu, millega kaitstud isikult võetakse õigus käesoleva konventsiooniga ettenähtud õiglasele ja korralisele kohtule, pantvangide võtmine ning vara ulatuslik hävitamine ja omastamine, mida ei õigusta sõjalised vajadused ja mis on toime pandud ebaseaduslikult ja pahatahtlikult.

Artikkel 148

Ühelgi lepingupoolel ei ole õigust ennast või mis tahes teist lepingupoolt vabastada tema enda või teise lepingupoole tegevuse tulemusel tekkinud vastutusest eelnevas artiklis loetletud raskete rikkumiste eest.

Artikkel 149

Kui juurdluse korda kokku ei lepita, lepivad pooled kokku valida vahekohtunik, kes määrab järgitava korra.

Kui rikkumine on tuvastatud, peavad konfliktiosalised selle lõpetama ja selle eest karistama viivitamatult.

II jagu LÕPPSÄTTED

Artikkel 150

Käesolev konventsioon on koostatud inglise ja prantsuse keeles. Mõlemad tekstid on võrdselt autentsed.

Õveitsi Föderaalnõukogu korraldab käesoleva konventsiooni tõlkimise vene ja hispaania keelde.

Artikkel 151

Käesolevale konventsioonile tänase kuupäevaga võivad 12. veebruarini 1950 alla kirjutada riigid, kes olid esindatud 21. aprillil 1949 Genfis alanud konverentsil.

Artikkel 152

Käesolev konventsioon ratifitseeritakse esimesel võimalusel ja ratifitseerimisdokumendid deponeeritakse Berni.

Iga ratifitseerimisdokumendi deponeerimise kohta koostatakse protokoll ja Õveitsi Föderaalnõukogu edastab selle kinnitatud koopiad kõikidele riikidele, kelle nimel on konventsioonile alla kirjutatud või kelle ühinemisest sellega on teatatud.

Artikkel 153

Käesolev konventsioon jõustub vähemalt kahe ratifitseerimisdokumendi deponeerimisest arvates kuue kuu pärast.

Edaspidi jõustub see iga lepingupoole suhtes kuue kuu möödudes pärast ratifitseerimisdokumendi deponeerimist.

Artikkel 154

Suhetes riikide vahel, kes on seotud kas 29. juuli 1899 või 18. oktoobri 1907 Haagi konventsiooniga maasõja õiguse ja tavade kohta ja kes on käesoleva konventsiooni osalised, täiendab käesolev konventsioon ülanimetatud Haagi konventsioonidele lisatud reeglite II ja III peatükki.

Artikkel 155

Jõustumise kuupäevast alates võivad konventsiooniga ühineda kõik riigid, kelle nimel veel ei ole käesolevale konventsioonile alla kirjutatud.

Artikkel 156

Ühinemisest teatatakse kirjalikult Õveitsi Föderaalnõukogule ja see jõustub kuue kuu möödumisel päevast, mil nõukogu on ühinemisteate kätte saanud.

Õveitsi Föderaalnõukogu teatab ühinemistest kõikidele riikidele, kelle nimel konventsioonile on alla kirjutatud või kelle ühinemisest sellega on teatatud.

Artikkel 157

Artiklites 2 ja 3 sätestatud olukordades jõustuvad viivitamatult konfliktiosalise enne sõjategevuse või okupatsiooni algust või pärast seda deponeeritud ratifitseerimised ja teatatud ühinemised. Õveitsi Föderaalnõukogu teatab kiireimal viisil konfliktiosaliselt saadud ratifitseerimis- või ühinemisdokumentidest.

Artikkel 158

Iga lepingupool võib käesoleva konventsiooni denonsseerida.

Denonsseerimisest teatakse kirjalikult Õveitsi Föderaalnõukogule, kes edastab teate lepingupoolte valitsustele.

Denonsseerimine jõustub ühe aasta möödumisel päevast, mil sellekohane teade on Õveitsi Föderaalnõukogule edastatud. Denonsseerimine, mis on tehtud ajal, mil denonsseeriv riik osaleb konfliktis, ei jõustu siiski enne rahu sõlmimist ja käesoleva konventsiooniga kaitstavate isikute vabastamise, repatrieerimise ja taasasustamise lõpetamist.

Denonsseerimine kehtib ainult denonsseeriva riigi suhtes. See ei tohi mingil viisil mõjutada kohustusi, millega konfliktiosalised on seotud rahvusvahelise õiguse printsiipide alusel, kuna need tulenevad tsiviliseeritud rahvaste tavadest, humaansuseadustest ja ühiskondliku südametunnistuse käskudest.

Artikkel 159

Õveitsi Föderaalnõukogu registreerib käesoleva konventsiooni Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaadis. Õveitsi Föderaalnõukogu informeerib Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaati ka kõikidest saadud käesoleva konventsiooni ratifitseerimistest, ühinemistest ja denonsseerimistest.

Selle tõenduseks on oma täisvolikirjad deponeerinud isikud käesolevale konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud Genfis kaheteistkümnendal augustil 1949 inglise ja prantsuse keeles. Originaal deponeeritakse Õveitsi Konföderatsiooni arhiivi. Õveitsi Föderaalnõukogu saadab selle tõestatud koopiad kõigile allakirjutanud ja ühinevatele riikidele.

I lisa

HOSPITAAL- JA TURVATSOONE NING -PAIKKONDI KÄSITLEVA KOKKULEPPE PROJEKT

Artikkel 1

Hospitaal- ja turvatsoonid tuleb rangelt reserveerida 12. augusti 1949 Genfi (I) konventsiooni haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal artiklis 23 nimetatud isikutele ning tsiviilisikute sõjaaegse kaitse 12. augusti 1949 Genfi (IV) konventsiooni artiklis 14 nimetatud isikutele, samuti personalile, kelle ülesandeks on organiseerida ja hallata neid tsoone ja piirkondi ning hoolitseda sinna kogutud isikute eest.

Sellistes tsoonides alaliselt elavatel isikutel on siiski õigus sinna jääda.

Artikkel 2

Ükski hospitaal- või turvatsoonis viibiv isik, olenemata tema staatusest, ei või tsooni sees ega väljaspool seda teha tööd, mis on otseselt seotud sõjaliste operatsioonidega või sõjapidamisvahendite tootmisega.

Artikkel 3

Hospitaal- või turvatsooni rajav riik peab astuma kõiki vajalikke samme, et tõkestada sissepääs isikutele, kellel ei ole õigust seal viibida või sinna siseneda.

Artikkel 4

Hospitaal- ja turvatsoonid peavad vastama järgmistele tingimustele:

- (a) nad hõlmavad üksnes väikese osa neid rajava riigi valitsetavast territooriumist;
- (b) nad peavad olema hõredalt asustatud võrreldes majutusvõimalustega;
- (c) nad peavad olema eemal ja vabad kõigist sõjalistest objektidest või suurtest tööstus- või haldusrajatistest;

(d) nad ei või paikneda piirkondades, mis tõenäoliselt võivad muutuda tähtsaks sõjapidamise seisukohalt.

Artikkel 5.

Hospitaal- ja turvatsoonidel on järgmised kohustused:

(a) nende valduses olevaid ühendusteid ega transpordivahendeid ei tohi kasutada sõjalise personali või vahendite veoks ega transiidiks;

(b) neid ei tohi mingil juhul kaitsta sõjaliste vahenditega.

Artikkel 6

Hospitaal- ja turvatsoonid tähistatakse punaste kaldkriipsudega valgel taustal, mis kantakse hoonetele ja hoonete ümbrusesse.

Ainuüksi haavatutele ja haigetele reserveeritud tsoonid võib tähistada Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) embleemiga valgel taustal.

Öösel võib neid samal viisil tähistada sobiva valgustuse abil.

Artikkel 7

Riigid edastavad kõigile lepingupooltele rahuajal või sõjategevuse puhkemisel nende valitsetavatel territooriumidel asuvate hospitaal- ja turvatsoonide nimekirja. Samuti teatavad nad sõjategevuse ajal rajatud uutest tsoonidest.

Niipea kui vastaspool on saanud eelpool nimetatud teate, loetakse hospitaaltsoon moodustatuks.

Kui vastaspool siiski leiab, et käesolevat kokkulepet ei ole täidetud, võib ta keelduda tsooni tunnustamast, teatades sellest viivitamatult nimetatud tsooni eest vastutavale poolele või seada selle tsooni tunnustamine sõltuvusse artiklis 8 sätestatud kontrollimisest.

Artikkel 8

Igal riigil, kes on tunnustanud üht või mitut vastaspoole loodud hospitaal- või turvatsooni, on õigus nõuda ühe või mitme erikomisjoni kontrolli, eesmärgiga teha kindlaks, kas tsoonid vastavad käesoleva kokkuleppe tingimustele ja kohustustele.

Selleks on erikomisjoni liikmetel igal ajal vaba ligipääs tsoonidele ja nad võivad seal ka alaliselt asuda. Neil võimaldatakse igati täita oma järelevalvekohustusi.

Artikkel 9

Kui erikomisjon täheldab asjaolusid, mis on tema arvates käesoleva kokkuleppega vastuolus, juhatakse sellele kohe seda tsooni valitseva riigi tähelepanu ja määratakse viiepäevane tähtaeg vigade kõrvaldamiseks. Komisjon teatab sellest nõuetekohaselt ka tsooni tunnustanud riigile.

Kui tähtaeg on möödunud ja tsooni valitsev riik pole hoiatusele kuuletunud, võib vastaspool deklareerida, et ei loe nimetatud tsooni suhtes end enam käesoleva kokkuleppega seotuks.

Artikkel 10

Iga riik, kes asutab ühe või mitu hospitaal- või turvatsooni, samuti vastaspool, kellele nende olemasolust on teatatud, nimetab või laseb neutraalsetel riikidel nimetada isikud, kes on artiklites 8 ja 9 ette nähtud erikomisjoni liikmed.

Artikkel 11

Hospitaal- ega turvatsoone ei tohi mingil juhul rünnata. Konfliktiosalised peavad neid alati austama ja kaitsma.

Artikkel 12

Territooriumi okupeerimise puhul tuleb jätkata neis asuvate hospitaal- ja turvasoonide austamist ja sellistena kasutamist.

Nende otstarvet võib okupeeriv riik siiski muuta tingimusel, et on võimalikult hästi tagatud sinna majutatud isikute ohutus.

Artikkel 13

Käesolev kokkuleppe kehtib ka nende paikkondade kohta, mida riigid kasutavad samal otstarbel nagu hospitaal- ja turvatsoone.

II lisa

ÜHISEID ABISAADETISI KÄSITLEVATE JUHISTE PROJEKT

Artikkel 1

Interneeritute komiteel lubatakse jaotada ühiseid abisaadetisi, mille eest nad vastutavad, kõigile selle komitee interneerimiskohta kuuluvatele interneerituile, sealhulgas neile, kes on haiglates või vanglates või muudes karistusasutustes.

Artikkel 2

Ühised abisaadetised tuleb jaotada annetajate juhendite järgi ning vastavalt interneeritute komitee koostatud plaanile. Ravivahendid jaotatakse siiski eelkõige kokkuleppel vanemmeditsiiniohvitseridega, kes võivad haiglates ja isolaatorites jätta need juhendid arvestamata, pidades silmas oma patsientide vajadusi. Nii määratud piirides tuleb jaotada võrdselt.

Artikkel 3

Interneeritute komitee liikmetel lubatakse minna nende interneerimiskoha lähedal paiknevatesse raudteejaamadesse või muudesse abisaadetiste saabumiskohtadesse, et kontrollida saadud kauba kogust ja kvaliteeti ning koostada annetajatele selle kohta üksikasjaline ettekanne.

Artikkel 4

Interneeritute komiteel võimaldatakse igati kontrollida, kas ühised abisaadetised on jaotatud nende interneerimiskoha kõigis all- ja lisauksustes juhendite kohaselt.

Artikkel 5

Interneeritute komiteel lubatakse täita ja teha tööüksustes viibivate interneeritute komitee liikmetele või haigemajade ja haiglate vanemmeditsiiniohvitseridele ülesandeks täita annetajate tarvis mõeldud ankeete või küsitluslehti ühiste abisaadetiste kohta (jaotamine, nõuded, kogus jne). Nõuetekohaselt täidetud ankeedid ja küsitluslehed tuleb viivitamata edastada annetajatele.

Artikkel 6

Selleks, et jaotada ühiseid abisaadetisi interneerimiskohas viibivatele interneeritutele regulaarselt ja arvestada vajadusi, mis võivad tekkida seoses uute interneeritute saabumisega laagrisse, lubatakse interneeritute komiteel luua ühistest abisaadetistest varusid ja neid säilitada. Selleks antakse nende käsutuses sobivad laoruumid; igal laoruumil peab olema kaks lukku, millest ühe võti on interneeritute komitee ja teise võti interneerimiskoha komandandi käes.

Artikkel 7

Lepingupooled ja esmajoones kinnipidavad riigid lubavad võimaluste piires ja elanikkonna varustamise eeskirju järgides osta oma territooriumil ühise abina interneerituile jaotamiseks mõeldud kaupu. Nad soodustavad ka rahasummade ülekandmist ja võtavad muid tehnilisi või administratiivseid finantsmeetmeid nimetatud ostude tegemiseks.

Artikkel 8

Eelnevad sätted ei piira interneeritute õigust saada ühiseid abisaadetisi enne interneerimiskohta jõudmist või üleviimise ajal ega ka nende saadetiste edastamise eest vastutavate kaitsvate riikide, Rahvusvahelise Punase Risti Komitee või interneeritute abistamisega tegelevate muude organisatsioonide esindajate võimalusi jaotada saadetisi adressaatidele mingil muul, nende arvates otstarbekal viisil.

III lisa

I. INTERNEERIMISKAART

1. Esikülg

TsiviilSIKUST INTERNEERITU POST		Postimaksuta
POSTKAART		
TÄHTS		
<p>Selle kaardi peavad täitma kõik interneeritud interneerimise korral ning iga kord, kui nende aadress muutub teise kohta või haiglasse üleviimise tõttu.</p> <p>See kaart ei ole sama, mis spetsiaalne kaart, mille interneeritu võib saata oma sugulastele.</p>	<p>INFORMATSIOONI KESKAGENTUUR</p> <p>Punase Risti Rahvusvaheline Komitee</p>	

2. Tagakülg

Kirjutage arusaadavalt trükitähtedega 1. Kodakondsus		
2. Perekonnanimi	3. Täielikud eesnimed	4. Isa eesnimi
.....		
5. Sünniaeg	6. Sünnikoht	
7. Elukutse		
8. Aadress enne		
9. Lähima sugulase aadress		
*10. Interneeritud: (või) Saabunud (haiglast jne):		
*11. Tervislik seisund		
12. Praegune aadress		
13. Kuupäev	14. Allkiri	
* Kriipsutage ebavajalik läbi - ärge lisage märkusi - vaadake selgitusi kaardi teisel küljel.		

(Interneerimiskaardi suurus – 10 x 15 cm)

II. KIRI

TSIVIILISIKUTEST INTERNEERITUTE TEENISTUS

Postimaksuta

Kellele:
Tänav ja number
Sihtkoht (*trükitähtedega*)
Maakond või departemang
Riik (*trükitähtedega*)

Saatja:
Perekonnanimi ja eesnimed
Sünnikoht ja -aeg
Interneerimisadress

(Kirja suurus – 20 x 15 cm)

III. KIRJAKAART

1. Esikülg

Tsiviilisikust interneeritu post		Postimaksuta
POSTKAART		
Saaja: Perekonnanimi ja eesnimed Sünnikoht ja -aeg Interneerimisadress	Kellele: Tänav ja number Sihtkoht (trükitähtedega) Maakond või departemang Riik (trükitähtedega)	

2. Tagakülg

Kuupäev
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
Kirjutage punktiirjoonele ja võimalikult arusaadavalt.

(Kirjakaardi suurus – 10 x 15 cm)

**Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War
Geneva, 12 August 1949**

PREAMBLE

The undersigned Plenipotentiaries of the Governments represented at the Diplomatic Conference held at Geneva from April 21 to August 12, 1949, for the purpose of establishing a Convention for the Protection of Civilian Persons in Time of War, have agreed as follows:

**Part I
GENERAL PROVISIONS**

Article 1

The High Contracting Parties undertake to respect and to ensure respect for the present Convention in all circumstances.

Article 2

In addition to the provisions which shall be implemented in peace-time, the present Convention shall apply to all cases of declared war or of any other armed conflict which may arise between two or more of the High Contracting Parties, even if the state of war is not recognized by one of them.

The Convention shall also apply to all cases of partial or total occupation of the territory of a High Contracting Party, even if the said occupation meets with no armed resistance.

Although one of the Powers in conflict may not be a party to the present Convention, the Powers who are parties thereto shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by the Convention in relation to the said Power, if the latter accepts and applies the provisions thereof.

Article 3

In the case of armed conflict not of an international character occurring in the territory of one of the High Contracting Parties, each Party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the following provisions:

(1) Persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention, or any other cause, shall in all circumstances be treated humanely, without any adverse distinction founded on race, colour, religion or faith, sex, birth or wealth, or any other similar criteria.

To this end the following acts are and shall remain prohibited at any time and in any place whatsoever with respect to the above-mentioned persons:

(a) violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;
(b) taking of hostages;
(c) outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;
(d) the passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgment pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized peoples.

(2) The wounded and sick shall be collected and cared for.

An impartial humanitarian body, such as the International Committee of the Red Cross, may offer its services to the Parties to the conflict.

The Parties to the conflict should further endeavour to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention.

The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the Parties to the conflict.

Article 4

Persons protected by the Convention are those who, at a given moment and in any manner whatsoever, find themselves, in case of a conflict or occupation, in the hands of a Party to the conflict or Occupying Power of which they are not nationals.

Nationals of a State which is not bound by the Convention are not protected by it. Nationals of a neutral State who find themselves in the territory of a belligerent State, and nationals of a co-belligerent State, shall not be regarded as protected persons while the State of which they are nationals has normal diplomatic representation in the State in whose hands they are.

The provisions of Part II are, however, wider in application, as defined in Article 13.

Persons protected by the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949, or by the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea of 12 August 1949, or by the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949, shall not be considered as protected persons within the meaning of the present Convention.

Article 5

Where in the territory of a Party to the conflict, the latter is satisfied that an individual protected person is definitely suspected of or engaged in activities hostile to the security of the State, such individual person shall not be entitled to claim such rights and privileges under the present Convention as would, if exercised in the favour of such individual person, be prejudicial to the security of such State.

Where in occupied territory an individual protected person is detained as a spy or saboteur, or as a person under definite suspicion of activity hostile to the security of the Occupying Power, such person shall, in those cases where absolute military security so requires, be regarded as having forfeited rights of communication under the present Convention.

In each case, such persons shall nevertheless be treated with humanity and, in case of trial, shall not be deprived of the rights of fair and regular trial prescribed by the present Convention. They shall also be granted the full rights and privileges of a protected person under the present Convention at the earliest date consistent with the security of the State or Occupying Power, as the case may be.

Article 6

The present Convention shall apply from the outset of any conflict or occupation mentioned in Article 2.

In the territory of Parties to the conflict, the application of the present Convention shall cease on the general close of military operations.

In the case of occupied territory, the application of the present Convention shall cease one year after the general close of military operations; however, the Occupying Power shall be bound, for the duration of the occupation, to the extent that such Power exercises the functions of government in such territory, by the provisions of the following Articles of the present Convention: 1 to 12, 27, 29 to 34, 47, 49, 51, 52, 53, 59, 61 to 77, 143.

Protected persons whose release, repatriation or re-establishment may take place after such dates shall meanwhile continue to benefit by the present Convention.

Article 7

In addition to the agreements expressly provided for in Articles 11, 14, 15, 17, 36, 108, 109, 132, 133 and 149, the High Contracting Parties may conclude other special agreements for all matters concerning which they may deem it suitable to make separate provision. No special agreement shall adversely affect the situation of protected persons, as defined by the present Convention, not restrict the rights which it confers upon them.

Protected persons shall continue to have the benefit of such agreements as long as the Convention is applicable to them, except where express provisions to the contrary are contained in the aforesaid or in subsequent agreements, or where more favourable measures have been taken with regard to them by one or other of the Parties to the conflict.

Article 8

Protected persons may in no circumstances renounce in part or in entirety the rights secured to them by the present Convention, and by the special agreements referred to in the foregoing Article, if such there be.

Article 9

The present Convention shall be applied with the cooperation and under the scrutiny of the Protecting Powers whose duty it is to safeguard the interests of the Parties to the conflict. For this purpose, the Protecting Powers may appoint, apart from their diplomatic or consular staff, delegates from amongst their own nationals or the nationals of other neutral Powers. The said delegates shall be subject to the approval of the Power with which they are to carry out their duties.

The Parties to the conflict shall facilitate to the greatest extent possible the task of the representatives or delegates of the Protecting Powers.

The representatives or delegates of the Protecting Powers shall not in any case exceed their mission under the present Convention.

They shall, in particular, take account of the imperative necessities of security of the State wherein they carry out their duties.

Article 10

The provisions of the present Convention constitute no obstacle to the humanitarian activities which the International Committee of the Red Cross or any other impartial humanitarian organization may, subject to the consent of the Parties to the conflict concerned, undertake for the protection of civilian persons and for their relief.

Article 11

The High Contracting Parties may at any time agree to entrust to an international organization which offers all guarantees of impartiality and efficacy the duties incumbent on the Protecting Powers by virtue of the present Convention.

When persons protected by the present Convention do not benefit or cease to benefit, no matter for what reason, by the activities of a Protecting Power or of an organization provided for in the first paragraph above, the Detaining Power shall request a neutral State, or such an organization, to undertake the functions performed under the present Convention by a Protecting Power designated by the Parties to a conflict.

If protection cannot be arranged accordingly, the Detaining Power shall request or shall accept, subject to the provisions of this Article, the offer of the services of a humanitarian organization, such as the International Committee of the Red Cross, to assume the humanitarian functions performed by Protecting Powers under the present Convention.

Any neutral Power or any organization invited by the Power concerned or offering itself for these purposes, shall be required to act with a sense of responsibility towards the Party to the conflict on which persons protected by the present Convention depend, and shall be required to furnish sufficient assurances that it is in a position to undertake the appropriate functions and to discharge them impartially.

No derogation from the preceding provisions shall be made by special agreements between Powers one of which is restricted, even temporarily, in its freedom to negotiate with the other Power or its allies by reason of military events, more particularly where the whole, or a substantial part, of the territory of the said Power is occupied.

Whenever in the present Convention mention is made of a Protecting Power, such mention applies to substitute organizations in the sense of the present Article.

The provisions of this Article shall extend and be adapted to cases of nationals of a neutral State who are in occupied territory or who find themselves in the territory of a belligerent State in which the State of which they are nationals has not normal diplomatic representation.

Article 12

In cases where they deem it advisable in the interest of protected persons, particularly in cases of disagreement between the Parties to the conflict as to the application or interpretation of the provisions of the present Convention, the Protecting Powers shall lend their good offices with a view to settling the disagreement.

For this purpose, each of the Protecting Powers may, either at the invitation of one Party or on its own initiative, propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for protected persons, possibly on neutral territory suitably chosen. The Parties to the conflict shall be bound to give effect to the proposals made to them for this purpose. The Protecting Powers may, if necessary, propose for approval by the Parties to the conflict a person belonging to a neutral Power, or delegated by the International Committee of the Red Cross, who shall be invited to take part in such a meeting.

Part II

GENERAL PROTECTION OF POPULATIONS AGAINST CERTAIN CONSEQUENCES OF WAR

Article 13

The provisions of Part II cover the whole of the populations of the countries in conflict, without any adverse distinction based, in particular, on race, nationality, religion or political opinion, and are intended to alleviate the sufferings caused by war.

Article 14

In time of peace, the High Contracting Parties and, after the outbreak of hostilities, the Parties thereto, may establish in their own territory and, if the need arises, in occupied areas, hospital and safety zones and localities so organized as to protect from the effects of war, wounded, sick and aged persons, children under fifteen, expectant mothers and mothers of children under seven.

Upon the outbreak and during the course of hostilities, the Parties concerned may conclude agreements on mutual recognition of the zones and localities they have created. They may for this purpose implement the provisions of the Draft Agreement annexed to the present Convention, with such amendments as they may consider necessary.

The Protecting Powers and the International Committee of the Red Cross are invited to lend their good offices in order to facilitate the institution and recognition of these hospital and safety zones and localities.

Article 15

Any Party to the conflict may, either direct or through a neutral State or some humanitarian organization, propose to the adverse Party to establish, in the regions where fighting is taking place, neutralized zones intended to shelter from the effects of war the following persons, without distinction:

- (a) wounded and sick combatants or non-combatants;
- (b) civilian persons who take no part in hostilities, and who, while they reside in the zones, perform no work of a military character.

When the Parties concerned have agreed upon the geographical position, administration, food supply and supervision of the proposed neutralized zone, a written agreement shall be concluded and signed by the representatives of the Parties to the conflict. The agreement shall fix the beginning and the duration of the neutralization of the zone.

Article 16

The wounded and sick, as well as the infirm, and expectant mothers, shall be the object of particular protection and respect.

As far as military considerations allow, each Party to the conflict shall facilitate the steps taken to search for the killed and wounded, to assist the shipwrecked and other persons exposed to grave danger, and to protect them against pillage and ill-treatment.

Article 17

The Parties to the conflict shall endeavour to conclude local agreements for the removal from besieged or encircled areas, of wounded, sick, infirm, and aged persons, children and maternity cases, and for the passage of ministers of all religions, medical personnel and medical equipment on their way to such areas.

Article 18

Civilian hospitals organized to give care to the wounded and sick, the infirm and maternity cases, may in no circumstances be the object of attack but shall at all times be respected and protected by the Parties to the conflict.

States which are Parties to a conflict shall provide all civilian hospitals with certificates showing that they are civilian hospitals and that the buildings which they occupy are not used for any purpose which would deprive these hospitals of protection in accordance with Article 19.

Civilian hospitals shall be marked by means of the emblem provided for in Article 38 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949, but only if so authorized by the State.

The Parties to the conflict shall, in so far as military considerations permit, take the necessary steps to make the distinctive emblems indicating civilian hospitals clearly visible to the enemy land, air and naval forces in order to obviate the possibility of any hostile action.

In view of the dangers to which hospitals may be exposed by being close to military objectives, it is recommended that such hospitals be situated as far as possible from such objectives.

Article 19

The protection to which civilian hospitals are entitled shall not cease unless they are used to commit, outside their humanitarian duties, acts harmful to the enemy. Protection may, however, cease only after due warning has been given, naming, in all appropriate cases, a reasonable time limit and after such warning has remained unheeded.

The fact that sick or wounded members of the armed forces are nursed in these hospitals, or the presence of small arms and ammunition taken from such combatants and not yet been handed to the proper service, shall not be considered to be acts harmful to the enemy.

Article 20

Persons regularly and solely engaged in the operation and administration of civilian hospitals, including the personnel engaged in the search for, removal and transporting of and caring for wounded and sick civilians, the infirm and maternity cases shall be respected and protected.

In occupied territory and in zones of military operations, the above personnel shall be recognizable by means of an identity card certifying their status, bearing the photograph of the holder and embossed with the stamp of the responsible authority, and also by means of a stamped, water-resistant armband which they shall wear on the left arm while carrying out their duties. This armband shall be issued by the State and shall bear the emblem provided for in Article 38 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949.

Other personnel who are engaged in the operation and administration of civilian hospitals shall be entitled to respect and protection and to wear the armband, as provided in and under the conditions prescribed in this Article, while they are employed on such duties. The identity card shall state the duties on which they are employed.

The management of each hospital shall at all times hold at the disposal of the competent national or occupying authorities an up-to-date list of such personnel.

Article 21

Convoys of vehicles or hospital trains on land or specially provided vessels on sea, conveying wounded and sick civilians, the infirm and maternity cases, shall be respected and protected in the same manner as the hospitals provided for in Article 18, and shall be marked, with the consent of the State, by the display of the distinctive emblem provided for in Article 38 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949.

Article 22

Aircraft exclusively employed for the removal of wounded and sick civilians, the infirm and maternity cases or for the transport of medical personnel and equipment, shall not be attacked, but shall be respected while flying at heights, times and on routes specifically agreed upon between all the Parties to the conflict concerned.

They may be marked with the distinctive emblem provided for in Article 38 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949.

Unless agreed otherwise, flights over enemy or enemy occupied territory are prohibited.

Such aircraft shall obey every summons to land. In the event of a landing thus imposed, the aircraft with its occupants may continue its flight after examination, if any.

Article 23

Each High Contracting Party shall allow the free passage of all consignments of medical and hospital stores and objects necessary for religious worship intended only for civilians of another High Contracting Party, even if the latter is its adversary. It shall likewise permit the free passage of all consignments of essential foodstuffs, clothing and tonics intended for children under fifteen, expectant mothers and maternity cases.

The obligation of a High Contracting Party to allow the free passage of the consignments indicated in the preceding paragraph is subject to the condition that this Party is satisfied that there are no serious reasons for fearing:

- (a) that the consignments may be diverted from their destination,
- (b) that the control may not be effective, or
- (c) that a definite advantage may accrue to the military efforts or economy of the enemy through the substitution of the above-mentioned consignments for goods which would otherwise be provided or produced by the enemy or through the release of such material, services or facilities as would otherwise be required for the production of such goods.

The Power which allows the passage of the consignments indicated in the first paragraph of this Article may make such permission conditional on the distribution to the persons benefited thereby being made under the local supervision of the Protecting Powers.

Such consignments shall be forwarded as rapidly as possible, and the Power which permits their free passage shall have the right to prescribe the technical arrangements under which such passage is allowed.

Article 24

The Parties to the conflict shall take the necessary measures to ensure that children under fifteen, who are orphaned or are separated from their families as a result of the war, are not left to their own resources, and that their maintenance, the exercise of their religion and their education are facilitated in all circumstances. Their education shall, as far as possible, be entrusted to persons of a similar cultural tradition.

The Parties to the conflict shall facilitate the reception of such children in a neutral country for the duration of the conflict with the consent of the Protecting Power, if any, and under due safeguards for the observance of the principles stated in the first paragraph.

They shall, furthermore, endeavour to arrange for all children under twelve to be identified by the wearing of identity discs, or by some other means.

Article 25

All persons in the territory of a Party to the conflict, or in a territory occupied by it, shall be enabled to give news of a strictly personal nature to members of their families, wherever they may be, and to receive news from them. This correspondence shall be forwarded speedily and without undue delay.

If, as a result of circumstances, it becomes difficult or impossible to exchange family correspondence by the ordinary post, the Parties to the conflict concerned shall apply to a neutral intermediary, such as the Central

Agency provided for in Article 140, and shall decide in consultation with it how to ensure the fulfilment of their obligations under the best possible conditions, in particular with the cooperation of the National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Societies.

If the Parties to the conflict deem it necessary to restrict family correspondence, such restrictions shall be confined to the compulsory use of standard forms containing twenty-five freely chosen words, and to the limitation of the number of these forms despatched to one each month.

Article 26

Each Party to the conflict shall facilitate enquiries made by members of families dispersed owing to the war, with the object of renewing contact with one another and of meeting, if possible. It shall encourage, in particular, the work of organizations engaged on this task provided they are acceptable to it and conform to its security regulations.

Part III STATUS AND TREATMENT OF PROTECTED PERSONS

Section I PROVISIONS COMMON TO THE TERRITORIES OF THE PARTIES TO THE CONFLICT AND TO OCCUPIED TERRITORIES

Article 27

Protected persons are entitled, in all circumstances, to respect for their persons, their honour, their family rights, their religious convictions and practices, and their manners and customs. They shall at all times be humanely treated, and shall be protected especially against all acts of violence or threats thereof and against insults and public curiosity.

Women shall be especially protected against any attack on their honour, in particular against rape, enforced prostitution, or any form of indecent assault.

Without prejudice to the provisions relating to their state of health, age and sex, all protected persons shall be treated with the same consideration by the Party to the conflict in whose power they are, without any adverse distinction based, in particular, on race, religion or political opinion.

However, the Parties to the conflict may take such measures of control and security in regard to protected persons as may be necessary as a result of the war.

Article 28

The presence of a protected person may not be used to render certain points or areas immune from military operations.

Article 29

The Party to the conflict in whose hands protected persons may be, is responsible for the treatment accorded to them by its agents, irrespective of any individual responsibility which may be incurred.

Article 30

Protected persons shall have every facility for making application to the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross, the National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Society of the country where they may be, as well as to any organization that might assist them.

These several organizations shall be granted all facilities for that purpose by the authorities, within the bounds set by military or security considerations.

Apart from the visits of the delegates of the Protecting Powers and of the International Committee of the Red Cross, provided for by Article 143, the Detaining or Occupying Powers shall facilitate, as much as possible, visits to protected persons by the representatives of other organizations whose object is to give spiritual aid or material relief to such persons.

Article 31

No physical or moral coercion shall be exercised against protected persons, in particular to obtain information from them or from third parties.

Article 32

The High Contracting Parties specifically agree that each of them is prohibited from taking any measure of such a character as to cause the physical suffering or extermination of protected persons in their hands. This prohibition applies not only to murder, torture, corporal punishments, mutilation and medical or scientific experiments not necessitated by the medical treatment of a protected person, but also to any other measures of brutality whether applied by civilian or military agents.

Article 33

No protected person may be punished for an offence he or she has not personally committed. Collective penalties and likewise all measures of intimidation or of terrorism are prohibited.

Pillage is prohibited.

Reprisals against protected persons and their property are prohibited.

Article 34

The taking of hostages is prohibited.

Section II ALIENS IN THE TERRITORY OF A PARTY TO THE CONFLICT

Article 35

All protected persons who may desire to leave the territory at the outset of, or during a conflict, shall be entitled to do so, unless their departure is contrary to the national interests of the State. The applications of such persons to leave shall be decided in accordance with regularly established procedures and the decision shall be taken as rapidly as possible. Those persons permitted to leave may provide themselves with the necessary funds for their journey and take with them a reasonable amount of their effects and articles of personal use.

If any such person is refused permission to leave the territory, he shall be entitled to have refusal reconsidered, as soon as possible by an appropriate court or administrative board designated by the Detaining Power for that purpose.

Upon request, representatives of the Protecting Power shall, unless reasons of security prevent it, or the persons concerned object, be furnished with the reasons for refusal of any request for permission to leave the territory and be given, as expeditiously as possible, the names of all persons who have been denied permission to leave.

Article 36

Departures permitted under the foregoing Article shall be carried out in satisfactory conditions as regards safety, hygiene, sanitation and food. All costs in connection therewith, from the point of exit in the territory of the Detaining Power, shall be borne by the country of destination, or, in the case of accommodation in a neutral country, by the Power whose nationals are benefited. The practical details of such movements may, if necessary, be settled by special agreements between the Powers concerned.

The foregoing shall not prejudice such special agreements as may be concluded between Parties to the conflict concerning the exchange and repatriation of their nationals in enemy hands.

Article 37

Protected persons who are confined pending proceedings or serving a sentence involving loss of liberty, shall during their confinement be humanely treated.

As soon as they are released, they may ask to leave the territory in conformity with the foregoing Articles.

Article 38

With the exception of special measures authorized by the present Convention, in particularly by Article 27 and 41 thereof, the situation of protected persons shall continue to be regulated, in principle, by the provisions concerning aliens in time of peace. In any case, the following rights shall be granted to them:

- (1) they shall be enabled to receive the individual or collective relief that may be sent to them.
- (2) they shall, if their state of health so requires, receive medical attention and hospital treatment to the same extent as the nationals of the State concerned.
- (3) they shall be allowed to practise their religion and to receive spiritual assistance from ministers of their faith.

(4) if they reside in an area particularly exposed to the dangers of war, they shall be authorized to move from that area to the same extent as the nationals of the State concerned.

(5) children under fifteen years, pregnant women and mothers of children under seven years shall benefit by any preferential treatment to the same extent as the nationals of the State concerned.

Article 39

Protected persons who, as a result of the war, have lost their gainful employment, shall be granted the opportunity to find paid employment. That opportunity shall, subject to security considerations and to the provisions of Article 40, be equal to that enjoyed by the nationals of the Power in whose territory they are.

Where a Party to the conflict applies to a protected person methods of control which result in his being unable to support himself, and especially if such a person is prevented for reasons of security from finding paid employment on reasonable conditions, the said Party shall ensure his support and that of his dependents.

Protected persons may in any case receive allowances from their home country, the Protecting Power, or the relief societies referred to in Article 30.

Article 40

Protected persons may be compelled to work only to the same extent as nationals of the Party to the conflict in whose territory they are.

If protected persons are of enemy nationality, they may only be compelled to do work which is normally necessary to ensure the feeding, sheltering, clothing, transport and health of human beings and which is not directly related to the conduct of military operations.

In the cases mentioned in the two preceding paragraphs, protected persons compelled to work shall have the benefit of the same working conditions and of the same safeguards as national workers in particular as regards wages, hours of labour, clothing and equipment, previous training and compensation for occupational accidents and diseases.

If the above provisions are infringed, protected persons shall be allowed to exercise their right of complaint in accordance with Article 30.

Article 41

Should the Power, in whose hands protected persons may be, consider the measures of control mentioned in the present Convention to be inadequate, it may not have recourse to any other measure of control more severe than that of assigned residence or internment, in accordance with the provisions of Articles 42 and 43.

In applying the provisions of Article 39, second paragraph, to the cases of persons required to leave their usual places of residence by virtue of a decision placing them in assigned residence, by virtue of a decision placing them in assigned residence, elsewhere, the Detaining Power shall be guided as closely as possible by the standards of welfare set forth in Part III, Section IV of this Convention.

Article 42

The internment or placing in assigned residence of protected persons may be ordered only if the security of the Detaining Power makes it absolutely necessary.

If any person, acting through the representatives of the Protecting Power, voluntarily demands internment, and if his situation renders this step necessary, he shall be interned by the Power in whose hands he may be.

Article 43

Any protected person who has been interned or placed in assigned residence shall be entitled to have such action reconsidered as soon as possible by an appropriate court or administrative board designated by the Detaining Power for that purpose. If the internment or placing in assigned residence is maintained, the court or administrative board shall periodically, and at least twice yearly, give consideration to his or her case, with a view to the favourable amendment of the initial decision, if circumstances permit.

Unless the protected persons concerned object, the Detaining Power shall, as rapidly as possible, give the Protecting Power the names of any protected persons who have been interned or subjected to assigned residence, or who have been released from internment or assigned residence. The decisions of the courts or boards mentioned in the first paragraph of the present Article shall also, subject to the same conditions, be notified as rapidly as possible to the Protecting Power.

Article 44

In applying the measures of control mentioned in the present Convention, the Detaining Power shall not treat as enemy aliens exclusively on the basis of their nationality de jure of an enemy State, refugees who do not, in fact, enjoy the protection of any government.

Article 45

Protected persons shall not be transferred to a Power which is not a party to the Convention.

This provision shall in no way constitute an obstacle to the repatriation of protected persons, or to their return to their country of residence after the cessation of hostilities.

Protected persons may be transferred by the Detaining Power only to a Power which is a party to the present Convention and after the Detaining Power has satisfied itself of the willingness and ability of such transferee Power to apply the present Convention. If protected persons are transferred under such circumstances, responsibility for the application of the present Convention rests on the Power accepting them, while they are in its custody. Nevertheless, if that Power fails to carry out the provisions of the present Convention in any important respect, the Power by which the protected persons were transferred shall, upon being so notified by the Protecting Power, take effective measures to correct the situation or shall request the return of the protected persons. Such request must be complied with.

In no circumstances shall a protected person be transferred to a country where he or she may have reason to fear persecution for his or her political opinions or religious beliefs.

The provisions of this Article do not constitute an obstacle to the extradition, in pursuance of extradition treaties concluded before the outbreak of hostilities, of protected persons accused of offences against ordinary criminal law.

Article 46

In so far as they have not been previously withdrawn, restrictive measures taken regarding protected persons shall be cancelled as soon as possible after the close of hostilities.

Restrictive measures affecting their property shall be cancelled, in accordance with the law of the Detaining Power, as soon as possible after the close of hostilities.

Section III OCCUPIED TERRITORIES

Article 47

Protected persons who are in occupied territory shall not be deprived, in any case or in any manner whatsoever, of the benefits of the present Convention by any change introduced, as the result of the occupation of a territory, into the institutions or government of the said territory, nor by any agreement concluded between the authorities of the occupied territories and the Occupying Power, nor by any annexation by the latter of the whole or part of the occupied territory.

Article 48

Protected persons who are not nationals of the Power whose territory is occupied, may avail themselves of the right to leave the territory subject to the provisions of Article 35, and decisions thereon shall be taken according to the procedure which the Occupying Power shall establish in accordance with the said Article.

Article 49

Individual or mass forcible transfers, as well as deportations of protected persons from occupied territory to the territory of the Occupying Power or to that of any other country, occupied or not, are prohibited, regardless of their motive.

Nevertheless, the Occupying Power may undertake total or partial evacuation of a given area if the security of the population or imperative military reasons so demand. Such evacuations may not involve the displacement of protected persons outside the bounds of the occupied territory except when for material reasons it is impossible to avoid such displacement. Persons thus evacuated shall be transferred back to their homes as soon as hostilities in the area in question have ceased.

The Occupying Power undertaking such transfers or evacuations shall ensure, to the greatest practicable extent, that proper accommodation is provided to receive the protected persons, that the removals are effected in

satisfactory conditions of hygiene, health, safety and nutrition, and that members of the same family are not separated.

The Protecting Power shall be informed of any transfers and evacuations as soon as they have taken place.

The Occupying Power shall not detain protected persons in an area particularly exposed to the dangers of war unless the security of the population or imperative military reasons so demand.

The Occupying Power shall not deport or transfer parts of its own civilian population into the territory it occupies.

Article 50

The Occupying Power shall, with the cooperation of the national and local authorities, facilitate the proper working of all institutions devoted to the care and education of children.

The Occupying Power shall take all necessary steps to facilitate the identification of children and the registration of their parentage. It may not, in any case, change their personal status, nor enlist them in formations or organizations subordinate to it.

Should the local institutions be inadequate for the purpose, the Occupying Power shall make arrangements for the maintenance and education, if possible by persons of their own nationality, language and religion, of children who are orphaned or separated from their parents as a result of the war and who cannot be adequately cared for by a near relative or friend.

A special section of the Bureau set up in accordance with Article 136 shall be responsible for taking all necessary steps to identify children whose identity is in doubt. Particulars of their parents or other near relatives should always be recorded if available.

The Occupying Power shall not hinder the application of any preferential measures in regard to food, medical care and protection against the effects of war which may have been adopted prior to the occupation in favour of children under fifteen years, expectant mothers, and mothers of children under seven years.

Article 51

The Occupying Power may not compel protected persons to serve in its armed or auxiliary forces. No pressure or propaganda which aims at securing voluntary enlistment is permitted.

The Occupying Power may not compel protected persons to work unless they are over eighteen years of age, and then only on work which is necessary either for the needs of the army of occupation, or for the public utility services, or for the feeding, sheltering, clothing, transportation or health of the population of the occupied country. Protected persons may not be compelled to undertake any work which would involve them in the obligation of taking part in military operations. The Occupying Power may not compel protected persons to employ forcible means to ensure the security of the installations where they are performing compulsory labour.

The work shall be carried out only in the occupied territory where the persons whose services have been requisitioned are. Every such person shall, so far as possible, be kept in his usual place of employment. Workers shall be paid a fair wage and the work shall be proportionate to their physical and intellectual capacities. The legislation in force in the occupied country concerning working conditions, and safeguards as regards, in particular, such matters as wages, hours of work, equipment, preliminary training and compensation for occupational accidents and diseases, shall be applicable to the protected persons assigned to the work referred to in this Article.

In no case shall requisition of labour lead to a mobilization of workers in an organization of a military or semi-military character.

Article 52

No contract, agreement or regulation shall impair the right of any worker, whether voluntary or not and wherever he may be, to apply to the representatives of the Protecting Power in order to request the said Power's intervention.

All measures aiming at creating unemployment or at restricting the opportunities offered to workers in an occupied territory, in order to induce them to work for the Occupying Power, are prohibited.

Article 53

Any destruction by the Occupying Power of real or personal property belonging individually or collectively to private persons, or to the State, or to other public authorities, or to social or cooperative organizations, is prohibited, except where such destruction is rendered absolutely necessary by military operations.

Article 54

The Occupying Power may not alter the status of public officials or judges in the occupied territories, or in any way apply sanctions to or take any measures of coercion or discrimination against them, should they abstain from fulfilling their functions for reasons of conscience.

This prohibition does not prejudice the application of the second paragraph of Article 51. It does not affect the right of the Occupying Power to remove public officials from their posts.

Article 55

To the fullest extent of the means available to it, the Occupying Power has the duty of ensuring the food and medical supplies of the population; it should, in particular, bring in the necessary foodstuffs, medical stores and other articles if the resources of the occupied territory are inadequate.

The Occupying Power may not requisition foodstuffs, articles or medical supplies available in the occupied territory, except for use by the occupation forces and administration personnel, and then only if the requirements of the civilian population have been taken into account. Subject to the provisions of other international Conventions, the Occupying Power shall make arrangements to ensure that fair value is paid for any requisitioned goods.

The Protecting Power shall, at any time, be at liberty to verify the state of the food and medical supplies in occupied territories, except where temporary restrictions are made necessary by imperative military requirements.

Article 56

To the fullest extent of the means available to it, the public Occupying Power has the duty of ensuring and maintaining, with the cooperation of national and local authorities, the medical and hospital establishments and services, public health and hygiene in the occupied territory, with particular reference to the adoption and application of the prophylactic and preventive measures necessary to combat the spread of contagious diseases and epidemics. Medical personnel of all categories shall be allowed to carry out their duties.

If new hospitals are set up in occupied territory and if the competent organs of the occupied State are not operating there, the occupying authorities shall, if necessary, grant them the recognition provided for in Article 18. In similar circumstances, the occupying authorities shall also grant recognition to hospital personnel and transport vehicles under the provisions of Articles 20 and 21.

In adopting measures of health and hygiene and in their implementation, the Occupying Power shall take into consideration the moral and ethical susceptibilities of the population of the occupied territory.

Article 57

The Occupying Power may requisition civilian hospitals of hospitals only temporarily and only in cases of urgent necessity for the care of military wounded and sick, and then on condition that suitable arrangements are made in due time for the care and treatment of the patients and for the needs of the civilian population for hospital accommodation.

The material and stores of civilian hospitals cannot be requisitioned so long as they are necessary for the needs of the civilian population.

Article 58

The Occupying Power shall permit ministers of religion to give spiritual assistance to the members of their religious communities.

The Occupying Power shall also accept consignments of books and articles required for religious needs and shall facilitate their distribution in occupied territory.

Article 59

If the whole or part of the population of an occupied territory is inadequately supplied, the Occupying Power shall agree to relief schemes on behalf of the said population, and shall facilitate them by all the means at its disposal.

Such schemes, which may be undertaken either by States or by impartial humanitarian organizations such as the International Committee of the Red Cross, shall consist, in particular, of the provision of consignments of foodstuffs, medical supplies and clothing.

All Contracting Parties shall permit the free passage of these consignments and shall guarantee their protection.

A Power granting free passage to consignments on their way to territory occupied by an adverse Party to the conflict shall, however, have the right to search the consignments, to regulate their passage according to prescribed times and routes, and to be reasonably satisfied through the Protecting Power that these consignments are to be used for the relief of the needy population and are not to be used for the benefit of the Occupying Power.

Article 60

Relief consignments shall in no way relieve the Occupying Power of any of its responsibilities under Articles 55, 56 and 59. The Occupying Power shall in no way whatsoever divert relief consignments from the purpose for which they are intended, except in cases of urgent necessity, in the interests of the population of the occupied territory and with the consent of the Protecting Power.

Article 61

The distribution of the relief consignments referred to in the foregoing Articles shall be carried out with the cooperation and under the supervision of the Protecting Power. This duty may also be delegated, by agreement between the Occupying Power and the Protecting Power, to a neutral Power, to the International Committee of the Red Cross or to any other impartial humanitarian body.

Such consignments shall be exempt in occupied territory from all charges, taxes or customs duties unless these are necessary in the interests of the economy of the territory. The Occupying Power shall facilitate the rapid distribution of these consignments.

All Contracting Parties shall endeavour to permit the transit and transport, free of charge, of such relief consignments on their way to occupied territories.

Article 62

Subject to imperative reasons of security, protected persons in occupied territories shall be permitted to receive the individual relief consignments sent to them.

Article 63

Subject to temporary and exceptional measures imposed for urgent reasons of security by the Occupying Power: (a) recognized National Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) Societies shall be able to pursue their activities in accordance with Red Cross principles, as defined by the International Red Cross Conferences. Other relief societies shall be permitted to continue their humanitarian activities under similar conditions; (b) the Occupying Power may not require any changes in the personnel or structure of these societies, which would prejudice the aforesaid activities.

The same principles shall apply to the activities and personnel of special organizations of a non-military character, which already exist or which may be established, for the purpose of ensuring the living conditions of the civilian population by the maintenance of the essential public utility services, by the distribution of relief and by the organization of rescues.

Article 64

The penal laws of the occupied territory shall remain in force, with the exception that they may be repealed or suspended by the Occupying Power in cases where they constitute a threat to its security or an obstacle to the application of the present Convention.

Subject to the latter consideration and to the necessity for ensuring the effective administration of justice, the tribunals of the occupied territory shall continue to function in respect of all offences covered by the said laws.

The Occupying Power may, however, subject the population of the occupied territory to provisions which are essential to enable the Occupying Power to fulfil its obligations under the present Convention, to maintain the orderly government of the territory, and to ensure the security of the Occupying Power, of the members and property of the occupying forces or administration, and likewise of the establishments and lines of communication used by them.

Article 65

The penal provisions enacted by the Occupying Power shall not come into force before they have been published and brought to the knowledge of the inhabitants in their own language. The effect of these penal provisions shall not be retroactive.

Article 66

In case of a breach of the penal provisions promulgated by it by virtue of the second paragraph of Article 64 the Occupying Power may hand over the accused to its properly constituted, non-political military courts, on

condition that the said courts sit in the occupied country. Courts of appeal shall preferably sit in the occupied country.

Article 67

The courts shall apply only those provisions of law which were applicable prior to the offence, and which are in accordance with general principles of law, in particular the principle that the penalty shall be proportionate to the offence. They shall take into consideration the fact the accused is not a national of the Occupying Power.

Article 68

Protected persons who commit an offence which is solely intended to harm the Occupying Power, but which does not constitute an attempt on the life or limb of members of the occupying forces or administration, nor a grave collective danger, nor seriously damage the property of the occupying forces or administration or the installations used by them, shall be liable to internment or simple imprisonment, provided the duration of such internment or imprisonment is proportionate to the offence committed. Furthermore, internment or imprisonment shall, for such offences, be the only measure adopted for depriving protected persons of liberty. The courts provided for under Article 66 of the present Convention may at their discretion convert a sentence of imprisonment to one of internment for the same period.

The penal provisions promulgated by the Occupying Power in accordance with Articles 64 and 65 may impose the death penalty against a protected person only in cases where the person is guilty of espionage, of serious acts of sabotage against the military installations of the Occupying Power or of intentional offences which have caused the death of one or more persons, provided that such offences were punishable by death under the law of the occupied territory in force before the occupation began.

The death penalty may not be pronounced against a protected person unless the attention of the court has been particularly called to the fact that since the accused is not a national of the Occupying Power, he is not bound to it by any duty of allegiance.

In any case, the death penalty may not be pronounced on a protected person who was under eighteen years of age at the time of the offence.

Article 69

In all cases the duration of the period during which a protected person accused of an offence is under arrest awaiting trial or punishment shall be deducted from any period of imprisonment of awarded.

Article 70

Protected persons shall not be arrested, prosecuted or convicted by the Occupying Power for acts committed or for opinions expressed before the occupation, or during a temporary interruption thereof, with the exception of breaches of the laws and customs of war.

Nationals of the occupying Power who, before the outbreak of hostilities, have sought refuge in the territory of the occupied State, shall not be arrested, prosecuted, convicted or deported from the occupied territory, except for offences committed after the outbreak of hostilities, or for offences under common law committed before the outbreak of hostilities which, according to the law of the occupied State, would have justified extradition in time of peace.

Article 71

No sentence shall be pronounced by the competent courts of the Occupying Power except after a regular trial.

Accused persons who are prosecuted by the Occupying Power shall be promptly informed, in writing, in a language which they understand, of the particulars of the charges preferred against them, and shall be brought to trial as rapidly as possible. The Protecting Power shall be informed of all proceedings instituted by the Occupying Power against protected persons in respect of charges involving the death penalty or imprisonment for two years or more; it shall be enabled, at any time, to obtain information regarding the state of such proceedings. Furthermore, the Protecting Power shall be entitled, on request, to be furnished with all particulars of these and of any other proceedings instituted by the Occupying Power against protected persons.

The notification to the Protecting Power, as provided for in the second paragraph above, shall be sent immediately, and shall in any case reach the Protecting Power three weeks before the date of the first hearing. Unless, at the opening of the trial, evidence is submitted that the provisions of this Article are fully complied with, the trial shall not proceed. The notification shall include the following particulars:

- (a) description of the accused;
- (b) place of residence or detention;

- (c) specification of the charge or charges (with mention of the penal provisions under which it is brought);
- (d) designation of the court which will hear the case;
- (e) place and date of the first hearing.

Article 72

Accused persons shall have the right to present evidence necessary to their defence and may, in particular, call witnesses. They shall have the right to be assisted by a qualified advocate or counsel of their own choice, who shall be able to visit them freely and shall enjoy the necessary facilities for preparing the defence.

Failing a choice by the accused, the Protecting Power may provide him with an advocate or counsel. When an accused person has to meet a serious charge and the Protecting Power is not functioning, the Occupying Power, subject to the consent of the accused, shall provide an advocate or counsel.

Accused persons shall, unless they freely waive such assistance, be aided by an interpreter, both during preliminary investigation and during the hearing in court. They shall have the right at any time to object to the interpreter and to ask for his replacement.

Article 73

A convicted person shall have the right of appeal provided for by the laws applied by the court. He shall be fully informed of his right to appeal or petition and of the time limit within which he may do so.

The penal procedure provided in the present Section shall apply, as far as it is applicable, to appeals. Where the laws applied by the Court make no provision for appeals, the convicted person shall have the right to petition against the finding and sentence to the competent authority of the Occupying Power.

Article 74

Representatives of the Protecting Power shall have the right to attend the trial of any protected person, unless the hearing has, as an exceptional measure, to be held in camera in the interests of the security of the Occupying Power, which shall then notify the Protecting Power. A notification in respect of the date and place of trial shall be sent to the Protecting Power.

Any judgement involving a sentence of death, or imprisonment for two years or more, shall be communicated, with the relevant grounds, as rapidly as possible to the Protecting Power. The notification shall contain a reference to the notification made under Article 71 and, in the case of sentences of imprisonment, the name of the place where the sentence is to be served. A record of judgements other than those referred to above shall be kept by the court and shall be open to inspection by representatives of the Protecting Power. Any period allowed for appeal in the case of sentences involving the death penalty, or imprisonment of two years or more, shall not run until notification of judgement has been received by the Protecting Power.

Article 75

In no case shall persons condemned to death be deprived of the right of petition for pardon or reprieve.

No death sentence shall be carried out before the expiration of a period of at least six months from the date of receipt by the Protecting Power of the notification of the final judgment confirming such death sentence, or of an order denying pardon or reprieve.

The six months period of suspension of the death sentence herein prescribed may be reduced in individual cases in circumstances of grave emergency involving an organized threat to the security of the Occupying Power or its forces, provided always that the Protecting Power is notified of such reduction and is given reasonable time and opportunity to make representations to the competent occupying authorities in respect of such death sentences.

Article 76

Protected persons accused of offences shall be detained in the occupied country, and if convicted they shall serve their sentences therein. They shall, if possible, be separated from other detainees and shall enjoy conditions of food and hygiene which will be sufficient to keep them in good health, and which will be at least equal to those obtaining in prisons in the occupied country.

They shall receive the medical attention required by their state of health.

They shall also have the right to receive any spiritual assistance which they may require.

Women shall be confined in separate quarters and shall be under the direct supervision of women.

Proper regard shall be paid to the special treatment due to minors.

Protected persons who are detained shall have the right to be visited by delegates of the Protecting Power and of the International Committee of the Red Cross, in accordance with the provisions of Article 143.

Such persons shall have the right to receive at least one relief parcel monthly.

Article 77

Protected persons who have been accused of offences or convicted by the courts in occupied territory, shall be handed over at the close of occupation, with the relevant records, to the authorities of the liberated territory.

Article 78

If the Occupying Power considers it necessary, for imperative reasons of security, to take safety measures concerning protected persons, it may, at the most, subject them to assigned residence or to internment.

Decisions regarding such assigned residence or internment shall be made according to a regular procedure to be prescribed by the Occupying Power in accordance with the provisions of the present Convention. This procedure shall include the right of appeal for the parties concerned. Appeals shall be decided with the least possible delay. In the event of the decision being upheld, it shall be subject to periodical review, if possible every six months, by a competent body set up by the said Power.

Protected persons made subject to assigned residence and thus required to leave their homes shall enjoy the full benefit of Article 39 of the present Convention.

Section IV REGULATIONS FOR THE TREATMENT OF INTERNEES

Chapter I. General Provisions

Article 79

The Parties to the conflict shall not intern protected persons, except in accordance with the provisions of Articles 41, 42, 43, 68 and 78.

Article 80

Internees shall retain their full civil capacity and shall exercise such attendant rights as may be compatible with their status.

Article 81

Parties to the conflict who intern protected persons shall be bound to provide free of charge for their maintenance, and to grant them also the medical attention required by their state of health.

No deduction from the allowances, salaries or credits due to the internees shall be made for the repayment of these costs.

The Detaining Power shall provide for the support of those dependent on the internees, if such dependents are without adequate means of support or are unable to earn a living.

Article 82

The Detaining Power shall, as far as possible, accommodate the internees according to their nationality, language and customs. Internees who are nationals of the same country shall not be separated merely because they have different languages.

Throughout the duration of their internment, members of the same family, and in particular parents and children, shall be lodged together in the same place of internment, except when separation of a temporary nature is necessitated for reasons of employment or health or for the purposes of enforcement of the provisions of Chapter IX of the present Section. Internees may request that their children who are left at liberty without parental care shall be interned with them.

Wherever possible, interned members of the same family shall be housed in the same premises and given separate accommodation from other internees, together with facilities for leading a proper family life.

Chapter II. Places of Internment

Article 83

The Detaining Power shall not set up places of internment in areas particularly exposed to the dangers of war.

The Detaining Power shall give the enemy Powers, through the intermediary of the Protecting Powers, all useful information regarding the geographical location of places of internment.

Whenever military considerations permit, internment camps shall be indicated by the letters IC, placed so as to be clearly visible in the daytime from the air. The Powers concerned may, however, agree upon any other system of marking. No place other than an internment camp shall be marked as such.

Article 84

Internees shall be accommodated and administered separately from prisoners of war and from persons deprived of liberty for any other reason.

Article 85

The Detaining Power is bound to take all necessary and possible measures to ensure that protected persons shall, from the outset of their internment, be accommodated in buildings or quarters which afford every possible safeguard as regards hygiene and health, and provide efficient protection against the rigours of the climate and the effects of the war. In no case shall permanent places of internment be situated in unhealthy areas or in districts, the climate of which is injurious to the internees. In all cases where the district, in which a protected person is temporarily interned, is in an unhealthy area or has a climate which is harmful to his health, he shall be removed to a more suitable place of internment as rapidly as circumstances permit.

The premises shall be fully protected from dampness, adequately heated and lighted, in particular between dusk and lights out. The sleeping quarters shall be sufficiently spacious and well ventilated, and the internees shall have suitable bedding and sufficient blankets, account being taken of the climate, and the age, sex, and state of health of the internees.

Internees shall have for their use, day and night, sanitary conveniences which conform to the rules of hygiene, and are constantly maintained in a state of cleanliness. They shall be provided with sufficient water and soap for their daily personal toilet and for washing their personal laundry; installations and facilities necessary for this purpose shall be granted to them. Showers or baths shall also be available. The necessary time shall be set aside for washing and for cleaning.

Whenever it is necessary, as an exceptional and temporary measure, to accommodate women internees who are not members of a family unit in the same place of internment as men, the provision of separate sleeping quarters and sanitary conveniences for the use of such women internees shall be obligatory.

Article 86

The Detaining Power shall place at the disposal of interned persons, of whatever denomination, premises suitable for the holding of their religious services.

Article 87

Canteens shall be installed in every place of internment, except where other suitable facilities are available. Their purpose shall be to enable internees to make purchases, at prices not higher than local market prices, of foodstuffs and articles of everyday use, including soap and tobacco, such as would increase their personal well-being and comfort.

Profits made by canteens shall be credited to a welfare fund to be set up for each place of internment, and administered for the benefit of the internees attached to such place of internment. The Internee Committee provided for in Article 102 shall have the right to check the management of the canteen and of the said fund.

When a place of internment is closed down, the balance of the welfare fund shall be transferred to the welfare fund of a place of internment for internees of the same nationality, or, if such a place does not exist, to a central welfare fund which shall be administered for the benefit of all internees remaining in the custody of the Detaining Power. In case of a general release, the said profits shall be kept by the Detaining Power, subject to any agreement to the contrary between the Powers concerned.

Article 88

In all places of internment exposed to air raids and other hazards of war, shelters adequate in number and structure to ensure the necessary protection shall be installed. In case of alarms, the internees shall be free to enter such shelters as quickly as possible, excepting those who remain for the protection of their quarters against the aforesaid hazards. Any protective measures taken in favour of the population shall also apply to them.

All due precautions must be taken in places of internment against the danger of fire.

Chapter III. *Food and Clothing*

Article 89

Daily food rations for internees shall be sufficient in quantity, quality and variety to keep internees in a good state of health and prevent the development of nutritional deficiencies. Account shall also be taken of the customary diet of the internees.

Internees shall also be given the means by which they can prepare for themselves any additional food in their possession.

Sufficient drinking water shall be supplied to internees. The use of tobacco shall be permitted.

Internees who work shall receive additional rations in proportion to the kind of labour which they perform.

Expectant and nursing mothers and children under fifteen years of age, shall be given additional food, in proportion to their physiological needs.

Article 90

When taken into custody, internees shall be given all facilities to provide themselves with the necessary clothing, footwear and change of underwear, and later on, to procure further supplies if required. Should any internees not have sufficient clothing, account being taken of the climate, and be unable to procure any, it shall be provided free of charge to them by the Detaining Power.

The clothing supplied by the Detaining Power to internees and the outward markings placed on their own clothes shall not be ignominious nor expose them to ridicule.

Workers shall receive suitable working outfits, including protective clothing, whenever the nature of their work so requires.

Chapter IV. *Hygiene and Medical Attention*

Article 91

Every place of internment shall have an adequate infirmary, under the direction of a qualified doctor, where internees may have the attention they require, as well as an appropriate diet. Isolation wards shall be set aside for cases of contagious or mental diseases.

Maternity cases and internees suffering from serious diseases, or whose condition requires special treatment, a surgical operation or hospital care, must be admitted to any institution where adequate treatment can be given and shall receive care not inferior to that provided for the general population.

Internees shall, for preference, have the attention of medical personnel of their own nationality.

Internees may not be prevented from presenting themselves to the medical authorities for examination. The medical authorities of the Detaining Power shall, upon request, issue to every internee who has undergone treatment an official certificate showing the nature of his illness or injury, and the duration and nature of the treatment given. A duplicate of this certificate shall be forwarded to the Central Agency provided for in Article 140.

Treatment, including the provision of any apparatus necessary for the maintenance of internees in good health, particularly dentures and other artificial appliances and spectacles, shall be free of charge to the internee.

Article 92

Medical inspections of internees shall be made at least once a month. Their purpose shall be, in particular, to supervise the general state of health, nutrition and cleanliness of internees, and to detect contagious diseases, especially tuberculosis, malaria, and venereal diseases. Such inspections shall include, in particular, the checking of weight of each internee and, at least once a year, radioscopic examination.

Chapter V. *Religious, Intellectual and Physical Activities*

Article 93

Internees shall enjoy complete latitude in the exercise of their religious duties, including attendance at the services of their faith, on condition that they comply with the disciplinary routine prescribed by the detaining authorities.

Ministers of religion who are interned shall be allowed to minister freely to the members of their community. For this purpose the Detaining Power shall ensure their equitable allocation amongst the various places of internment in which there are internees speaking the same language and belonging to the same religion. Should such ministers be too few in number, the Detaining Power shall provide them with the necessary facilities, including means of transport, for moving from one place to another, and they shall be authorized to visit any internees who are in hospital. Ministers of religion shall be at liberty to correspond on matters concerning their ministry with the religious authorities in the country of detention and, as far as possible, with the international religious organizations of their faith. Such correspondence shall not be considered as forming a part of the quota mentioned in Article 107. It shall, however, be subject to the provisions of Article 112.

When internees do not have at their disposal the assistance of ministers of their faith, or should these latter be too few in number, the local religious authorities of the same faith may appoint, in agreement with the Detaining Power, a minister of the internees' faith or, if such a course is feasible from a denominational point of view, a minister of similar religion or a qualified layman. The latter shall enjoy the facilities granted to the ministry he has assumed. Persons so appointed shall comply with all regulations laid down by the Detaining Power in the interests of discipline and security.

Article 94

The Detaining Power shall encourage intellectual, educational and recreational pursuits, sports and games amongst internees, whilst leaving them free to take part in them or not. It shall take all practicable measures to ensure the exercise thereof, in particular by providing suitable premises.

All possible facilities shall be granted to internees to continue their studies or to take up new subjects. The education of children and young people shall be ensured; they shall be allowed to attend schools either within the place of internment or outside.

Internees shall be given opportunities for physical exercise, sports and outdoor games. For this purpose, sufficient open spaces shall be set aside in all places of internment. Special playgrounds shall be reserved for children and young people.

Article 95

The Detaining Power shall not employ internees as workers, unless they so desire. Employment which, if undertaken under compulsion by a protected person not in internment, would involve a breach of Articles 40 or 51 of the present Convention, and employment on work which is of a degrading or humiliating character are in any case prohibited.

After a working period of six weeks, internees shall be free to give up work at any moment, subject to eight days' notice.

These provisions constitute no obstacle to the right of the Detaining Power to employ interned doctors, dentists and other medical personnel in their professional capacity on behalf of their fellow internees, or to employ internees for administrative and maintenance work in places of internment and to detail such persons for work in the kitchens or for other domestic tasks, or to require such persons to undertake duties connected with the protection of internees against aerial bombardment or other war risks. No internee may, however, be required to perform tasks for which he is, in the opinion of a medical officer, physically unsuited.

The Detaining Power shall take entire responsibility for all working conditions, for medical attention, for the payment of wages, and for ensuring that all employed internees receive compensation for occupational accidents and diseases. The standards prescribed for the said working conditions and for compensation shall be in accordance with the national laws and regulations, and with the existing practice; they shall in no case be inferior to those obtaining for work of the same nature in the same district. Wages for work done shall be determined on an equitable basis by special agreements between the internees, the Detaining Power, and, if the case arises, employers other than the Detaining Power to provide for free maintenance of internees and for the medical attention which their state of health may require. Internees permanently detailed for categories of work mentioned in the third paragraph of this Article, shall be paid fair wages by the Detaining Power. The working conditions and the scale of compensation for occupational accidents and diseases to internees, thus detailed, shall not be inferior to those applicable to work of the same nature in the same district.

Article 96

All labour detachments shall remain part of and dependent upon a place of internment. The competent authorities of the Detaining Power and the commandant of a place of internment shall be responsible for the observance in a labour detachment of the provisions of the present Convention. The commandant shall keep an up-to-date list of the labour detachments subordinate to him and shall communicate it to the delegates of the

Protecting Power, of the International Committee of the Red Cross and of other humanitarian organizations who may visit the places of internment.

Chapter VI. *Personal Property and Financial Resources*

Article 97

Internees shall be permitted to retain articles of personal use. Monies, cheques, bonds, etc., and valuables in their possession may not be taken from them except in accordance with established procedure. Detailed receipts shall be given therefor.

The amounts shall be paid into the account of every internee as provided for in Article 98. Such amounts may not be converted into any other currency unless legislation in force in the territory in which the owner is interned so requires or the internee gives his consent.

Articles which have above all a personal or sentimental value may not be taken away.

A woman internee shall not be searched except by a woman.

On release or repatriation, internees shall be given all articles, monies or other valuables taken from them during internment and shall receive in currency the balance of any credit to their accounts kept in accordance with Article 98, with the exception of any articles or amounts withheld by the Detaining Power by virtue of its legislation in force. If the property of an internee is so withheld, the owner shall receive a detailed receipt.

Family or identity documents in the possession of internees may not be taken away without a receipt being given. At no time shall internees be left without identity documents. If they have none, they shall be issued with special documents drawn up by the detaining authorities, which will serve as their identity papers until the end of their internment.

Internees may keep on their persons a certain amount of money, in cash or in the shape of purchase coupons, to enable them to make purchases.

Article 98

All internees shall receive regular allowances, sufficient to enable them to purchase goods and articles, such as tobacco, toilet requisites, etc. Such allowances may take the form of credits or purchase coupons.

Furthermore, internees may receive allowances from the Power to which they owe allegiance, the Protecting Powers, the organizations which may assist them, or their families, as well as the income on their property in accordance with the law of the Detaining Power. The amount of allowances granted by the Power to which they owe allegiance shall be the same for each category of internees (infirm, sick, pregnant women, etc.) but may not be allocated by that Power or distributed by the Detaining Power on the basis of discriminations between internees which are prohibited by Article 27 of the present Convention.

The Detaining Power shall open a regular account for every internee, to which shall be credited the allowances named in the present Article, the wages earned and the remittances received, together with such sums taken from him as may be available under the legislation in force in the territory in which he is interned. Internees shall be granted all facilities consistent with the legislation in force in such territory to make remittances to their families and to other dependants. They may draw from their accounts the amounts necessary for their personal expenses, within the limits fixed by the Detaining Power. They shall at all times be afforded reasonable facilities for consulting and obtaining copies of their accounts. A statement of accounts shall be furnished to the Protecting Power, on request, and shall accompany the internee in case of transfer.

Chapter VII. *Administration and Discipline*

Article 99

Every place of internment shall be put under the authority of a responsible officer, chosen from the regular military forces or the regular civil administration of the Detaining Power. The officer in charge of the place of internment must have in his possession a copy of the present Convention in the official language, or one of the official languages, of his country and shall be responsible for its application. The staff in control of internees shall be instructed in the provisions of the present Convention and of the administrative measures adopted to ensure its application.

The text of the present Convention and the texts of special agreements concluded under the said Convention shall be posted inside the place of internment, in a language which the internees understand, or shall be in the possession of the Internee Committee.

Regulations, orders, notices and publications of every kind shall be communicated to the internees and posted inside the places of internment, in a language which they understand.

Every order and command addressed to internees individually must, likewise, be given in a language which they understand.

Article 100

The disciplinary regime in places of internment shall be consistent with humanitarian principles, and shall in no circumstances include regulations imposing on internees any physical exertion dangerous to their health or involving physical or moral victimization. Identification by tattooing or imprinting signs or markings on the body, is prohibited.

In particular, prolonged standing and roll-calls, punishment drill, military drill and manoeuvres, or the reduction of food rations, are prohibited.

Article 101

Internees shall have the right to present to the authorities in whose power they are, any petition with regard to the conditions of internment to which they are subjected.

They shall also have the right to apply without restriction through the Internee Committee or, if they consider it necessary, direct to the representatives of the Protecting Power, in order to indicate to them any points on which they may have complaints to make with regard to the conditions of internment.

Such petitions and complaints shall be transmitted forthwith and without alteration, and even if the latter are recognized to be unfounded, they may not occasion any punishment.

Periodic reports on the situation in places of internment and as to the needs of the internees may be sent by the Internee Committees to the representatives of the Protecting Powers.

Article 102

In every place of internment, the internees shall freely elect by secret ballot every six months, the members of a Committee empowered to represent them before the Detaining and the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross and any other organization which may assist them. The members of the Committee shall be eligible for re-election.

Internees so elected shall enter upon their duties after their election has been approved by the detaining authorities. The reasons for any refusals or dismissals shall be communicated to the Protecting Powers concerned.

Article 103

The Internee Committees shall further the physical, spiritual and intellectual well-being of the internees.

In case the internees decide, in particular, to organize a system of mutual assistance amongst themselves, this organization would be within the competence of the Committees in addition to the special duties entrusted to them under other provisions of the present Convention.

Article 104

Members of Internee Committees shall not be required to perform any other work, if the accomplishment of their duties is rendered more difficult thereby.

Members of Internee Committees may appoint from amongst the internees such assistants as they may require. All material facilities shall be granted to them, particularly a certain freedom of movement necessary for the accomplishment of their duties (visits to labour detachments, receipt of supplies, etc.).

All facilities shall likewise be accorded to members of Internee Committees for communication by post and telegraph with the detaining authorities, the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross and their delegates, and with the organizations which give assistance to internees. Committee members in labour detachments shall enjoy similar facilities for communication with their Internee Committee in the principal place of internment. Such communications shall not be limited, nor considered as forming a part of the quota mentioned in Article 107.

Members of Internee Committees who are transferred shall be allowed a reasonable time to acquaint their successors with current affairs.

Chapter VIII. *Relations with the Exterior*

Article 105

Immediately upon interning protected persons, the Detaining Powers shall inform them, the Power to which they owe allegiance and their Protecting Power of the measures taken for executing the provisions of the present Chapter. The Detaining Powers shall likewise inform the Parties concerned of any subsequent modifications of such measures.

Article 106

As soon as he is interned, or at the latest not more than one week after his arrival in a place of internment, and likewise in cases of sickness or transfer to another place of internment or to a hospital, every internee shall be enabled to send direct to his family, on the one hand, and to the Central Agency provided for by Article 140, on the other, an internment card similar, if possible, to the model annexed to the present Convention, informing his relatives of his detention, address and state of health. The said cards shall be forwarded as rapidly as possible and may not be delayed in any way.

Article 107

Internees shall be allowed to send and receive letters and cards. If the Detaining Power deems it necessary to limit the number of letters and cards sent by each internee, the said number shall not be less than two letters and four cards monthly; these shall be drawn up so as to conform as closely as possible to the models annexed to the present Convention. If limitations must be placed on the correspondence addressed to internees, they may be ordered only by the Power to which such internees owe allegiance, possibly at the request of the Detaining Power. Such letters and cards must be conveyed with reasonable despatch; they may not be delayed or retained for disciplinary reasons.

Internees who have been a long time without news, or who find it impossible to receive news from their relatives, or to give them news by the ordinary postal route, as well as those who are at a considerable distance from their homes, shall be allowed to send telegrams, the charges being paid by them in the currency at their disposal. They shall likewise benefit by this provision in cases which are recognized to be urgent.

As a rule, internees' mail shall be written in their own language. The Parties to the conflict may authorize correspondence in other languages.

Article 108

Internees shall be allowed to receive, by post or by any other means, individual parcels or collective shipments containing in particular foodstuffs, clothing, medical supplies, as well as books and objects of a devotional, educational or recreational character which may meet their needs. Such shipments shall in no way free the Detaining Power from the obligations imposed upon it by virtue of the present Convention.

Should military necessity require the quantity of such shipments to be limited, due notice thereof shall be given to the Protecting Power and to the International Committee of the Red Cross, or to any other organization giving assistance to the internees and responsible for the forwarding of such shipments.

The conditions for the sending of individual parcels and collective shipments shall, if necessary, be the subject of special agreements between the Powers concerned, which may in no case delay the receipt by the internees of relief supplies. Parcels of clothing and foodstuffs may not include books. Medical relief supplies shall, as a rule, be sent in collective parcels.

Article 109

In the absence of special agreements between Parties to the conflict regarding the conditions for the receipt and distribution of collective relief shipments, the regulations concerning collective relief which are annexed to the present Convention shall be applied.

The special agreements provided for above shall in no case restrict the right of Internee Committees to take possession of collective relief shipments intended for internees, to undertake their distribution and to dispose of them in the interests of the recipients. Nor shall such agreements restrict the right of representatives of the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross, or any other organization giving assistance to internees and responsible for the forwarding of collective shipments, to supervise their distribution to the recipients.

Article 110

An relief shipments for internees shall be exempt from import, customs and other dues.

All matter sent by mail, including relief parcels sent by parcel post and remittances of money, addressed from other countries to internees or despatched by them through the post office, either direct or through the Information Bureaux provided for in Article 136 and the Central Information Agency provided for in Article 140, shall be exempt from all postal dues both in the countries of origin and destination and in intermediate countries. To this end, in particular, the exemption provided by the Universal Postal Convention of 1947 and by the agreements of the Universal Postal Union in favour of civilians of enemy nationality detained in camps or civilian prisons, shall be extended to the other interned persons protected by the present Convention. The countries not signatory to the above-mentioned agreements shall be bound to grant freedom from charges in the same circumstances.

The cost of transporting relief shipments which are intended for internees and which, by reason of their weight or any other cause, cannot be sent through the post office, shall be borne by the Detaining Power in all the territories under its control. Other Powers which are Parties to the present Convention shall bear the cost of transport in their respective territories.

Costs connected with the transport of such shipments, which are not covered by the above paragraphs, shall be charged to the senders.

The High Contracting Parties shall endeavour to reduce, so far as possible, the charges for telegrams sent by internees, or addressed to them.

Article 111

Should military operations prevent the Powers concerned from fulfilling their obligation to ensure the conveyance of the mail and relief shipments provided for in Articles 106, 107, 108 and 113, the Protecting Powers concerned, the International Committee of the Red Cross or any other organization duly approved by the Parties to the conflict may undertake the conveyance of such shipments by suitable means (rail, motor vehicles, vessels or aircraft, etc.). For this purpose, the High Contracting Parties shall endeavour to supply them with such transport, and to allow its circulation, especially by granting the necessary safe-conducts.

Such transport may also be used to convey:

- (a) correspondence, lists and reports exchanged between the Central Information Agency referred to in Article 140 and the National Bureaux referred to in Article 136;
- (b) correspondence and reports relating to internees which the Protecting Powers, the International Committee of the Red Cross or any other organization assisting the internees exchange either with their own delegates or with the Parties to the conflict.

These provisions in no way detract from the right of any Party to the conflict to arrange other means of transport if it should so prefer, nor preclude the granting of safe-conducts, under mutually agreed conditions, to such means of transport.

The costs occasioned by the use of such means of transport shall be borne, in proportion to the importance of the shipments, by the Parties to the conflict whose nationals are benefited thereby.

Article 112

The censoring of correspondence addressed to internees or despatched by them shall be done as quickly as possible.

The examination of consignments intended for internees shall not be carried out under conditions that will expose the goods contained in them to deterioration. It shall be done in the presence of the addressee, or of a fellow-internee duly delegated by him. The delivery to internees of individual or collective consignments shall not be delayed under the pretext of difficulties of censorship.

Any prohibition of correspondence ordered by the Parties to the conflict either for military or political reasons, shall be only temporary and its duration shall be as short as possible.

Article 113

The Detaining Powers shall provide all reasonable execution facilities for the transmission, through the Protecting Power or the Central Agency provided for in Article 140, or as otherwise required, of wills, powers of attorney, letters of authority, or any other documents intended for internees or despatched by them.

In all cases the Detaining Powers shall facilitate the execution and authentication in due legal form of such documents on behalf of internees, in particular by allowing them to consult a lawyer.

Article 114

The Detaining Power shall afford internees all facilities to enable them to manage their property, provided this is not incompatible with the conditions of internment and the law which is applicable. For this purpose, the said Power may give them permission to leave the place of internment in urgent cases and if circumstances allow.

Article 115

In all cases where an internee is a party to proceedings in any court, the Detaining Power shall, if he so requests, cause the court to be informed of his detention and shall, within legal limits, ensure that all necessary steps are taken to prevent him from being in any way prejudiced, by reason of his internment, as regards the preparation and conduct of his case or as regards the execution of any judgment of the court.

Article 116

Every internee shall be allowed to receive visitors, especially near relatives, at regular intervals and as frequently as possible.

As far as is possible, internees shall be permitted to visit their homes in urgent cases, particularly in cases of death or serious illness of relatives.

Chapter IX. Penal and Disciplinary Sanctions

Article 117

Subject to the provisions of the present Chapter, the laws in force in the territory in which they are detained will continue to apply to internees who commit offences during internment.

If general laws, regulations or orders declare acts committed by internees to be punishable, whereas the same acts are not punishable when committed by persons who are not internees, such acts shall entail disciplinary punishments only.

No internee may be punished more than once for the same act, or on the same count.

Article 118

The courts or authorities shall in passing sentence take as far as possible into account the fact that the defendant is not a national of the Detaining Power. They shall be free to reduce the penalty prescribed for the offence with which the internee is charged and shall not be obliged, to this end, to apply the minimum sentence prescribed.

Imprisonment in premises without daylight, and, in general, all forms of cruelty without exception are forbidden.

Internees who have served disciplinary or judicial sentences shall not be treated differently from other internees.

The duration of preventive detention undergone by an internee shall be deducted from any disciplinary or judicial penalty involving confinement to which he may be sentenced.

Internee Committees shall be informed of all judicial proceedings instituted against internees whom they represent, and of their result.

Article 119

The disciplinary punishments applicable to internees shall be the following:

- (1) a fine which shall not exceed 50 per cent of the wages which the internee would otherwise receive under the provisions of Article 95 during a period of not more than thirty days.
- (2) discontinuance of privileges granted over and above the treatment provided for by the present Convention
- (3) fatigue duties, not exceeding two hours daily, in connection with the maintenance of the place of internment.
- (4) confinement.

In no case shall disciplinary penalties be inhuman, brutal or dangerous for the health of internees. Account shall be taken of the internee's age, sex and state of health.

The duration of any single punishment shall in no case exceed a maximum of thirty consecutive days, even if the internee is answerable for several breaches of discipline when his case is dealt with, whether such breaches are connected or not.

Article 120

Internees who are recaptured after having escaped or when attempting to escape, shall be liable only to disciplinary punishment in respect of this act, even if it is a repeated offence.

Article 118, paragraph 3, notwithstanding, internees punished as a result of escape or attempt to escape, may be subjected to special surveillance, on condition that such surveillance does not affect the state of their health, that it is exercised in a place of internment and that it does not entail the abolition of any of the safeguards granted by the present Convention.

Internees who aid and abet an escape or attempt to escape, shall be liable on this count to disciplinary punishment only.

Article 121

Escape, or attempt to escape, even if it is a repeated offence, shall not be deemed an aggravating circumstance in cases where an internee is prosecuted for offences committed during his escape.

The Parties to the conflict shall ensure that the competent authorities exercise leniency in deciding whether punishment inflicted for an offence shall be of a disciplinary or judicial nature, especially in respect of acts committed in connection with an escape, whether successful or not.

Article 122

Acts which constitute offences against discipline shall be investigated immediately. This rule shall be applied, in particular, in cases of escape or attempt to escape. Recaptured internees shall be handed over to the competent authorities as soon as possible.

In cases of offences against discipline, confinement awaiting trial shall be reduced to an absolute minimum for all internees, and shall not exceed fourteen days. Its duration shall in any case be deducted from any sentence of confinement.

The provisions of Articles 124 and 125 shall apply to internees who are in confinement awaiting trial for offences against discipline.

Article 123

Without prejudice to the competence of courts and higher authorities, disciplinary punishment may be ordered only by the commandant of the place of internment, or by a responsible officer or official who replaces him, or to whom he has delegated his disciplinary powers.

Before any disciplinary punishment is awarded, the accused internee shall be given precise information regarding the offences of which he is accused, and given an opportunity of explaining his conduct and of defending himself. He shall be permitted, in particular, to call witnesses and to have recourse, if necessary, to the services of a qualified interpreter. The decision shall be announced in the presence of the accused and of a member of the Internee Committee.

The period elapsing between the time of award of a disciplinary punishment and its execution shall not exceed one month.

When an internee is awarded a further disciplinary punishment, a period of at least three days shall elapse between the execution of any two of the punishments, if the duration of one of these is ten days or more.

A record of disciplinary punishments shall be maintained by the commandant of the place of internment and shall be open to inspection by representatives of the Protecting Power.

Article 124

Internees shall not in any case be transferred to penitentiary establishments (prisons, penitentiaries, convict prisons, etc.) to undergo disciplinary punishment therein.

The premises in which disciplinary punishments are undergone shall conform to sanitary requirements: they shall in particular be provided with adequate bedding. Internees undergoing punishment shall be enabled to keep themselves in a state of cleanliness.

Women internees undergoing disciplinary punishment shall be confined in separate quarters from male internees and shall be under the immediate supervision of women.

Article 125

Internees awarded disciplinary punishment shall be allowed to exercise and to stay in the open air at least two hours daily.

They shall be allowed, if they so request, to be present at the daily medical inspections. They shall receive the attention which their state of health requires and, if necessary, shall be removed to the infirmary of the place of internment or to a hospital.

They shall have permission to read and write, likewise to send and receive letters. Parcels and remittances of money, however, may be withheld from them until the completion of their punishment; such consignments shall meanwhile be entrusted to the Internee Committee, who will hand over to the infirmary the perishable goods contained in the parcels.

No internee given a disciplinary punishment may be deprived of the benefit of the provisions of Articles 107 and 143 of the present Convention.

Article 126

The provisions of Articles 71 to 76 inclusive shall apply, by analogy, to proceedings against internees who are in the national territory of the Detaining Power.

Chapter X. Transfers of Internees

Article 127

The transfer of internees shall always be effected humanely. As a general rule, it shall be carried out by rail or other means of transport, and under conditions at least equal to those obtaining for the forces of the Detaining Power in their changes of station. If, as an exceptional measure, such removals have to be effected on foot, they may not take place unless the internees are in a fit state of health, and may not in any case expose them to excessive fatigue.

The Detaining Power shall supply internees during transfer with drinking water and food sufficient in quantity, quality and variety to maintain them in good health, and also with the necessary clothing, adequate shelter and the necessary medical attention. The Detaining Power shall take all suitable precautions to ensure their safety during transfer, and shall establish before their departure a complete list of all internees transferred.

Sick, wounded or infirm internees and maternity cases shall not be transferred if the journey would be seriously detrimental to them, unless their safety imperatively so demands.

If the combat zone draws close to a place of internment, the internees in the said place shall not be transferred unless their removal can be carried out in adequate conditions of safety, or unless they are exposed to greater risks by remaining on the spot than by being transferred.

When making decisions regarding the transfer of internees, the Detaining Power shall take their interests into account and, in particular, shall not do anything to increase the difficulties of repatriating them or returning them to their own homes.

Article 128

In the event of transfer, internees shall be officially advised of their departure and of their new postal address. Such notification shall be given in time for them to pack their luggage and inform their next of kin.

They shall be allowed to take with them their personal effects, and the correspondence and parcels which have arrived for them. The weight of such baggage may be limited if the conditions of transfer so require, but in no case to less than twenty-five kilograms per internee.

Mail and parcels addressed to their former place of internment shall be forwarded to them without delay.

The commandant of the place of internment shall take, in agreement with the Internee Committee, any measures needed to ensure the transport of the internees' community property and of the luggage the internees are unable to take with them in consequence of restrictions imposed by virtue of the second paragraph.

Chapter XI. Deaths

Article 129

The wills of internees shall be received for safe-keeping by the responsible authorities; and if the event of the death of an internee his will shall be transmitted without delay to a person whom he has previously designated.

Deaths of internees shall be certified in every case by a doctor, and a death certificate shall be made out, showing the causes of death and the conditions under which it occurred.

An official record of the death, duly registered, shall be drawn up in accordance with the procedure relating thereto in force in the territory where the place of internment is situated, and a duly certified copy of such record shall be transmitted without delay to the Protecting Power as well as to the Central Agency referred to in Article 140.

Article 130

The detaining authorities shall ensure that internees who die while interned are honourably buried, if possible according to the rites of the religion to which they belonged and that their graves are respected, properly maintained, and marked in such a way that they can always be recognized.

Deceased internees shall be buried in individual graves unless unavoidable circumstances require the use of collective graves. Bodies may be cremated only for imperative reasons of hygiene, on account of the religion of the deceased or in accordance with his expressed wish to this effect. In case of cremation, the fact shall be stated and the reasons given in the death certificate of the deceased. The ashes shall be retained for safe-keeping by the detaining authorities and shall be transferred as soon as possible to the next of kin on their request.

As soon as circumstances permit, and not later than the close of hostilities, the Detaining Power shall forward lists of graves of deceased internees to the Powers on whom deceased internees depended, through the Information Bureaux provided for in Article 136. Such lists shall include all particulars necessary for the identification of the deceased internees, as well as the exact location of their graves.

Article 131

Every death or serious injury of an internee, caused or suspected to have been caused by a sentry, another internee or any other person, as well as any death the cause of which is unknown, shall be immediately followed by an official enquiry by the Detaining Power.

A communication on this subject shall be sent immediately to the Protecting Power. The evidence of any witnesses shall be taken, and a report including such evidence shall be prepared and forwarded to the said Protecting Power.

If the enquiry indicates the guilt of one or more persons, the Detaining Power shall take all necessary steps to ensure the prosecution of the person or persons responsible.

Chapter XIII. Release, Repatriation and Accommodation in Neutral Countries

Article 132

Each interned person shall be released by the Detaining Power as soon as the reasons which necessitated his internment no longer exist.

The Parties to the conflict shall, moreover, endeavour during the course of hostilities, to conclude agreements for the release, the repatriation, the return to places of residence or the accommodation in a neutral country of certain classes of internees, in particular children, pregnant women and mothers with infants and young children, wounded and sick, and internees who have been detained for a long time.

Article 133

Internment shall cease as soon as possible after the close of hostilities.

Internees in the territory of a Party to the conflict against whom penal proceedings are pending for offences not exclusively subject to disciplinary penalties, may be detained until the close of such proceedings and, if circumstances require, until the completion of the penalty. The same shall apply to internees who have been previously sentenced to a punishment depriving them of liberty.

By agreement between the Detaining Power and the Powers concerned, committees may be set up after the close of hostilities, or of the occupation of territories, to search for dispersed internees.

Article 134

The High Contracting Parties shall endeavour, upon the close of hostilities or occupation, to ensure the return of all internees to their last place of residence, or to facilitate their repatriation.

Article 135

The Detaining Power shall bear the expense of returning released internees to the places where they were residing when interned, or, if it took them into custody while they were in transit or on the high seas, the cost of completing their journey or of their return to their point of departure.

Where a Detaining Power refuses permission to reside in its territory to a released internee who previously had his permanent domicile therein, such Detaining Power shall pay the cost of the said internee's repatriation. If, however, the internee elects to return to his country on his own responsibility or in obedience to the Government of the Power to which he owes allegiance, the Detaining Power need not pay the expenses of his journey beyond the point of his departure from its territory. The Detaining Power need not pay the cost of repatriation of an internee who was interned at his own request.

If internees are transferred in accordance with Article 45, the transferring and receiving Powers shall agree on the portion of the above costs to be borne by each.

The foregoing shall not prejudice such special agreements as may be concluded between Parties to the conflict concerning the exchange and repatriation of their nationals in enemy hands.

Section V INFORMATION BUREAUX AND CENTRAL AGENCY

Article 136

Upon the outbreak of a conflict and in all cases of occupation, each of the Parties to the conflict shall establish an official Information Bureau responsible for receiving and transmitting information in respect of the protected persons who are in its power.

Each of the Parties to the conflict shall, within the shortest possible period, give its Bureau information of any measure taken by it concerning any protected persons who are kept in custody for more than two weeks, who are subjected to assigned residence or who are interned. It shall, furthermore, require its various departments concerned with such matters to provide the aforesaid Bureau promptly with information concerning all changes pertaining to these protected persons, as, for example, transfers, releases, repatriations, escapes, admittances to hospitals, births and deaths.

Article 137

Each national Bureau shall immediately forward information concerning protected persons by the most rapid means to the Powers in whose territory they resided, through the intermediary of the Protecting Powers and likewise through the Central Agency provided for in Article 140. The Bureaux shall also reply to all enquiries which may be received regarding protected persons.

Information Bureaux shall transmit information concerning a protected person unless its transmission might be detrimental to the person concerned or to his or her relatives. Even in such a case, the information may not be withheld from the Central Agency which, upon being notified of the circumstances, will take the necessary precautions indicated in Article 140.

All communications in writing made by any Bureau shall be authenticated by a signature or a seal.

Article 138

The information received by the national Bureau and transmitted by it shall be of such a character as to make it possible to identify the protected person exactly and to advise his next of kin quickly. The information in respect of each person shall include at least his surname, first names, place and date of birth, nationality last residence and distinguishing characteristics, the first name of the father and the maiden name of the mother, the date, place and nature of the action taken with regard to the individual, the address at which correspondence may be sent to him and the name and address of the person to be informed.

Likewise, information regarding the state of health of internees who are seriously ill or seriously wounded shall be supplied regularly and if possible every week.

Article 139

Each national Information Bureau shall, furthermore, be responsible for collecting all personal valuables left by protected persons mentioned in Article 136, in particular those who have been repatriated or released, or who have escaped or died; it shall forward the said valuables to those concerned, either direct, or, if necessary, through the Central Agency. Such articles shall be sent by the Bureau in sealed packets which shall be accompanied by statements giving clear and full identity particulars of the person to whom the articles belonged,

and by a complete list of the contents of the parcel. Detailed records shall be maintained of the receipt and despatch of all such valuables.

Article 140

A Central Information Agency for protected persons, in particular for internees, shall be created in a neutral country. The International Committee of the Red Cross shall, if it deems necessary, propose to the Powers concerned the organization of such an Agency, which may be the same as that provided for in Article 123 of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949.

The function of the Agency shall be to collect all information of the type set forth in Article 136 which it may obtain through official or private channels and to transmit it as rapidly as possible to the countries of origin or of residence of the persons concerned, except in cases where such transmissions might be detrimental to the persons whom the said information concerns, or to their relatives. It shall receive from the Parties to the conflict all reasonable facilities for effecting such transmissions.

The High Contracting Parties, and in particular those whose nationals benefit by the services of the Central Agency, are requested to give the said Agency the financial aid it may require.

The foregoing provisions shall in no way be interpreted as restricting the humanitarian activities of the International Committee of the Red Cross and of the relief Societies described in Article 142.

Article 141

The national Information Bureaux and the Central Information Agency shall enjoy free postage for all mail, likewise the exemptions provided for in Article 110, and further, so far as possible, exemption from telegraphic charges or, at least, greatly reduced rates.

Part IV EXECUTION OF THE CONVENTION

Section I GENERAL PROVISIONS

Article 142

Subject to the measures which the Detaining Powers may consider essential to ensure their security or to meet any other reasonable need, the representatives of religious organizations, relief societies, or any other organizations assisting the protected persons, shall receive from these Powers, for themselves or their duly accredited agents, all facilities for visiting the protected persons, for distributing relief supplies and material from any source, intended for educational, recreational or religious purposes, or for assisting them in organizing their leisure time within the places of internment. Such societies or organizations may be constituted in the territory of the Detaining Power, or in any other country, or they may have an international character.

The Detaining Power may limit the number of societies and organizations whose delegates are allowed to carry out their activities in its territory and under its supervision, on condition, however, that such limitation shall not hinder the supply of effective and adequate relief to all protected persons.

The special position of the International Committee of the Red Cross in this field shall be recognized and respected at all times.

Article 143

Representatives or delegates of the Protecting Powers shall have permission to go to all places where protected persons are, particularly to places of internment, detention and work.

They shall have access to all premises occupied by protected persons and shall be able to interview the latter without witnesses, personally or through an interpreter.

Such visits may not be prohibited except for reasons of imperative military necessity, and then only as an exceptional and temporary measure. Their duration and frequency shall not be restricted.

Such representatives and delegates shall have full liberty to select the places they wish to visit. The Detaining or Occupying Power, the Protecting Power and when occasion arises the Power of origin of the persons to be visited, may agree that compatriots of the internees shall be permitted to participate in the visits.

The delegates of the International Committee of the Red Cross shall also enjoy the above prerogatives. The appointment of such delegates shall be submitted to the approval of the Power governing the territories where they will carry out their duties.

Article 144

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of war, to disseminate the text of the present Convention as widely as possible in their respective countries, and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military and, if possible, civil instruction, so that the principles thereof may become known to the entire population.

Any civilian, military, police or other authorities, who in time of war assume responsibilities in respect of protected persons, must possess the text of the Convention and be specially instructed as to its provisions.

Article 145

The High Contracting Parties shall communicate to one another through the Swiss Federal Council and, during hostilities, through the Protecting Powers, the official translations of the present Convention, as well as the laws and regulations which they may adopt to ensure the application thereof.

Article 146

The High Contracting Parties undertake to enact any legislation necessary to provide effective penal sanctions for persons committing, or ordering to be committed, any of the grave breaches of the present Convention defined in the following Article.

Each High Contracting Party shall be under the obligation to search for persons alleged to have committed, or to have ordered to be committed, such grave breaches, and shall bring such persons, regardless of their nationality, before its own courts. It may also, if it prefers, and in accordance with the provisions of its own legislation, hand such persons over for trial to another High Contracting Party concerned, provided such High Contracting Party has made out a prima facie case.

Each High Contracting Party shall take measures necessary for the suppression of all acts contrary to the provisions of the present Convention other than the grave breaches defined in the following Article.

In all circumstances, the accused persons shall benefit by safeguards of proper trial and defence, which shall not be less favourable than those provided by Article 105 and those following of the Geneva Convention relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949. Article 147. Grave breaches to which the preceding Article relates shall be those involving any of the following acts, if committed against persons or property protected by the present Convention: wilful killing, torture or inhuman treatment, including biological experiments, wilfully causing great suffering or serious injury to body or health, unlawful deportation or transfer or unlawful confinement of a protected person, compelling a protected person to serve in the forces of a hostile Power, or wilfully depriving a protected person of the rights of fair and regular trial prescribed in the present Convention, taking of hostages and extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly.

Article 148

No High Contracting Party shall be allowed to absolve itself or any other High Contracting Party of any liability incurred by itself or by another High Contracting Party in respect of breaches referred to in the preceding Article.

Article 149

At the request of a Party to the conflict, an enquiry shall be instituted, in a manner to be decided between the interested Parties, concerning any alleged violation of the Convention.

If agreement has not been reached concerning the procedure for the enquiry, the Parties should agree on the choice of an umpire who will decide upon the procedure to be followed.

Once the violation has been established, the Parties to the conflict shall put an end to it and shall repress it with the least possible delay.

Section II FINAL PROVISIONS

Article 150

The present Convention is established in English and in French. Both texts are equally authentic.

The Swiss Federal Council shall arrange for official translations of the Convention to be made in the Russian and Spanish languages.

Article 151

The present Convention, which bears the date of this day, is open to signature until 12 February 1950, in the name of the Powers represented at the Conference which opened at Geneva on 21 April 1949.

Article 152

The present Convention shall be ratified as soon as possible and the ratifications shall be deposited at Berne.

A record shall be drawn up of the deposit of each instrument of ratification and certified copies of this record shall be transmitted by the Swiss Federal Council to all the Powers in whose name the Convention has been signed, or whose accession has been notified.

Article 153

The present Convention shall come into force six months after not less than two instruments of ratification have been deposited.

Thereafter, it shall come into force for each High Contracting Party six months after the deposit of the instrument of ratification.

Article 154

In the relations between the Powers who are bound by the Hague Conventions respecting the Laws and Customs of War on Land, whether that of 29 July 1899, or that of 18 October 1907, and who are parties to the present Convention, this last Convention shall be supplementary to Sections II and III of the Regulations annexed to the above-mentioned Conventions of The Hague.

Article 155

From the date of its coming into force, it shall be open to any Power in whose name the present Convention has not been signed, to accede to this Convention.

Article 156

Accessions shall be notified in writing to the Swiss Federal Council, and shall take effect six months after the date on which they are received.

The Swiss Federal Council shall communicate the accessions to all the Powers in whose name the Convention has been signed, or whose accession has been notified.

Article 157

The situations provided for in Articles 2 and 3 shall have immediate effect to ratifications deposited and accessions notified by the Parties to the conflict before or after the beginning of hostilities or occupation. The Swiss Federal Council shall communicate by the quickest method any ratifications or accessions received from Parties to the conflict.

Article 158

Each of the High Contracting Parties shall be at liberty to denounce the present Convention.

The denunciation shall be notified in writing to the Swiss Federal Council, which shall transmit it to the Governments of all the High Contracting Parties.

The denunciation shall take effect one year after the notification thereof has been made to the Swiss Federal Council. However, a denunciation of which notification has been made at a time when the denouncing Power is involved in a conflict shall not take effect until peace has been concluded, and until after operations connected with the release, repatriation and re-establishment of the persons protected by the present Convention have been terminated.

The denunciation shall have effect only in respect of the denouncing Power. It shall in no way impair the obligations which the Parties to the conflict shall remain bound to fulfil by virtue of the principles of the law of nations, as they result from the usages established among civilized peoples, from the laws of humanity and the dictates of the public conscience.

Article 159

The Swiss Federal Council shall register the present Convention with the Secretariat of the United Nations. The Swiss Federal Council shall also inform the Secretariat of the United Nations of all ratifications, accessions and denunciations received by it with respect to the present Convention.

In witness whereof the undersigned, having deposited their respective full powers, have signed the present Convention.

Done at Geneva this twelfth day of August 1949, in the English and French languages. The original shall be deposited in the Archives of the Swiss Confederation. The Swiss Federal Council shall transmit certified copies thereof to each of the signatory and acceding States.

Annex I

Draft Agreement Relating to Hospital and Safety Zones and Localities

Article 1

Hospital and safety zones shall be strictly reserved for the persons mentioned in Article 23 of the Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949, and in Article 14 of the Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949, and for the personnel entrusted with the organization and administration of these zones and localities, and with the care of the persons therein assembled.

Nevertheless, persons whose permanent residence is within such zones shall have the right to stay there.

Article 2

No persons residing, in whatever capacity, in a hospital and safety zone shall perform any work, either within or without the zone, directly connected with military operations or the production of war material.

Article 3

The Power establishing a hospital and safety zone shall take all necessary measures to prohibit access to all persons who have no right of residence or entry therein.

Article 4

Hospital and safety zones shall fulfil the following conditions:

- (a) they shall comprise only a small part of the territory governed by the Power which has established them;
- (b) they shall be thinly populated in relation to the possibilities of accommodation;
- (c) they shall be far removed and free from all military objectives, or large industrial or administrative establishments;
- (d) they shall not be situated in areas which, according to every probability, may become important for the conduct of the war.

Article 5

Hospital and safety zones shall be subject to the following obligations:

- (a) the lines of communication and means of transport which they possess shall not be used for the transport of military personnel or material, even in transit
- (b) they shall in no case be defended by military means.

Article 6

Hospital and safety zones shall be marked by means of oblique red bands on a white ground, placed on the buildings and outer precincts.

Zones reserved exclusively for the wounded and sick may be marked by means of the Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) emblem on a white ground.

They may be similarly marked at night by means of appropriate illumination.

Article 7

The Powers shall communicate to all the High Contracting Parties in peacetime or on the outbreak of hostilities, a list of the hospital and safety zones in the territories governed by them. They shall also give notice of any new zones set up during hostilities.

As soon as the adverse party has received the above-mentioned notification, the zone shall be regularly established.

If, however, the adverse party considers that the conditions of the present agreement have not been fulfilled, it may refuse to recognize the zone by giving immediate notice thereof to the Party responsible for the said zone, or may make its recognition of such zone dependent upon the institution of the control provided for in Article 8.

Article 8

Any Power having recognized one or several hospital and safety zones instituted by the adverse Party shall be entitled to demand control by one or more Special Commissions, for the purpose of ascertaining if the zones fulfil the conditions and obligations stipulated in the present agreement.

For this purpose, members of the Special Commissions shall at all times have free access to the various zones and may even reside there permanently. They shall be given all facilities for their duties of inspection.

Article 9

Should the Special Commissions note any facts which they consider contrary to the stipulations of the present agreement, they shall at once draw the attention of the Power governing the said zone to these facts, and shall fix a time limit of five days within which the matter should be rectified. They shall duly notify the Power which has recognized the zone.

If, when the time limit has expired, the Power governing the zone has not complied with the warning, the adverse Party may declare that it is no longer bound by the present agreement in respect of the said zone.

Article 10

Any Power setting up one or more hospital and safety zones, and the adverse Parties to whom their existence has been notified, shall nominate or have nominated by the Protecting Powers or by other neutral Powers, persons eligible to be members of the Special Commissions mentioned in Articles 8 and 9.

Article 11

In no circumstances may hospital and safety zones be the object of attack. They shall be protected and respected at all times by the Parties to the conflict.

Article 12

In the case of occupation of a territory, the hospital and safety zones therein shall continue to be respected and utilized as such.

Their purpose may, however, be modified by the Occupying Power, on condition that all measures are taken to ensure the safety of the persons accommodated.

Article 13

The present agreement shall also apply to localities which the Powers may utilize for the same purposes as hospital and safety zones.

Annex II

Draft Regulations concerning Collective Relief

Article 1

The Internee Committees shall be allowed to distribute collective relief shipments for which they are responsible to all internees who are dependent for administration on the said Committee's place of internment, including those internees who are in hospitals, or in prison or other penitentiary establishments.

Article 2

The distribution of collective relief shipments shall be effected in accordance with the instructions of the donors and with a plan drawn up by the Internee Committees. The issue of medical stores shall, however, be made for preference in agreement with the senior medical officers, and the latter may, in hospitals and infirmaries, waive

the said instructions, if the needs of their patients so demand. Within the limits thus defined, the distribution shall always be carried out equitably.

Article 3

Members of Internee Committees shall be allowed to go to the railway stations or other points of arrival of relief supplies near their places of internment so as to enable them to verify the quantity as well as the quality of the goods received and to make out detailed reports thereon for the donors.

Article 4

Internee Committees shall be given the facilities necessary for verifying whether the distribution of collective relief in all subdivisions and annexes of their places of internment has been carried out in accordance with their instructions.

Article 5

Internee Committees shall be allowed to complete, and to cause to be completed by members of the Internee Committees in labour detachments or by the senior medical officers of infirmaries and hospitals, forms or questionnaires intended for the donors, relating to collective relief supplies (distribution, requirements, quantities, etc.). Such forms and questionnaires, duly completed, shall be forwarded to the donors without delay.

Article 6

In order to secure the regular distribution of collective relief supplies to the internees in their place of internment, and to meet any needs that may arise through the arrival of fresh parties of internees, the Internee Committees shall be allowed to create and maintain sufficient reserve stocks of collective relief. For this purpose, they shall have suitable warehouses at their disposal; each warehouse shall be provided with two locks, the Internee Committee holding the keys of one lock, and the commandant of the place of internment the keys of the other.

Article 7

The High Contracting Parties, and the Detaining Powers in particular, shall, so far as is in any way possible and subject to the regulations governing the food supply of the population, authorize purchases of goods to be made in their territories for the distribution of collective relief to the internees. They shall likewise facilitate the transfer of funds and other financial measures of a technical or administrative nature taken for the purpose of making such purchases.

Article 8

The foregoing provisions shall not constitute an obstacle to the right of internees to receive collective relief before their arrival in a place of internment or in the course of their transfer, nor to the possibility of representatives of the Protecting Power, or of the International Committee of the Red Cross or any other humanitarian organization giving assistance to internees and responsible for forwarding such supplies, ensuring the distribution thereof to the recipients by any other means they may deem suitable.

Annex III

I. INTERNMENT CARD

1. Front

CIVILIAN INTERNEE MAIL		Postage free
POST CARD		
IMPORTANT This card must be completed by each internee immediately on being interned and each time his address is altered by reason of transfer to another place of internment or to a hospital. This card is not the same as the special card which each internee is allowed to send to his relatives.	CENTRAL INFORMATION AGENCY FOR PROTECTED PERSONS INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS	

2. Reverse side

Write legibly and in block letters 1. Nationality		
2. Surname	3. First names (<i>in full</i>)	4. First name of father
.....		
5. Date of birth	6. Place of birth	
7. Occupation		
8. Address before		
9. Address of next of kin		
*10. Interned on: (or) Coming from (hospital, etc.) on:		
*11. State of health		
12. Present address		
13. Date	14. Signature	
* Strike out what is not applicable – Do not add any remarks – See explanation on other side of card		

(Size of internment card – 10 x 15 cm.)

II. LETTER

CIVILIAN INTERNEE SERVICE

Postage free

To
Street and number
Place of destination (*in block capitals*)
Province or Department
Country (*in block capitals*)

Sender:
Surname and first names
Date and place of birth
Internment address

(Size of letter – 20 x 15 cm.)

III. CORRESPONDENCE CARD

1. Front

<u>CIVILIAN INTERNEE MAIL</u>	Postage free
POST CARD	
Sender: Surname and first names Place and date of birth Internment address	To Street and number <u>Place of destination</u> <i>(in block capitals)</i> Province or Department Country <i>(in block capitals)</i>

2. Reverse side

Date:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
Write on the dotted lines only and as legibly as possible.

(Size of correspondence card – 10 x 15 cm.)